

**T.C. MİLLÎ EĞİTİM
BAKANLIĞI**

ETAP 23 Cinnamon

Sıkça Sorulan Sorular Dokümanı

V9.0

Pardus ETAP 23 S.S.S

1. Etkileşimli tahta kaydı ve kullanımı.....	7
a) Pardus ya da ETAP ile ilgili yardım kanalları nelerdir?.....	7
b) Tahtayı ETA Kayıt sistemine nasıl ekleyebilirim?.....	8
c) Okulumuzdaki tahta farklı bir okul adına kayıtlı.....	10
d) “Eta Kayıt” ile tahtayı kaydedemiyorum.....	10
e) “Eta Kayıt” uygulamasında okulumuzun adı listelenmiyor.....	10
f) Bilgisayarımın ekranını tahtaya yansıtamıyorum.....	10
g) Faz3 tahtaların ön paneli çalışmıyor. Tahta kumanda ile açılıyor.....	10
h) Arçelik tahtalar belirli bir süre sonra kendiliğinden kapanıyor.....	10
2. Arayüz -Masaüstü- Ayarları.....	12
2.1. Masaüstü ve Panel.....	12
a) Panelin konumunu nasıl değiştirebilirim?.....	12
b) Paneli akıllı gizleme gösterme işlemini nasıl yapabilirim.....	12
c) Bir uygulama simgesini panele nasıl eklerim?.....	13
2.2. Panel üzerindeki simgelerin konumu nasıl değiştirebilirim?.....	13
a) Bir uygulama simgesini masaüstüne nasıl eklerim?.....	13
b) Bir uygulama simgesini Sık kullanılanlar listesine nasıl eklerim?.....	14
c) Bir uygulama simgesini panelden nasıl kaldırabilirim?.....	15
2.3. Çalışma Alanları.....	15
a) Çalışma alanları arasında nasıl geçiş yapabilirim?.....	15
b) Çalışma alanlarının sayısını nasıl değiştirebilirim?.....	16
c) Bir uygulamayı çalışma alanları arasında nasıl taşıyabilirim?.....	17
3. Sistem Ayarları.....	18
3.1. Ekran Ayarları.....	18
a) Tahtanın çözünürlüğünü 4K olarak nasıl değiştirebilirim?.....	18
b) Tahtanın çözünürlüğünü Full HD olarak nasıl değiştirebilirim?.....	18
3.2. Ekran Klavyesi Ayarları.....	18
a) Ekran klavyesinin dilini nasıl değiştirebilirim?.....	18
b) Ekran klavyesinin otomatik görüntülenmesini nasıl ayarlayabilirim?.....	19
c) Ekran klavyesinin boyutunu nasıl değiştirebilirim?.....	19
d) Ekran klavyesinde metinler nasıl maskelenir?.....	20
e) Masaüstü görselini nasıl değiştirebilirim?.....	20
3.3. Başlangıç Uygulamaları.....	22
a) İlk açılışta otomatik açılacak uygulamaları nasıl ayarlarım?.....	22
3.4. Oturum ve Kullanıcılar.....	22

a) USB Anahtar ile oturum açabilir miyim?.....	22
b) USB Anahtar oluşturmak için hangi adımları izlemeliyim?.....	23
c) USB Anahtarımı nasıl iptal edebilirim?.....	24
d) Yeni bir kullanıcı nasıl oluşturulur?.....	25
e) Komut Satırı (Konsol) ile Kullanıcı ekleyebilir miyim?.....	26
f) Kullanıcı parolasını nasıl değiştirebilirim?.....	27
g) Uçbirim (Konsol) ile parola değiştirebilir miyim?.....	28
h) Kullanıcı grup üyeliklerini nasıl değiştirebilirim?.....	29
4. Programlar ve Sık Kullanılan Araçlar.....	30
4.1. Pardus Kalem.....	30
a) Özellikle PDF türündeki dosyalar üzerinde çizim yapabilir miyim?.....	30
b) “Pardus Kalem” ile geometrik şekilleri çizebilir miyim?.....	30
c) “Pardus Kalem” ile ekran görüntüsü alabilir miyim ya da kaydedebilir miyim?.....	30
d) “Pardus Kalem” de hazır arkaplanları kullanabilir miyim?.....	31
e) “Pardus Kalem” in ekrandaki konumunu değiştirebilir miyim?.....	31
f) “Pardus Kalem” ile birden fazla tahta/sayfa kullanabilir miyim?.....	31
g) “Pardus Kalem” in ile birden fazla tahta/sayfa kullanabilir miyim?.....	31
4.2. Sınırlı Erişim.....	32
a) “ogrenci” kullanıcısının internet sitelerine erişimini kısıtlayabilir miyim?.....	32
b) “ogrenci” kullanıcısının uygulama erişimleri nasıl kısıtlayabilirim?.....	33
4.3. Pardus Karekod.....	34
a) Ekrandaki karekodu (QR) okuyan uygulama var mı?.....	34
4.4. ETA Ekran Karartma.....	34
a) ETAP üzerinde ekran karartma uygulaması var mı?.....	34
b) Scratch kurulumu nasıl yapılır?.....	34
c) “PDF” türündeki dosyaları nasıl düzenleyebilirim?.....	34
d) Uygulama kurarken hata alıyorum.....	36
5. İnternet ve Tarayıcılar.....	37
a) MEB sertifikasını nasıl yüklerim.....	37
b) MEB Sertifika Kurulumunu nasıl kontrol edebilirim?.....	38
c) Kablo ile İnternet ’e bağlanamıyorum.....	38
d) “etapadmin” oturumunda sadece Kablosuz İnternet bağlanıyor.....	40
e) Sadece kablosuz İnternet çalışıyor.....	40
f) Kablosuz olarak İnternet ’e bağlanamıyorum.....	40
g) TTVPN internet bağlantısı için IP yapılandırması (aralığı) nasıl?.....	40
5.2. Donanım (DOKUNMATİK).....	41
a) Dokunmatik çalışmıyor.....	41

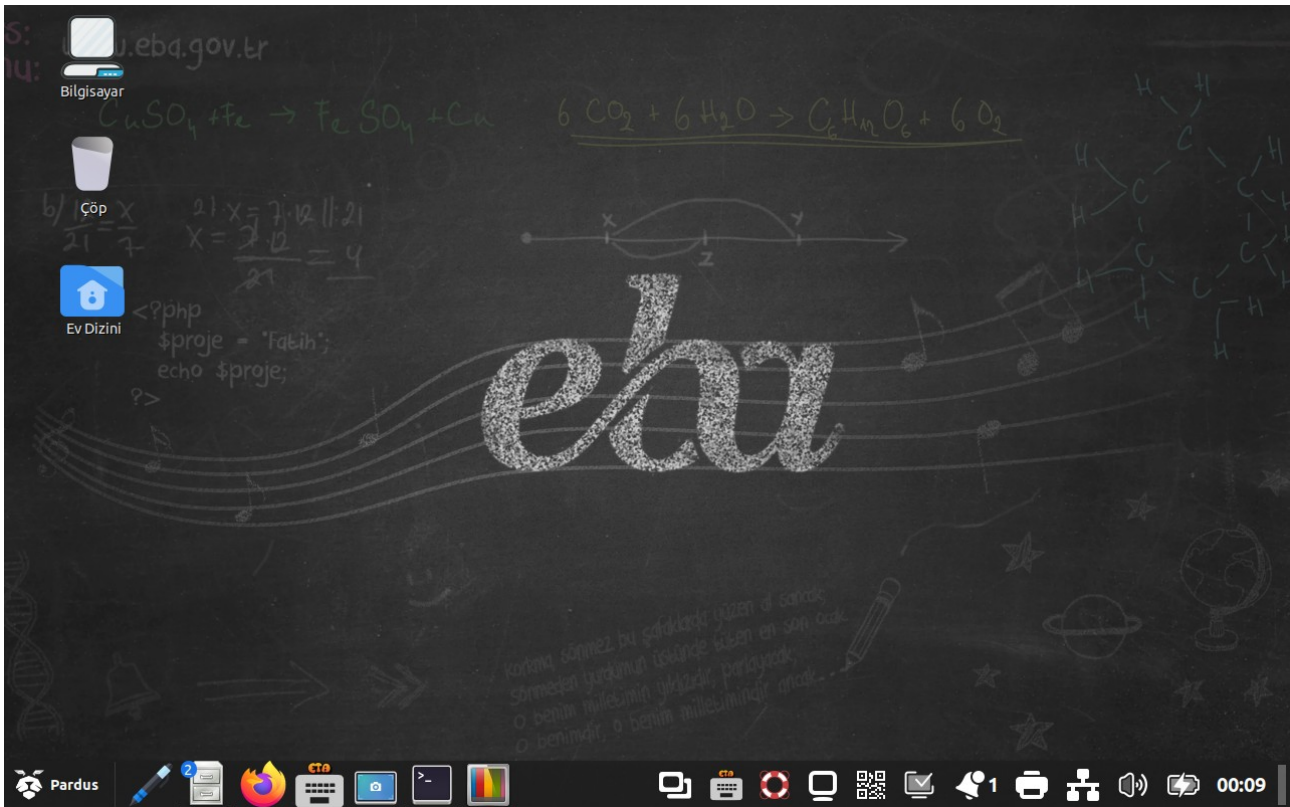
b) Dokunmatik düzgün çalışmıyor.....	41
c) Dokunmatik belirli bir süre sonra çalışmıyor.....	41
d) Tahtaya güvenli kabuk bağlantısı nasıl yapabilirim?.....	42
e) Tahtaya güvenli kabuk bağlantısı ssh ile bağlanamıyorum.....	43
5.3. Yazılım Yükleme / Çalıştırma.....	45
a) Dosya .tar / .tar.gz / .gz / .tar.xz / .tar.bz2 uzantılı? Bu dosyaları nasıl açabilirim?.....	45
b) Dosya deb uzantılı? Bu dosyayı nasıl açabilirim?.....	45
6. Sürücü Kurulumları.....	46
6.1. Yazıcı Kurulumu.....	46
a) Yazıcılar için genel paketlerin kurulumları nasıl yapılır?.....	46
b) Kyocera yazıcı kurulumu nasıl yapılır?.....	46
c) Brother marka yazıcı kurulumu nasıl yapılır?.....	47
d) Epson marka yazıcı kurulumu nasıl yapılır?.....	48
7. Kurulum Desteği.....	50
7.1. Pardus ETAP Kurulumu.....	50
a) Etkileşimli Tahtalar için Pardus kurulum dosyalarını nereden indirebilirim?.....	50
b) ETAP 23 hangi marka tahtalara kurulabilir?.....	50
c) İndirdiğim ISO veya imaj dosyalarını nasıl USB-Flash diske yazabilirim?.....	50
8. Parolalar.....	51
a) Yetkili kullanıcı “etapadmin” parolası nedir?.....	51
b) Özel okulda BT öğretmeniyim etapadmin parolasını alabilir miyim?.....	51
c) Yayınevi olarak pardus uygulamaları geliştiriyoruz etapadmin parolası nedir?.....	51
d) Parola istediği zaman ekrana yazmıyor.....	51
e) Yönetici parolasını doğru yazmama rağmen “parola hatalı” diyor.....	51
f) Açılışta önyüklemeye seçeneklerini nasıl listelerim?.....	52
g) BIOS ekranına nasıl erişebilirim?.....	52
h) BIOS’a erişim parolası nedir?.....	52
9. Açılış (boot) Soruları.....	53
a) Reboot and Select proper Boot device or Insert Boot Media.....	53
b) Tahtaları uzaktan açabilir miyim?.....	53
10. Eğitim.....	54
10.1. Pardus ETAP Gnome Eğitimleri.....	54
10.2. Pardus ETAP KDE Eğitimleri.....	54
10.3. Pardus XFCE Eğitimleri.....	54
10.4. LiderAhenk Eğitimleri.....	54
10.5. LibreOffice Eğitimleri.....	54
10.6. Pardus Uygulama Geliştirme Eğitimleri.....	54

11. Yayınlar.....	55
a) Kullandığım “Z kitap” Pardus uyumlu değil.....	55
b) “.EXE” bir uygulama Pardus ETAP üzerinde çalıştırabilir mi?.....	55
c) Bir uygulamanın (Z-Kitap) Pardus uyumlu sürümünü bulamıyorum.....	56
d) Kullanılan .exe yayınlar için Pardus yerine Windows kurmalı mıyım?.....	56
e) Bir Z kitap için çalıştırma izni alamıyorum.....	56
f) Z kitap kullanırken tahta (ETAP) donuyor.....	56
12. Nasıl Yapılır?.....	58
12.1. Sistemi Güncelleme.....	58
a) Pardus Güncelleyici.....	58
b) Synaptic Paket Yöneticisi ile Sistemi Güncelleme.....	59
c) Konsol Komutları ile Sistemi Güncelleme.....	59
12.2. Uygulama/Program Kurma ve Kaldırma.....	62
a) Synaptic Paket Yöneticisi ile Program Kurma ve Kaldırma.....	62
b) Pardus Yazılım Merkezi ile Uygulama Kurma ve Kaldırma.....	64
c) Konsol Komutları ile Uygulama Kurma ve Kaldırma.....	66
12.3. Yazıcılar.....	68
a) Varsayılan Yazıcıyı Belirleme.....	68
b) Yazıcı Ekleme / Yazıcı Kurulumu.....	68
c) CUPS Bağlantısı ile Yazıcı Kurulumu.....	71
12.4. Süreç yönetimi.....	76
a) Sistem Gözlemcisi ile Süreç yönetimi.....	76
b) Grafik Arayüzünden Uygulama (Süreç) Sonlandırma.....	80
c) Konsol ile Süreç Yönetimi.....	81
ps.....	81
top.....	81
htop.....	82
kill, pkill, killall, xkill.....	83
12.5. Servisleri Yönetme (Hizmetler).....	86
12.6. Dosya Paylaşma.....	88
a) Konsol ile Dosya Paylaşım Ayarları.....	88

Pardus ETAP 23 Cinnamon

Pardus ETAP 23 versiyonu varsayılan olarak Cinnamon arayüzü ile gelmektedir. Cinnamon Gnome Shell'den türetilmiştir.

Bu doküman, Cinnamon masaüstü arayüzünü kullanırken karşılaşılabileceğiniz yaygın soruları ve çözümleri kapsamaktadır. Sorular ve yanıtlar, kullanım kolaylığı sağlamak adına kategoriler halinde düzenlenmiştir.

1. Etkileşimli tahta kaydı ve kullanımı

a) Pardus ya da ETAP ile ilgili yardım kanalları nelerdir?

Cevap 1:

Aşağıdaki kanallardan yardım alabilirsiniz.

- "444 5 773" numaralı hattı 09:00 ile 18:00 saatleri arası arayabilirsiniz.
- "bilgi@pardus.org.tr" adresine mail atabilirsiniz.
- "forum.pardus.org.tr" adresindeki konu başlıklarına göz atabilirsiniz.
- "gonullu.pardus.org.tr" adresindeki konu başlıklarına göz atabilirsiniz.
- "uzem.pardus.org.tr" adresindeki eğitim videolarını izleyebilirsiniz.
- "belge.pardus.org.tr" adresindeki MEB kategorisinde yer alan konu başlıklarına göz atabilirsiniz.

Cevap 2:

- Panel üzerindeki "Eta Yardım" uygulamasını kullanarak hata raporu ya da önerilerinizi iletebilirsiniz.

"Hata Raporu" butonuna tıklanarak gelen form doldurulur.

Aldığınız hatayı, "+" butonuna basarak ekleyeceğiniz ekran görselleri ile destekleyebilirsiniz.

b) Tahtayı ETA Kayıt sistemine nasıl ekleyebilirim?

Cevap 1: "ETA Kayıt" penceresi ekrana geldiğinde aşağıdaki adımlar izlenir.

1. "Okul Kodu ile Kaydol" seçilir.

2. Okul kodu girilir ve bilgiler kontrol edilir.
3. Tahtayı kaydet butonuna basılır ve tahta kayıt edilir.

Eta Kayıt

Akıllı tahtanız aşağıdaki bilgilerle kayıt edilecektir.

Tahtanız aşağıdaki bilgilerle sisteme kaydedilecektir. Emin misiniz?

Şehir: ADANA
İlçe: ALADAĞ
Okul: Aladağ Halk Eğitimi Merkezi
Mac: 52:54:00:C2:7E:F1

Uygula **İptal Et**

Cevap 2: Adım adım ilerleyerek kayıt etmek.

1. **"Seçerek Kaydol"** seçilir.

Eta Kayıt

Okul Kodu ile Kaydet

Seçerek Kaydet

Tahtanız sistemde kayıtlı değildir. Lütfen kaydediniz.

Okul Kodunu Kontrol Et **Okul Kodunu Kontrol Et**

Bu Tahtayı Kaydet

© TÜBİTAK BİLGEM

2. **"İl", "ilçe"** ve ardından **"okul"** seçilir.

Okul listesinde okul adı görüntülenmiyor ise **"Sonraki"** butonu ile diğer sayfaya geçilir.

3. Parola bilgisinin ardından kayıt işlemi tamamlanır.

Başarılı!

Tahtanız sisteme başarıyla kaydedildi.

Tamam

c) Okulumuzdaki tahta farklı bir okul adına kayıtlı**Cevap 1:**

1. "ETA Kayıt" uygulaması çalıştırılır.
2. Yukarıdaki "ETA Kayıt" başlığındaki adımlar izlenir.

d) "Eta Kayıt" ile tahtayı kaydedemiyorum**Cevap 1 :**

İnternet bağlantınızı kontrol ediniz. Okulunuzda İnternet bağlantınız yok ise cep telefonunuz üzerinden tahtayı kayıt edebilirsiniz. Sorunun devamı halinde sorunun ekran görüntüsü ya da videosu ile birlikte bize (pardus.org.tr) yazabilirsiniz.

e) "Eta Kayıt" uygulamasında okulumuzun adı listelenmiyor**Cevap 1 :**

Okul bilgilerinizi (il, ilçe, okul adı, kurum kodu) bilgi@pardus.org.tr adresine gönderebilirsiniz.

f) Bilgisayarımın ekranını tahtaya yansıtamıyorum**Cevap 1 :**

Yansıtılan ekranı görüntüleme işletim sistemi (Pardus) ile ilgili bir durum değildir. Tahta üzerinden kaynağı (source düğmesi) HDMI'a getirmelisiniz. Bu işe yaramıyor ise yansıtmayı yaptığınız işletim sisteminde çözünürlük ayarlarını değiştirebilirsiniz.

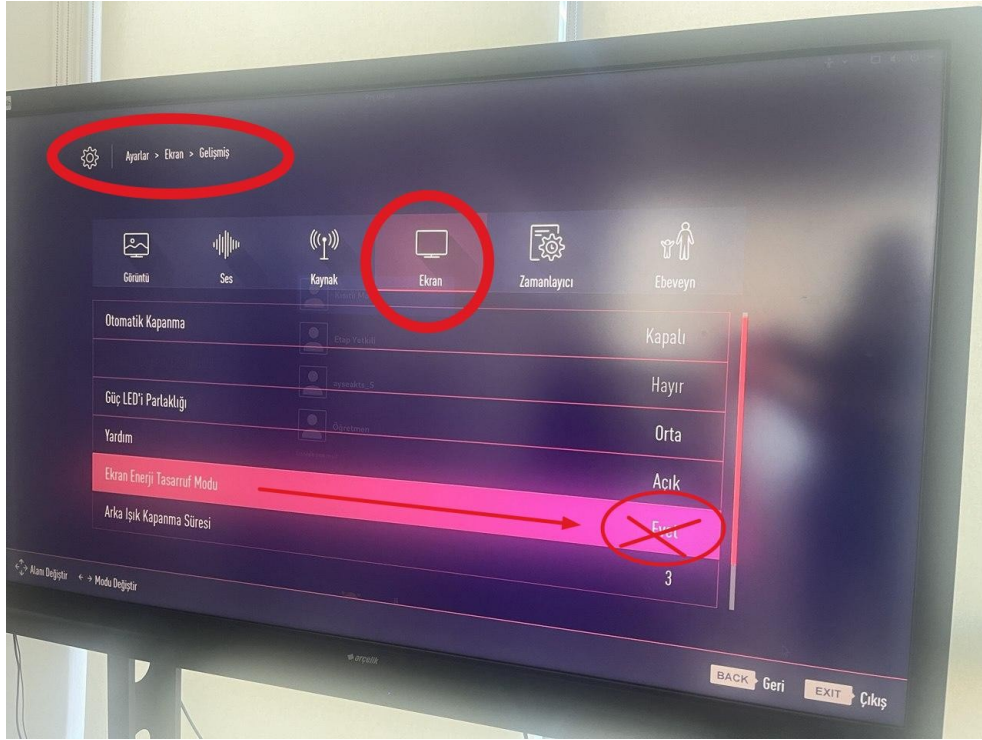
g) Faz3 tahtaların ön paneli çalışmıyor. Tahta kumanda ile açılıyor.**Cevap 1 :**

Faz 3 Arçelik uzaktan kumandasını kullanarak "Ayarlar" kısmından "Ebeveyn kontrolü"nü kapatın.

h) Arçelik tahtalar belirli bir süre sonra kendiliğinden kapanıyor.**Cevap 1 :**

Donma problemlerinin temel sebebi TV ünitesinin enerji tasarruf modunun açık olarak gelmesidir.

Uzaktan kumanda ile TV ünitesinin enerji tasarruf modunu kapatın.

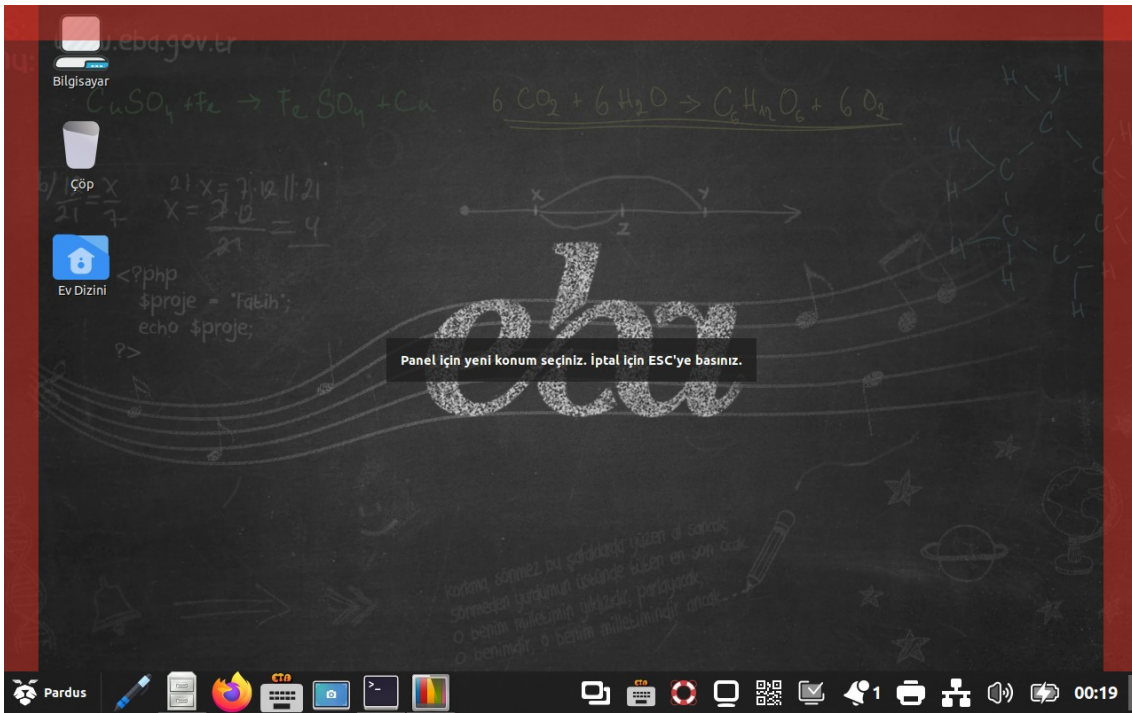
2. Arayüz -Masaüstü- Ayarları

2.1. Masaüstü ve Panel

a) Panelin konumunu nasıl değiştirebilirim?

Cevap 1:

1. Panelde boş bir alana sağ tıklayın. (2 parmak ile tıklayın ya da parmağınızı basılı tutun)
2. **"Taşı"** seçeneğini seçin.
3. Konumlandırmak istediğiniz kenara tıklayın (alt, üst, sağ, sol).

b) Paneli akıllı gizleme gösterme işlemini nasıl yapabilirim.

Cevap 1:

1. Menüden **Sistem Ayarları > Panel** seçeneğine gidin.
2. Panel görünürlüğü listesinden **"Paneli otomatik gizle"** / **"Akıllı panel gizleme"** seçeneklerinden birini tercih edebilirsiniz.

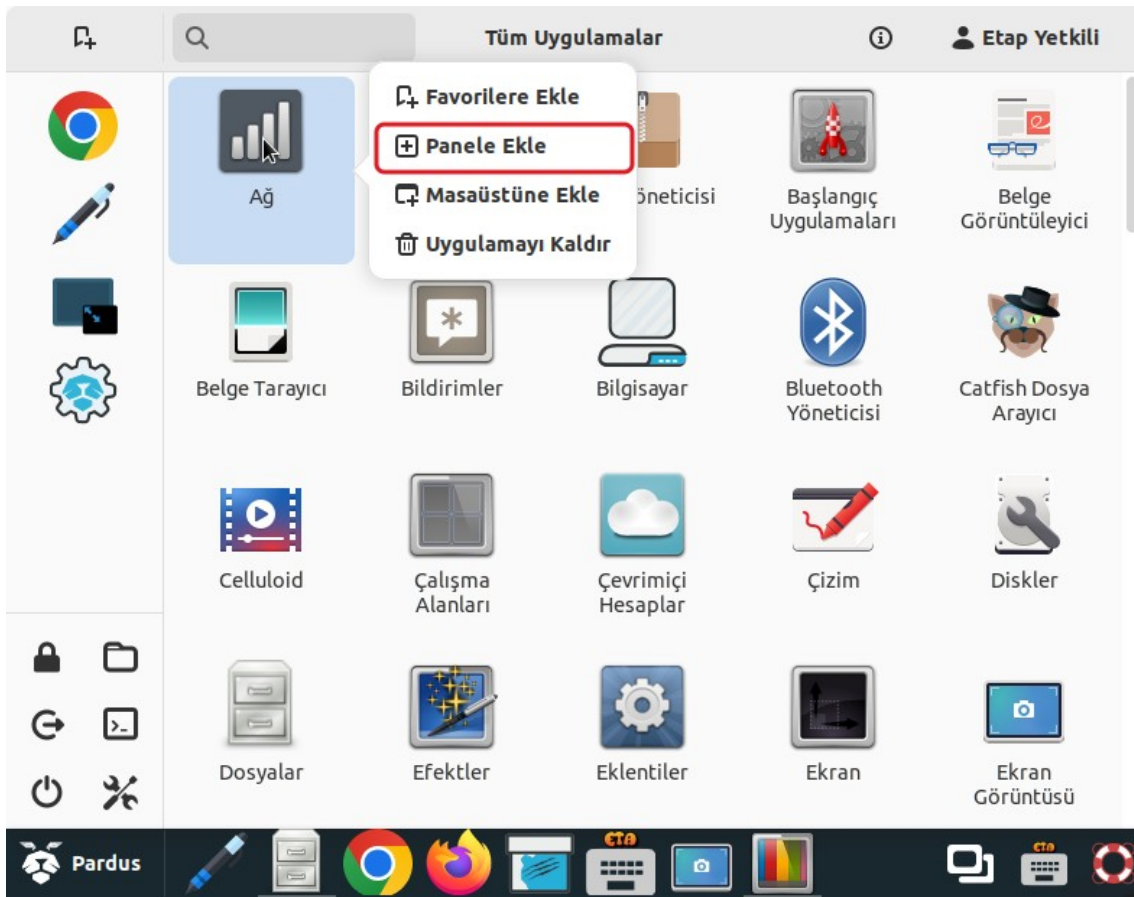
Cevap 2:

1. Panelde boş bir alana sağ tıklayın. (2 parmak ile tıklayın ya da parmağınızı basılı tutun)
2. **"Panel Ayarları"** seçeneğine tıklayın.
3. Panel görünürlüğü listesinden **"Paneli otomatik gizle"** / **"Akıllı panel gizleme"** seçeneklerinden birini tercih edebilirsiniz.

c) Bir uygulama simgesini panele nasıl eklerim?

Cevap 1:

1. **Uygulama Başlatma** menüsüne tıklanır.
2. İlgili uygulama simgesinde sağ tuşa basılır. (2 parmak ile tıklayın ya da parmağınızı basılı tutun)
3. **"Panele Ekle"** seçeneğine tıklanır.

2.2. Panel üzerindeki simgelerin konumu nasıl değiştirebilirim?

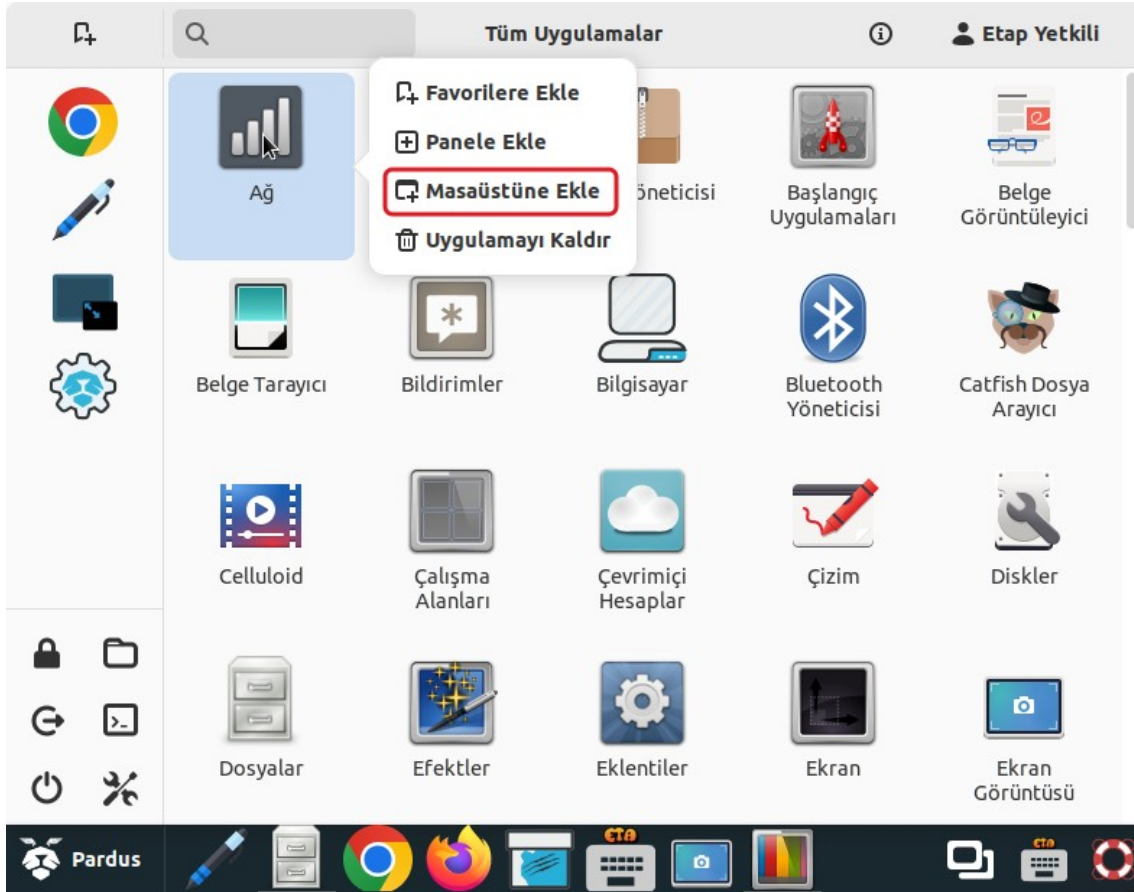
Cevap 1:

1. Panelde boş bir alana sağ tıklayın.
2. **"Panel düzenleme modu"** seçeneğini etkinleştirin.
3. Simgeleri istediğiniz konuma sürükleyin.

a) Bir uygulama simgesini masaüstüne nasıl eklerim?

Cevap 1:

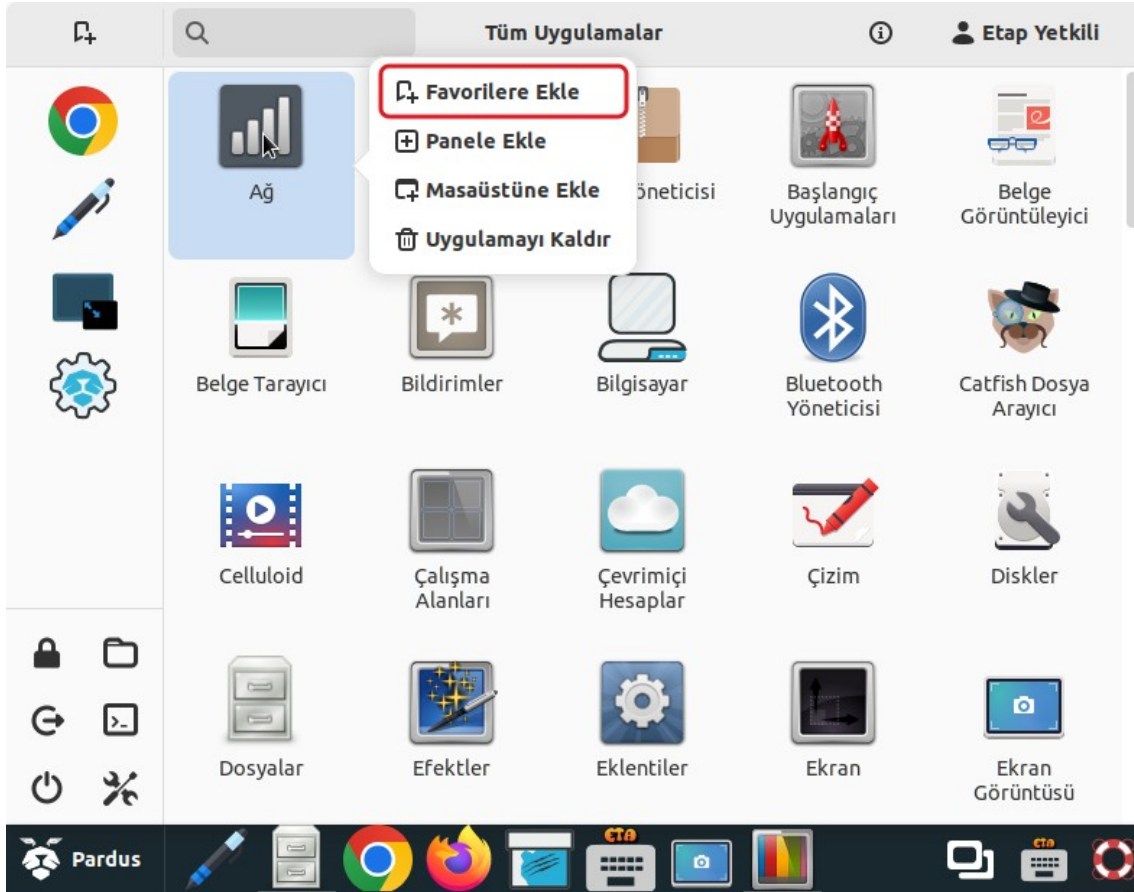
1. **Uygulama Başlatma** menüsüne tıklanır.
2. İlgili uygulama simgesinde sağ tuşa basılır. (2 parmak ile tıklayın ya da parmağınızı basılı tutun)
3. **"Masaüstüne Ekle"** seçeneğine tıklanır.

b) Bir uygulama simgesini Sık kullanılanlar listesine nasıl eklerim?

Cevap 1:

1. **Uygulama Başlatma** menüsüne tıklanır.
2. İlgili uygulama simgesinde sağ tuşa basılır. (2 parmak ile tıklayın ya da parmağınızı basılı tutun)
3. **"Favorilere Ekle"** seçeneğine tıklanır.

c) Bir uygulama simgesini panelden nasıl kaldırabilirim?

Cevap 1:

1. Uygulama simgesinde sağ tıklayın. (2 parmak ile tıklayın ya da parmağınızı basılı tutun)
2. "Panel Sabitlemesinden Çıkar" seçeneğine tıklayın.

2.3. Çalışma Alanları

a) Çalışma alanları arasında nasıl geçiş yapabilirim?

Cevap 1:

1. Klavye kısayollarını kullanarak:
 - Varsayılan olarak, **Ctrl + Alt + Ok tuşları** ile çalışma alanları arasında geçiş yapabilirsiniz.

Cevap 2:

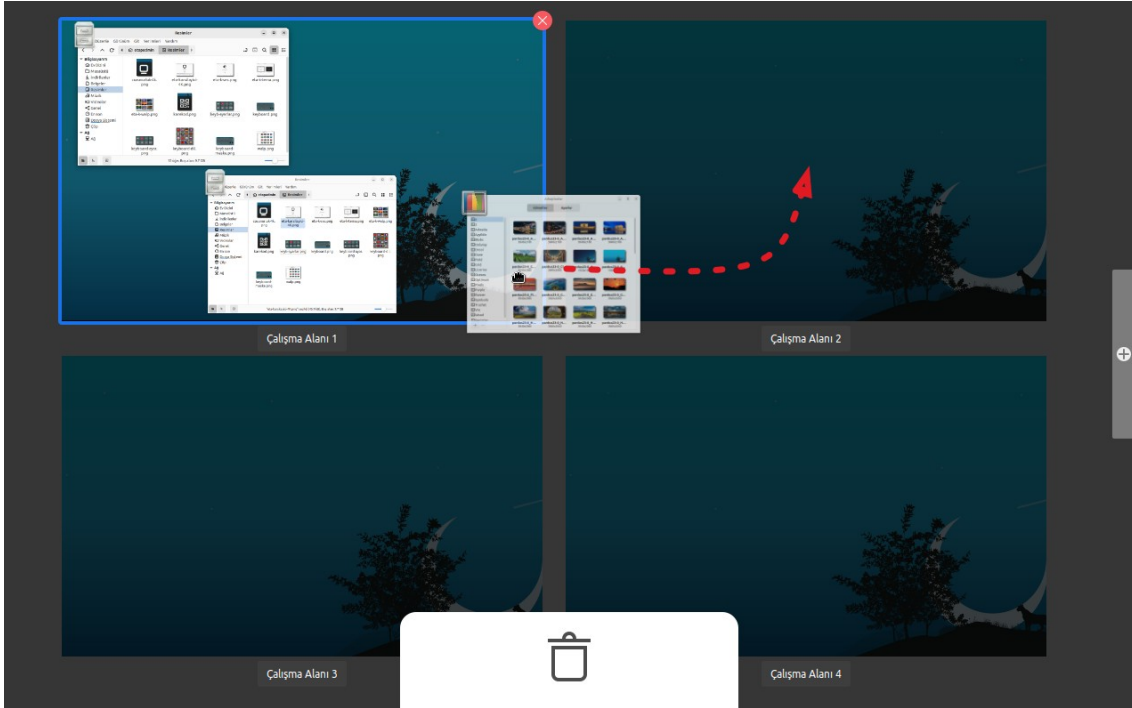
1. Paneldeki çalışma alanı görünümüne "Sergi" tıklayın.
2. İstediğiniz çalışma alanını seçin.

c) Bir uygulamayı çalışma alanları arasında nasıl taşıyabilirim?

Cevap 1:

1. Paneldeki çalışma alanı görünümüne "Sergi" tıklayın.
2. Uygulama penceresini istediğiniz bir çalışma alanına sürükleyin.

3. Sistem Ayarları

3.1. Ekran Ayarları

a) Tahtanın çözünürlüğünü 4K olarak nasıl değiştirebilirim?

Panel üzerindeki **ekran** ikonuna tıklayın ve "4K - %200" seçeneğini seçin.

b) Tahtanın çözünürlüğünü Full HD olarak nasıl değiştirebilirim?

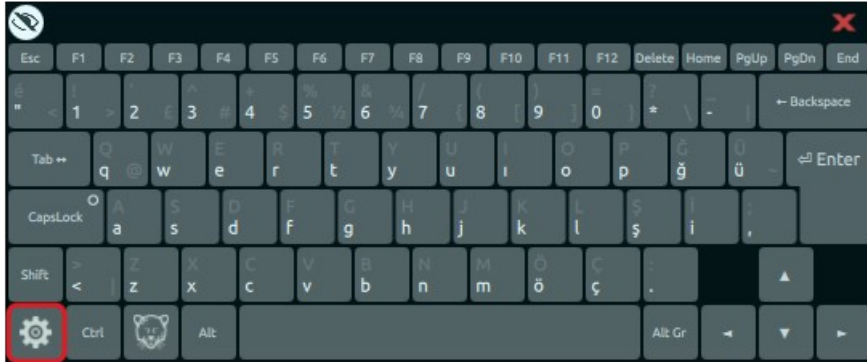
Panel üzerindeki **ekran** ikonuna tıklayın ve "Full HF - %100" seçeneğini seçin.

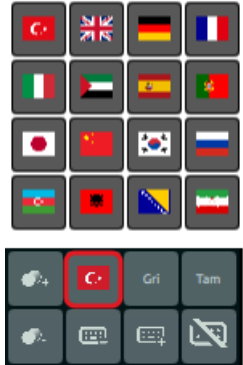
3.2. Ekran Klavyesi Ayarları

a) Ekran klavyesinin dilini nasıl değiştirebilirim?

1. Ekran klavyesi açılarak "**Ayarlar**" butonuna tıklanır.

2. Açılan simgelerden mevcut dil tuşuna tıklanarak tercih edilen dil seçilir.

b) Ekran klavyesinin otomatik görüntülenmesini nasıl ayarlayabilirim?

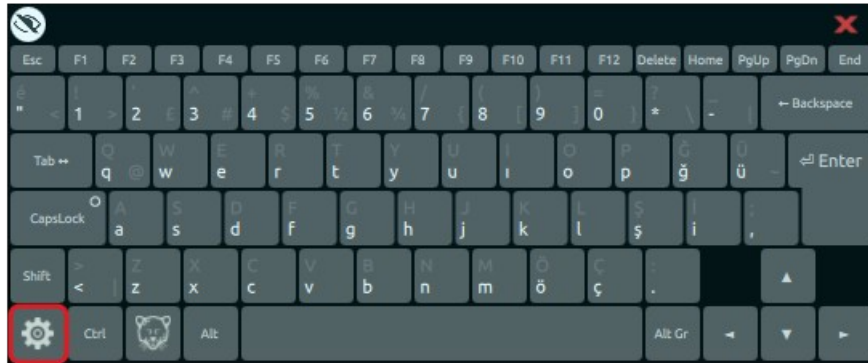
Yöntem 1:

1. Panelin SAĞ tarafındaki klavye simgesine tıkla.
2. Listedeki "Otomatik/Manuel" tercihini belirle.

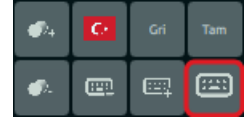

Yöntem 2:

3. Ekran klavyesi açılarak "Ayarlar" butonuna tıklanır.

4. Açılan simgelerden ilgili butona (göster-gizle) tıklanır.

c) Ekran klavyesinin boyutunu nasıl değiştirebilirim?

5. Ekran klavyesi açılarak "Ayarlar" butonuna tıklanır.

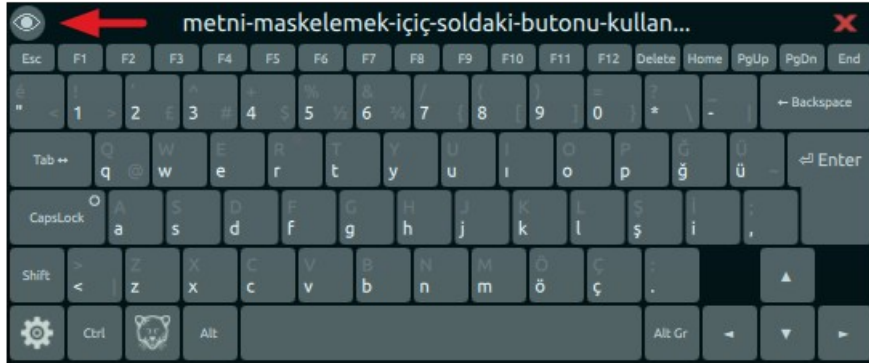

6. Açılan simgelerden ilgili butonlara ("+" "-") tıklanır.

d) Ekran klavyesinde metinler nasıl maskelenir?

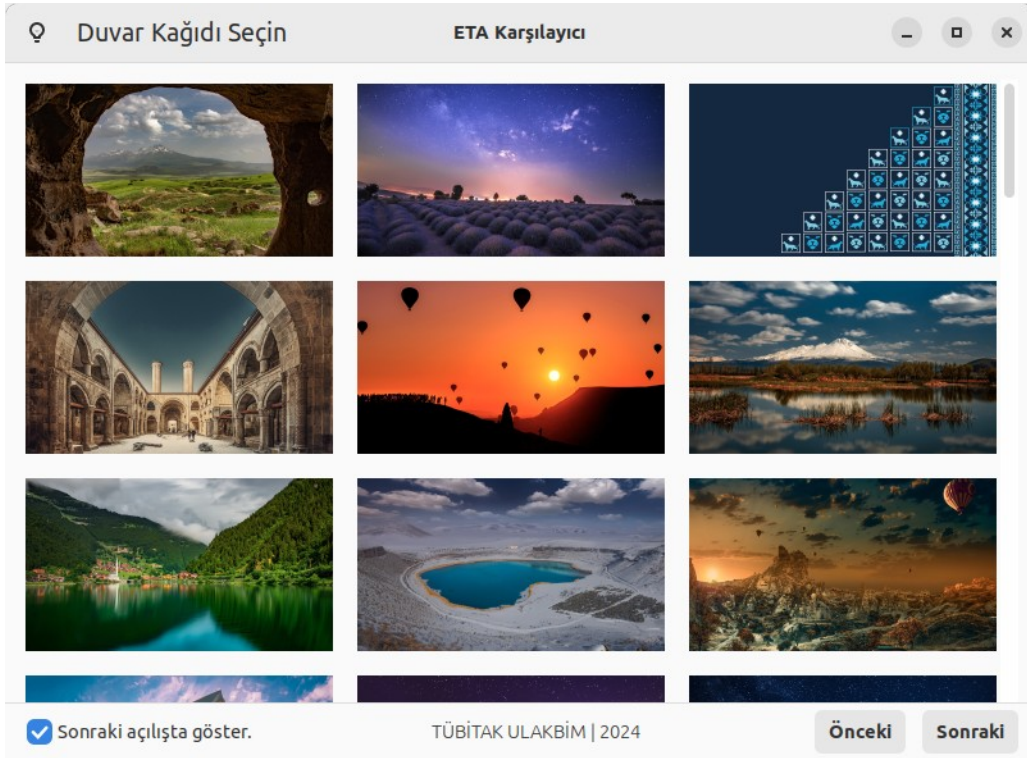
1. Ekran klavyesi açılarak "Göster/Gizle" butonuna tıklanır.

e) Masaüstü görselini nasıl değiştirebilirim?

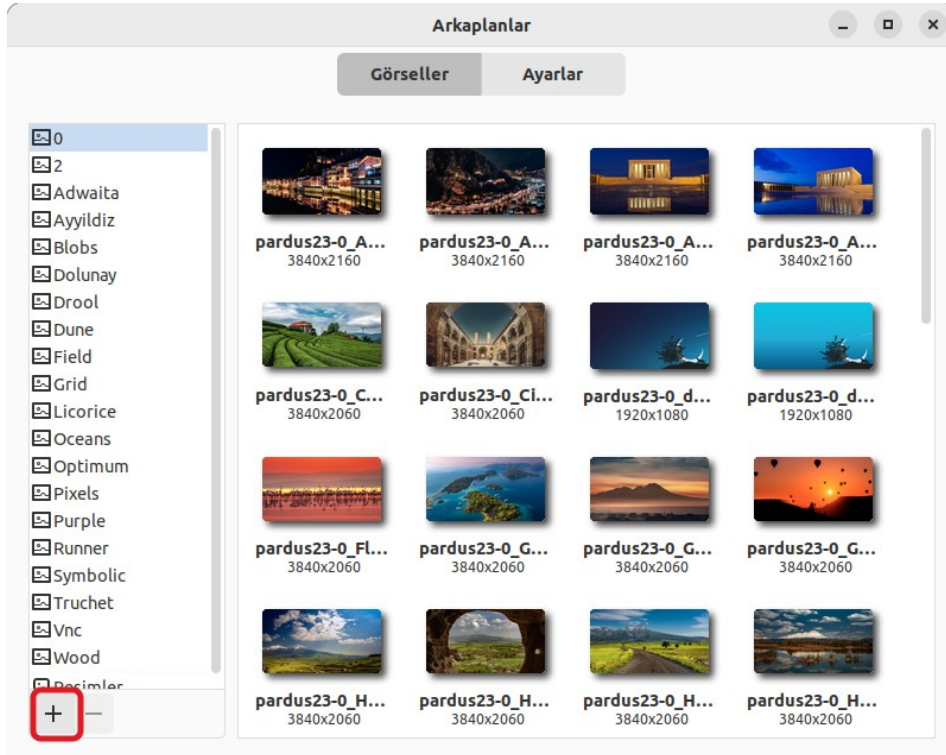
Cevap 1:

1. "Eta Karşılııcı" uygulamasını çalıştırın.
2. "Duvar Kağıdı Seçin" sekmesine ilerleyin.
3. Listedenden seçim yapın.

Cevap 2:

1. "Sistem Ayarları" açılır.
2. "Arkaplanlar" uygulaması açılır.

3. Listedeki seçim yapılır. Listedeki olmayan görseller için istenilen görsel konumları "+" butonu ile listeye eklenebilir.

Cevap 3:

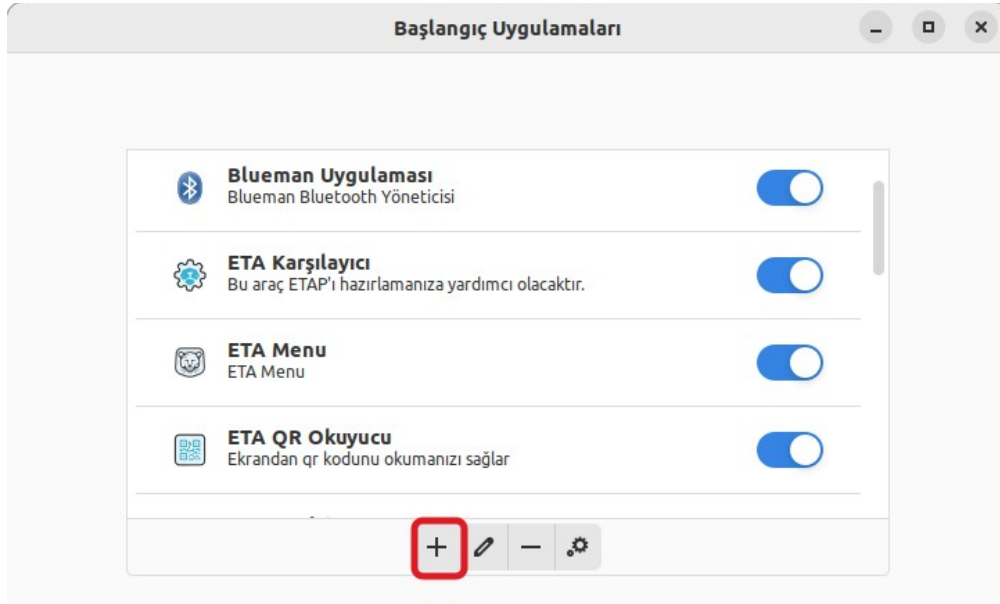
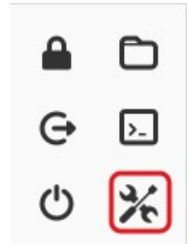
1. Arka plan olarak kullanılmak istenen görsel açılır. (Resim Gösterici)
2. "Görünüm" menüsünden "Duvar kağıdı olarak ayarla" seçilir.

3.3. Başlangıç Uygulamaları

a) İlk açılışta otomatik açılacak uygulamaları nasıl ayarlarım?

Cevap 1:

1. "Sistem Ayarları" açılır.
2. "Başlangıç Uygulamaları" çalıştırılır.

- Otomatik başlatılan uygulama "-" butonu listeden çıkartılır ya da anahtar kapalı konuma getirilir.
- "+" butonu listeye yeni uygulama eklenebilir.

3.4. Oturum ve Kullanıcılar

a) USB Anahtar ile oturum açabilir miyim?

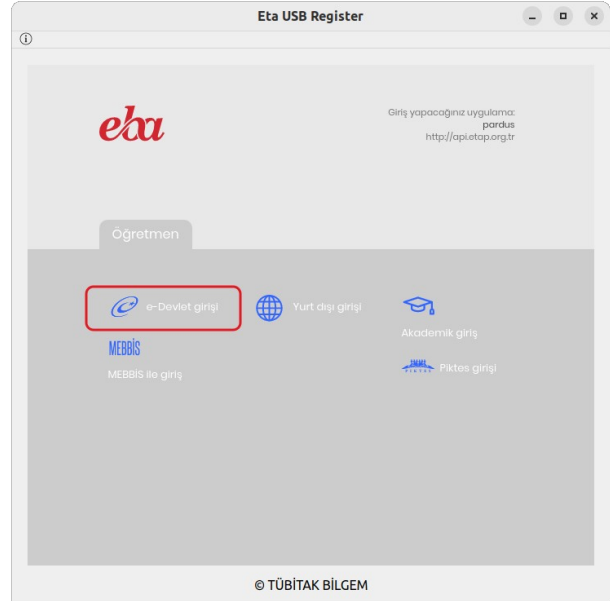
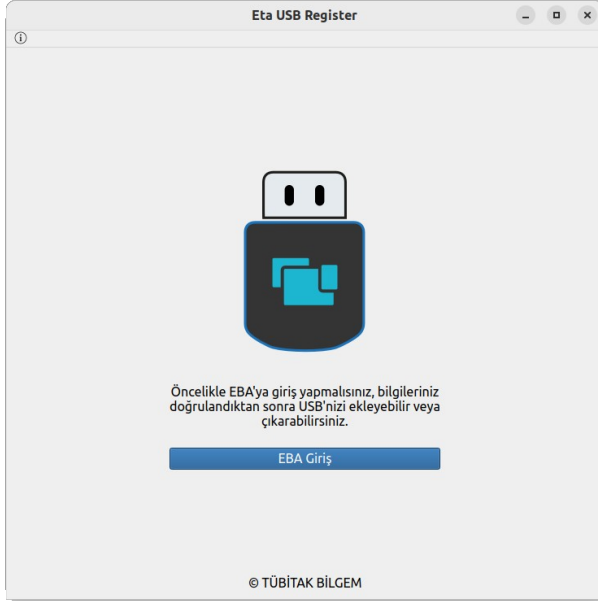
Cevap 1:

"eta-usb-register" uygulaması ile oluşturduğunuz USB belleği kullanarak parola girmeden oturum açabilirsiniz.

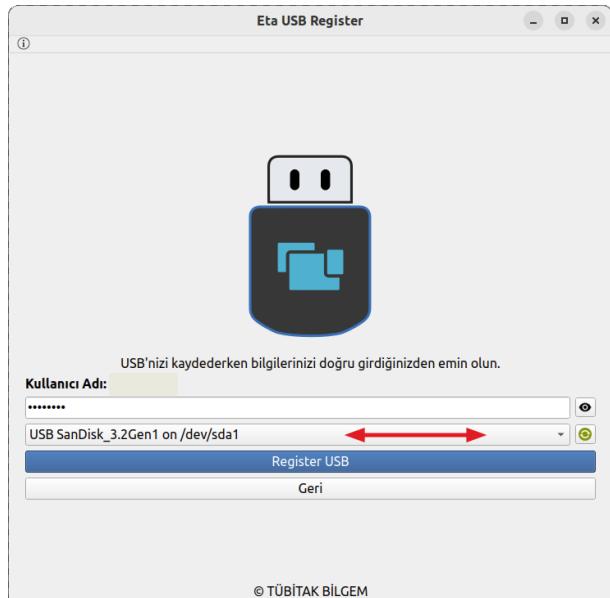
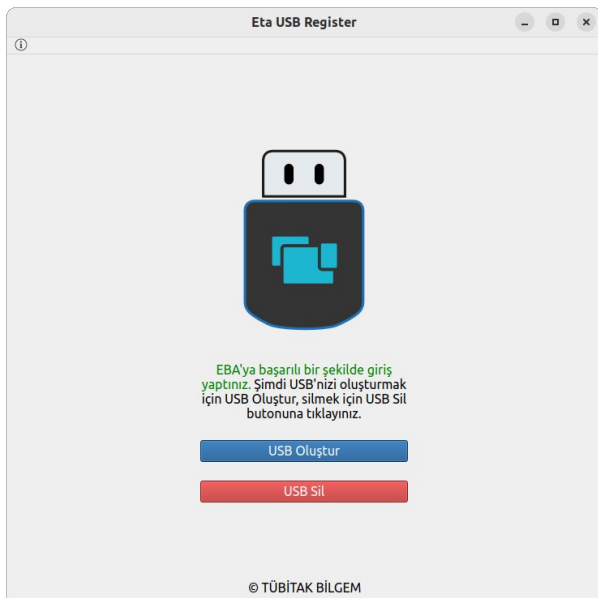
b) USB Anahtar oluşturmak için hangi adımları izlemeliyim?

Cevap 1:

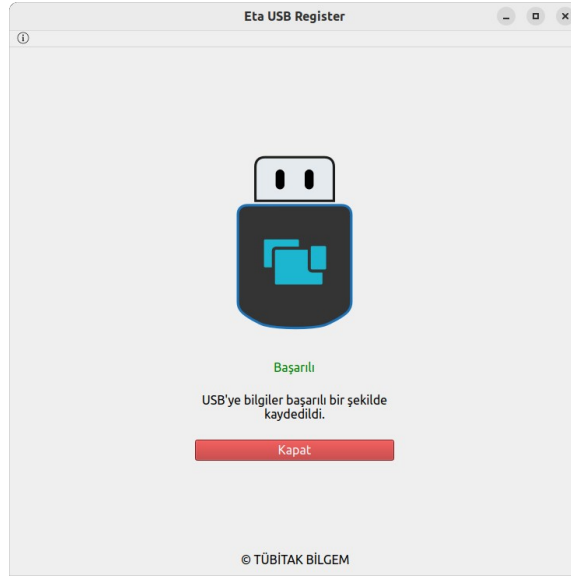
1. "Eta USB Kayıt (eta-usb-registe)r" uygulaması başlatılır.
2. "EBA Giriş" ile EBA ya oturum açma yöntemlerinden biri seçilir. (e-devlet)

3. "USB Oluştur" seçeneğine tıklanır ve kullanıcı adı kontrol edilerek parola girilir.
4. USB satırı kontrol edilerek "Register USB" tıklanır. ("Yenile" ile takılan flash bellek bilgisi güncellenir.)

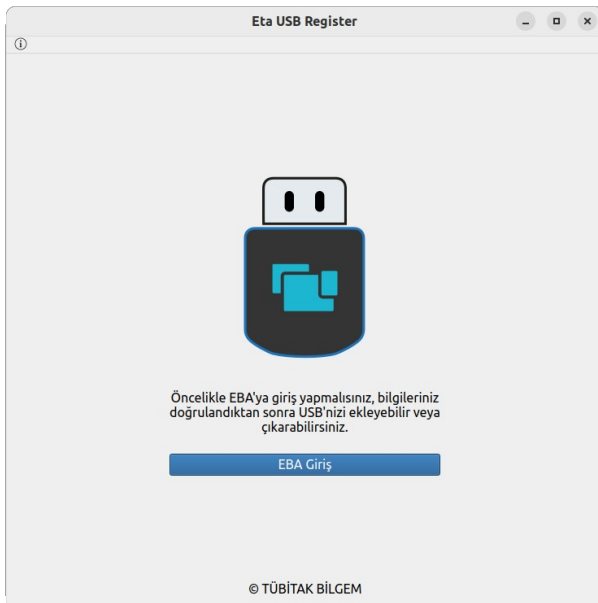
5. İşlem başarılı ise karşınıza aşağıdaki ekran çıkacaktır. Eğer hata aldıysanız geri butonuna tıklayıp tekrar deneyebilirsiniz.

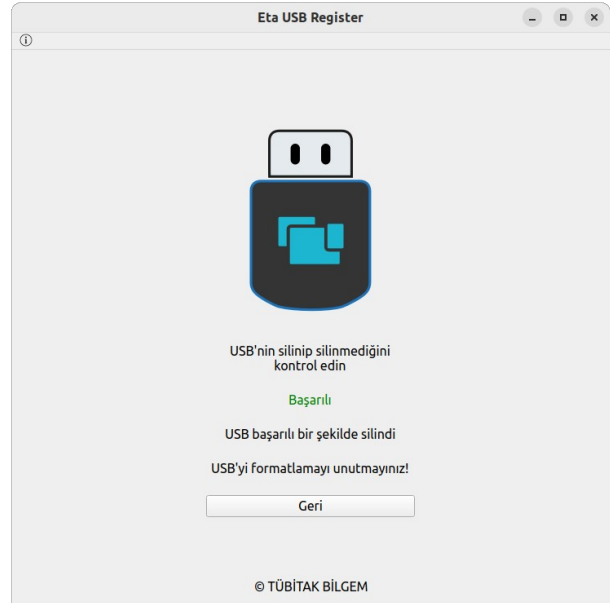
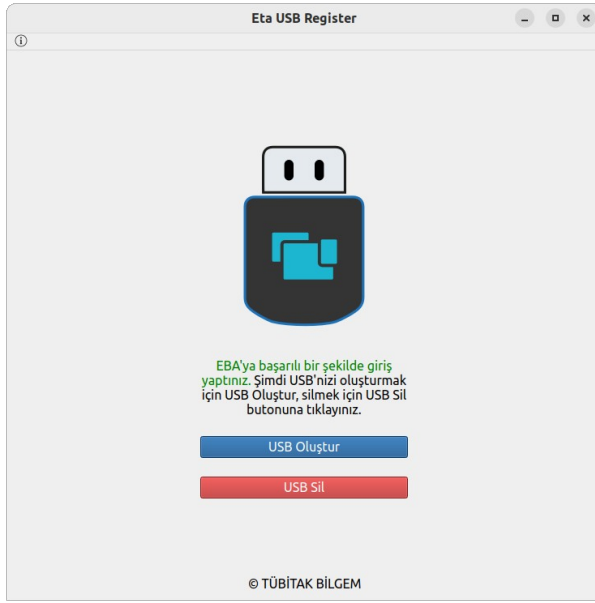
c) USB Anahtarımı nasıl iptal edebilirim?

Cevap 1:

1. "Eta USB Kayıt (eta-usb-register)" uygulaması başlatılır.
2. "EBA Giriş" ile EBA'ya oturum açma yöntemlerinden biri seçilir. (e-devlet)

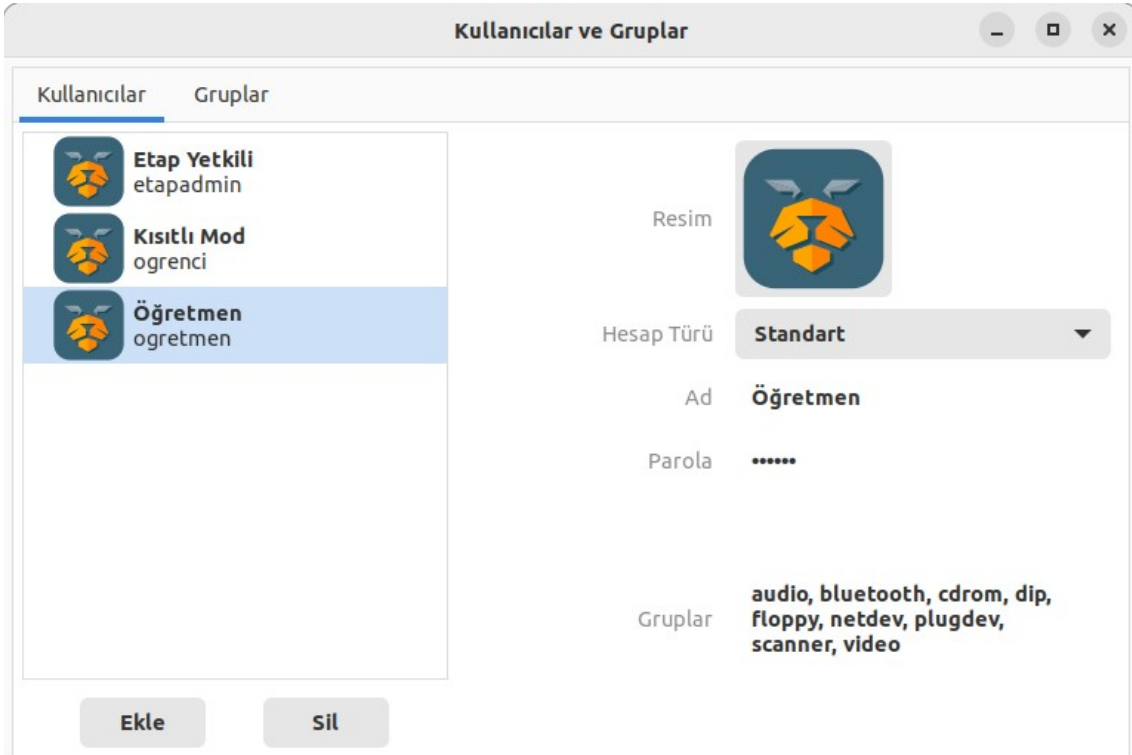
3. "USB Sil" butonu tıklanır.

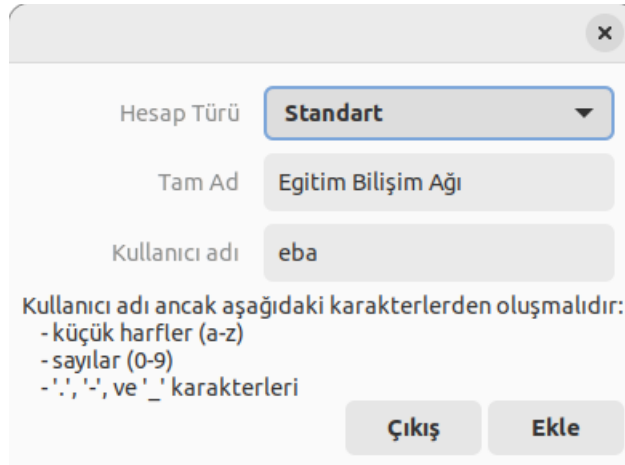
d) Yeni bir kullanıcı nasıl oluşturulur?

Cevap 1:

1. "Sistem Ayarları > Kullanıcılar ve Gruplar" uygulaması açılır ve parola girilir.

2. "Ekle"butonuna tıklayın ve gerekli bilgileri doldurun.

A user creation form with the following fields and options:

- Hesap Türü: Standart (dropdown menu)
- Tam Ad: Eğitim Bilişim Ağı
- Kullanıcı adı: eba

Below the fields, there is a note: "Kullanıcı adı ancak aşağıdaki karakterlerden oluşmalıdır:" followed by a list of allowed characters: "- küçük harfler (a-z)", "- sayılar (0-9)", and "- '.', '-', ve '_' karakterleri".

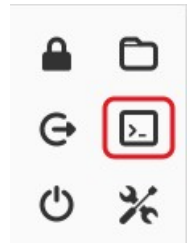
At the bottom right, there are two buttons: "Çıkış" and "Ekle".

e) Komut Satırı (Konsol) ile Kullanıcı ekleyebilir miyim?

Cevap 1:

Kullanıcı ekleme işlemini konsol üzerinde yapmak her işlemde olduğu gibi daha efektif bir yöntemdir. Kullanıcı eklemek için "adduser" ya da "useradd" komutlarını kullanabiliriz.

Yönetici kullanıcı hesabında "Uçbirim (Konsol)" açıldıktan sonra aşağıdaki adımlar izlenir.


```

etapadmin@pardus23: ~$ sudo adduser ogretmen ← 2
[sudo] password for etapadmin: ← 3
Adding user `ogretmen' ...
Adding new group `ogretmen' (1005) ...
Adding new user `ogretmen' (1005) with group `ogretmen' (1005)
...
Creating home directory `/home/ogretmen' ...
Copying files from `/etc/skel' ...
Yeni parola: ← 4
Yeni parolayı tekrar girin:
passwd: şifre başarıyla güncellendi
ogretmen için kullanıcı bilgileri değiştiriliyor
Yeni değeri girin, veya varsayılan değer için ENTER'a basın
    Tam İsim []: Öğretmen Fatih ← 5
    Oda Numarası []:
    İş Telefonu []:
    Ev Telefonu []:
    Diğer []:
chfn: name with non-ASCII characters: 'Öğretmen Fatih'
Is the information correct? [Y/n] Y ← 6
Adding new user `ogretmen' to supplemental / extra groups `users' ...
Adding user `ogretmen' to group `users' ...
etapadmin@pardus23:~$

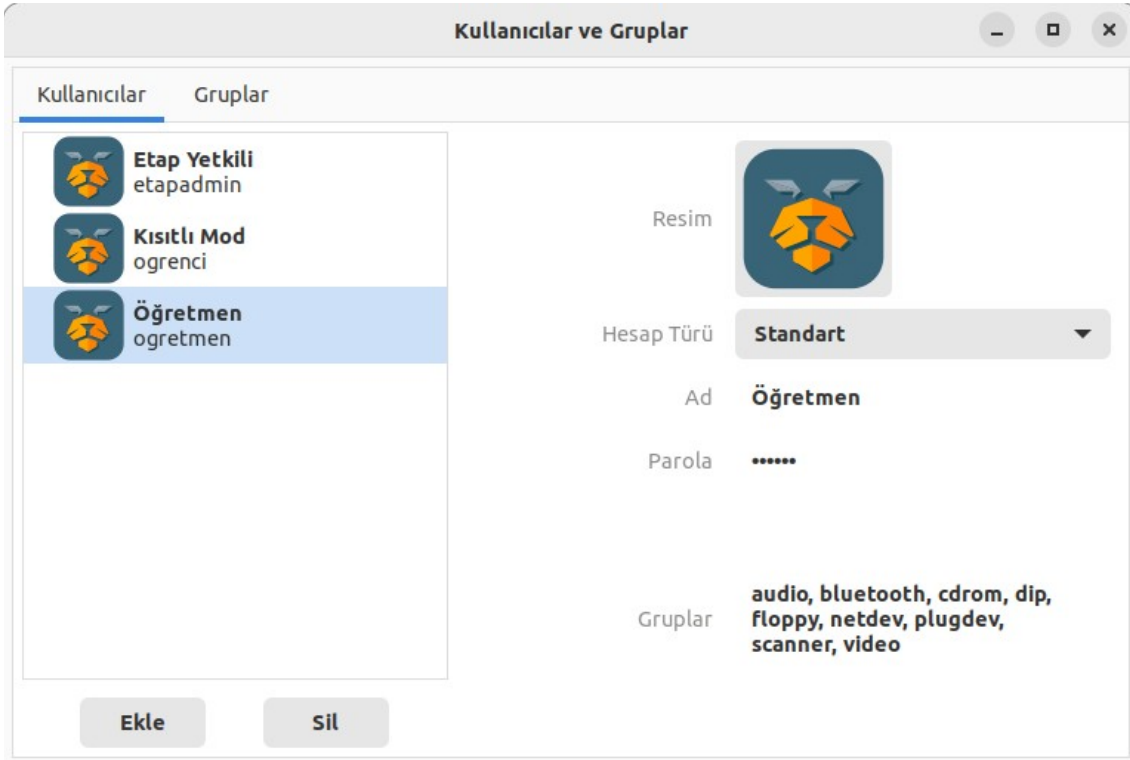
```

1. "sudo adduser ogretmen" komutu girilir. (ogretmen yerine tercih edilen kullanıcı).
2. "yönetici" kullanıcısının **parolası** girilir. (parola girişinde ekranda * görüntülenmez)
3. Oluşturulan kullanıcı için parola girilir.
4. Kullanıcının isteğe bağlı olan bilgileri girilir. ("Enter" ile boş geçilebilir)
5. "Is the information correct? [Y/n]" sorusuna "y" cevabı verilir ya da boş geçilirse kullanıcı sisteme eklenecektir.

f) Kullanıcı parolasını nasıl değiştirebilirim?

Cevap 1:

1. "Sistem Ayarları > Kullanıcılar ve Gruplar" uygulaması açılır ve parola girilir.

2. "Parola" alanına tıklanır ve yeni parola girilir.

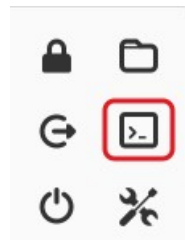

g) Uçbirim (Konsol) ile parola değiştirebilir miyim?

Parola bilgisini değiştirmek için konsol üzerinde "**passwd**" komutunu da kullanabiliriz. Yönetici kullanıcı hesabında oturum açtıktan sonra aşağıdaki adımlar izlenir.

Cevap 1:

1. Yönetici kullanıcı hesabında "Uçbirim" uygulamasını açın. "Uygulamaları Göster (Pardus)" butonuna tıklanarak "Uçbirim" uygulaması çalıştırılır.

2. "sudo passwd ogretmen" komutu girilir. ("ogretmen" yerine tercih edilen kullanıcı).

```

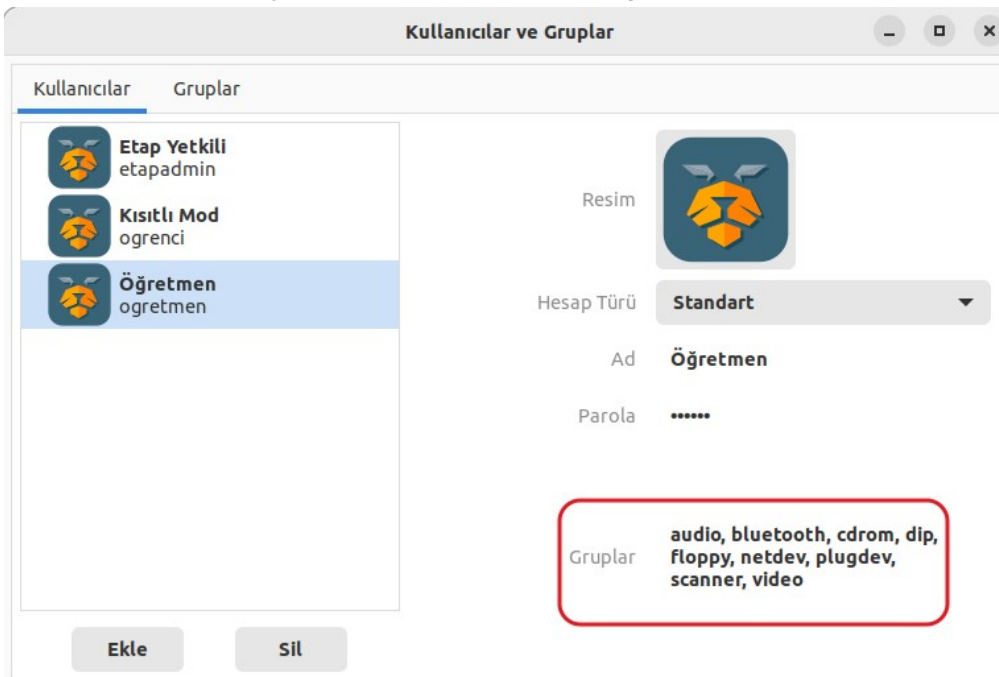
pardus@pardus23: ~$ sudo passwd ogretmen
Yeni parola:
Yeni parolayı tekrar girin:
passwd: şifre başarıyla güncellendi
pardus@pardus23: ~$

```

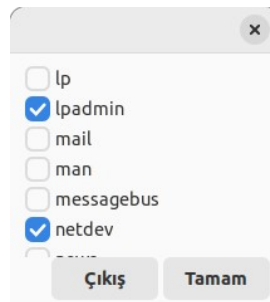
h) Kullanıcı grup üyeliklerini nasıl değiştirebilirim?

Cevap 1:

1. "Sistem Ayarları > Kullanıcılar ve Gruplar" uygulaması açılır ve parola girilir.

2. "Gruplar" alanına tıklanır ve üye olunacak gruplar seçilir.

4. Programlar ve Sık Kullanılan Araçlar

4.1. Pardus Kalem

a) Özellikle PDF türündeki dosyalar üzerinde çizim yapabilir miyim?

Cevap 1:

"Pardus Kalem" aracı ile uygulama içerisinde seçtiğiniz bir zemin ya da direk masaüstünüze açık olan herhangi bir resim, PDF ya da web sayfası gibi alanlara çizim yapabilirsiniz.

Cevap 2:

"Mozilla Firefox" tarayıcısı uygulaması ile PDF dosyalarınız üzerinde çizim, vurgulama, not ekleme gibi işlemleri yapabilirsiniz.

Cevap 3:

Pardus Mağaza'dan kurabileceğiniz "E-tahta" uygulaması ile ekran üzerinde çizim yapabilirsiniz.

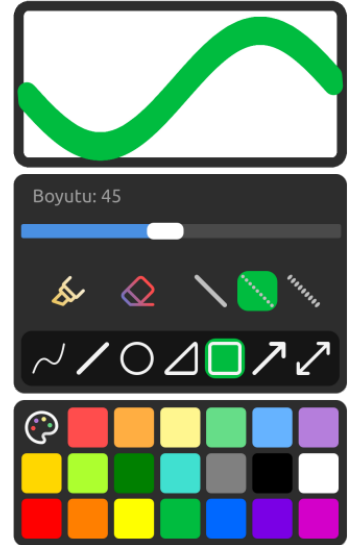
b) "Pardus Kalem" ile geometrik şekilleri çizebilir miyim?

Evet.

Bu işlem için "serbest çizim ve şekil" butonu ile geometrik şekli belirleyerek çizim yapabilirsiniz.

Buradaki seçenekler ile aşağıdaki tercihleri belirleyebilirsiniz.

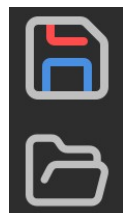
- Çizgi kalınlığı ve rengi,
 - Rengi daha hızlı değiştirmek için panelin altındaki favori renk tercihleri de kullanılabilir.
- Çizgi stili (tam / noktalı / kısa çizgili),
- Kalem modu (normal / fosforlu)
- Şekil (serbest çizim / düz çizgi / daire / dikdörtgen)

c) "Pardus Kalem" ile ekran görüntüsü alabilir miyim ya da kaydedebilir miyim?

Evet.

Sağdaki butonlar ile yaptığınız çalışmaları PDF ya da ".pen" türünü seçerek Pardus Kalem dosyası olarak kaydederek ders materyallerinizi kolayca arşivleyebilirsiniz.

d) “Pardus Kalem” de hazır arkaplanları kullanabilir miyim?

Evet.

Farklı derslere özel hazır arka planları (element tablosu, haritalar, nota çizelgeleri vb.) kullanarak konu anlatımlarınızı zenginleştirebilirsiniz.

e) “Pardus Kalem” in ekrandaki konumunu değiştirebilir miyim?

Evet.

Pardus Kalem dikey konumda ise **üst**, yatay sonumda ise **sol** kısmından sürükleyerek. Ekrandaki konumunu değiştirebilirsiniz.

f) “Pardus Kalem” ile birden fazla tahta/sayfa kullanabilir miyim?

Evet.

Sağdaki butonlar ile önceki/sonraki sayfaya geçebilir veya sayfa sayısının üstüne basıp elle sayı girerek sayfa değiştirebilirsiniz.

g) “Pardus Kalem” in ile birden fazla tahta/sayfa kullanabilir miyim?

Evet.

Sağdaki butonlar ile arkaplan rengi şeffaf siyah veya beyaz yapılabilir. Her sayfanın birbirinden bağımsız arkaplan rengi

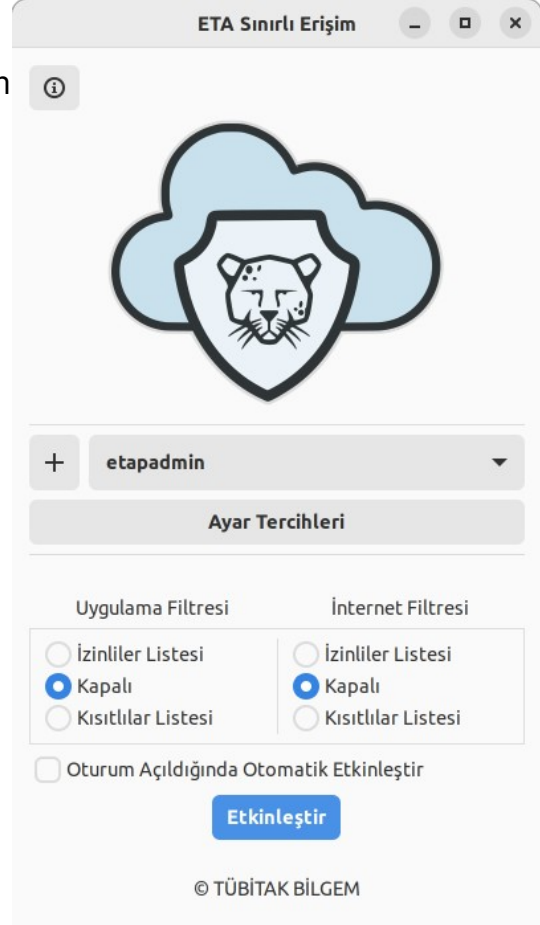
ayarlanabilir ve yeni oluşturulan sayfalar bir öncekinin arkaplan rengine sadık kalarak oluşturulur.

4.2. Sınırlı Erişim

a) “ogrenci” kullanıcısının internet sitelerine erişimini kısıtlayabilir miyim?

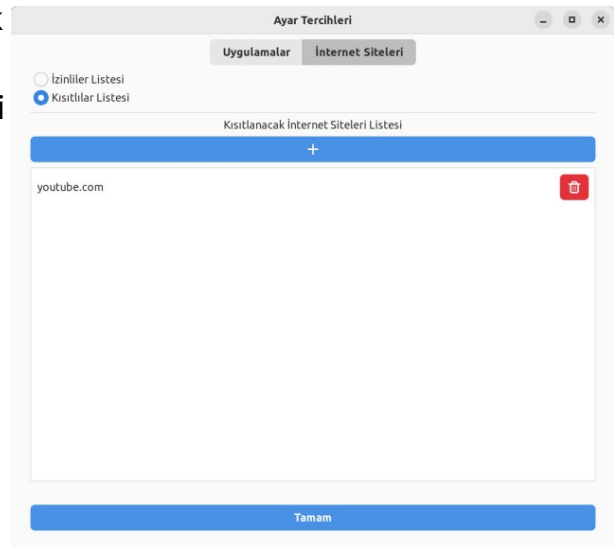
1. “Sınırlı Erişim” uygulaması açılır.
2. “ogrenci” kullanıcısına uygulanacak denetim profili seçilir.
3. “Ayar Tercihleri” butonuna basılır.

4. “İnternet Siteleri” sekmesine geçilerek uygulanacak senaryoya göre izin verilecek ya da kısıtlanacak web adresleri girilir.

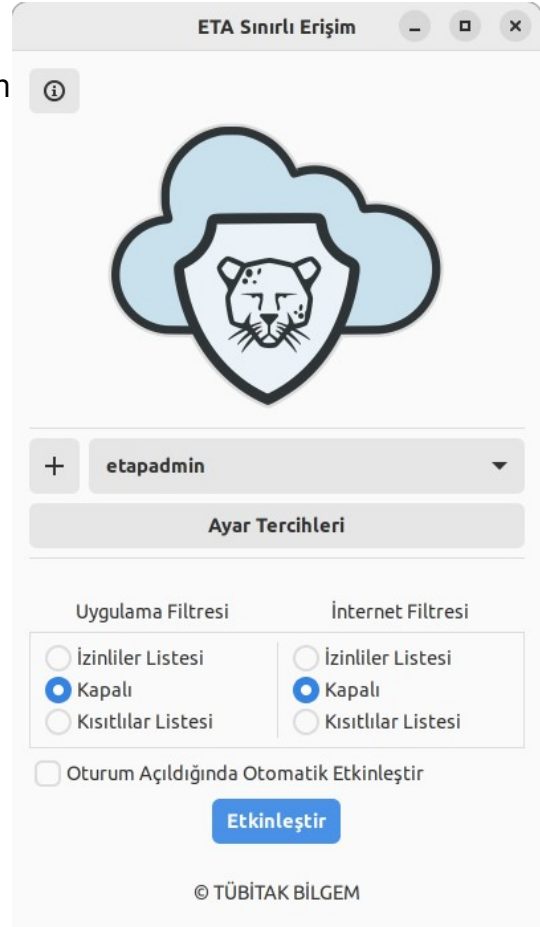
5. Uygulama ana ekranında, belirlenen ayar tercihinine göre “İnternet Filtresi” tercihlerinden “izin” ya da “kısıt” seçimi yapılarak “Etkinleştir” butonuna basılır.

Not: Sonraki “ogrenci” oturumlarında da ayarların geçerli olması için “**Oturum Açıldığında Otomatik Olarak Etkinleştir**” onayı işaretlenir.

b) “ogrenci” kullanıcısının uygulama erişimleri nasıl kısıtlayabilirim?

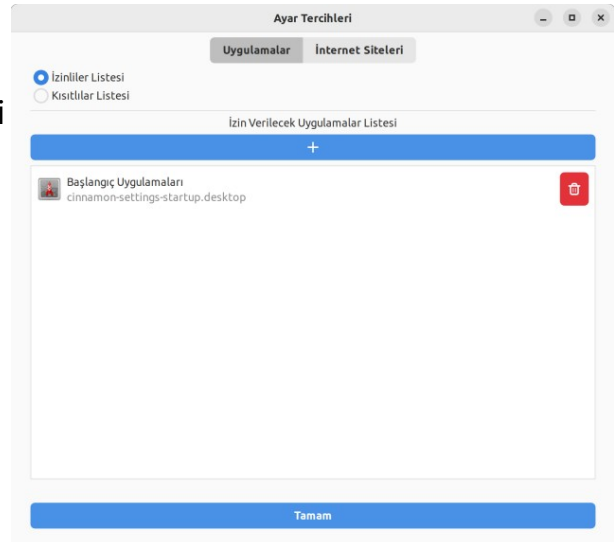
1. “Sınırlı Erişim” uygulaması açılır.
2. “ogrenci” kullanıcısına uygulanacak denetim profili seçilir.
3. “Ayar Tercihleri” butonuna basılır.

4. “Uygulamalar” sekmesinde uygulanacak senaryoya göre izin verilecek ya da kısıtlanacak web adresleri girilir.

5. Uygulama ana ekranında, belirlenen ayar tercihinine göre “Uygulama Filtresi” tercihlerinden “izin” ya da “kısıt” seçimi yapılarak “Etkinleştir” butonuna basılır.

Not: Sonraki “ogrenci” oturumlarında da ayarların geçerli olması için “Oturum Açıldığında Otomatik Olarak Etkinleştir” onayı işaretlenir.

4.3. Pardus Karekod

a) Ekrandaki karekodu (QR) okuyan uygulama var mı?

1. Panel üzerindeki karekod simgesine tıklayın ve "QR-kod oku" seçeneğini seçin
2. Karekod içeren alan/ları çerçeve içerisine alarak seçin

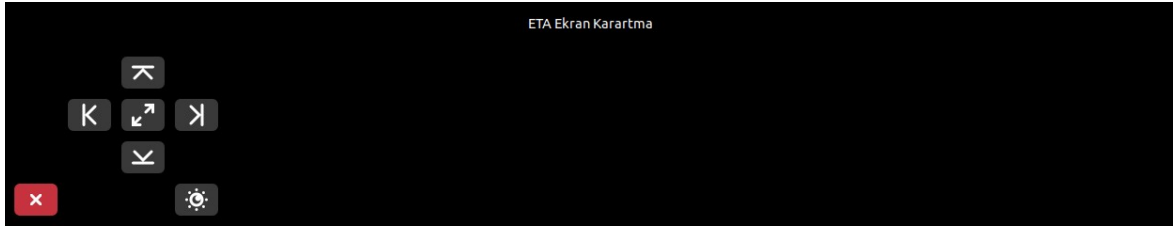

4.4. ETA Ekran Karartma

a) ETAP üzerinde ekran karartma uygulaması var mı?

Cevap :

"Eta Ekran Karartma" uygulaması ile soru çözümlerinde ekranın istediğiniz bölümünü ya da tamamını karartabilirsiniz.

b) Scratch kurulumu nasıl yapılır?

Cevap 1:

1. Uçbirim uygulamasını açın.
2. Paket veri tabanını güncelledikten sonra "apt" komutu ile Pardus depolarından kurulumu gerçekleştirin.

Sudo apt update

sudo apt install scratch

c) "PDF" türündeki dosyaları nasıl düzenleyebilirim?

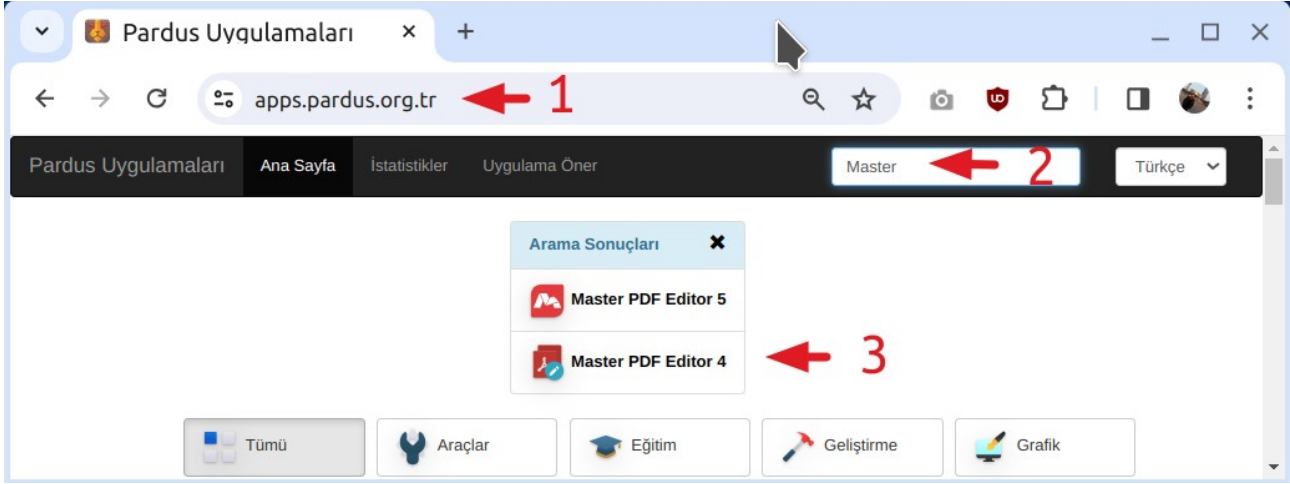
Cevap 1 :

".pdf" dosyalarınızı LibreOffice ile açıp metin düzenler gibi düzenleme ve değişiklikler yapabilir, "pdf" sunumlarınızda LibreOffice içerisindeki kalem/şekil gibi araçları kullanabilirsiniz.

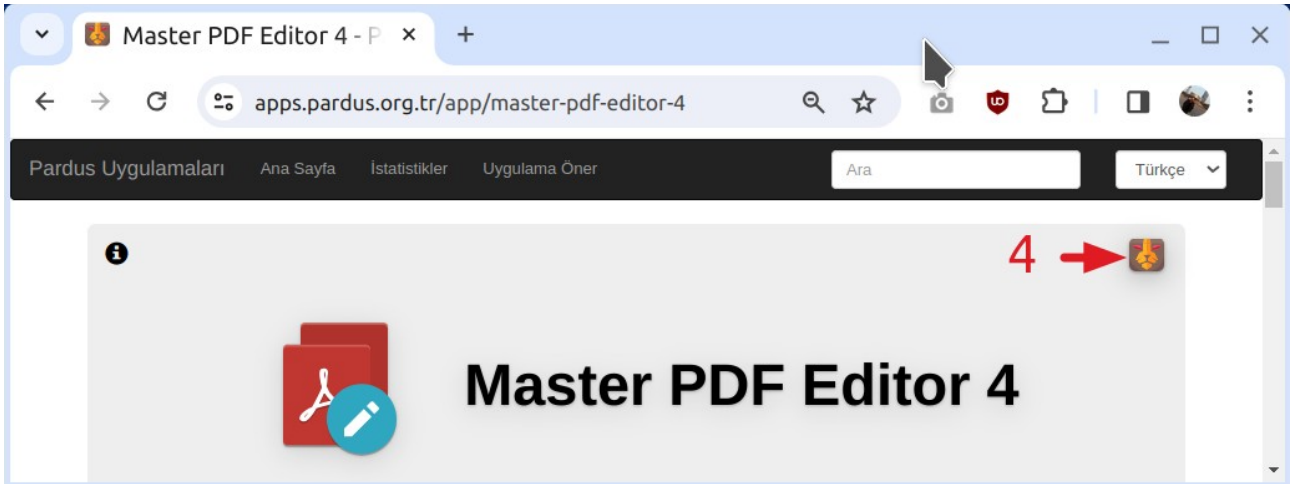
Cevap 2:

Pardus Yazılım Merkezi Uygulaması ile **"Master pdf Editor 4"** versiyonunu sisteminize kurabilirsiniz.

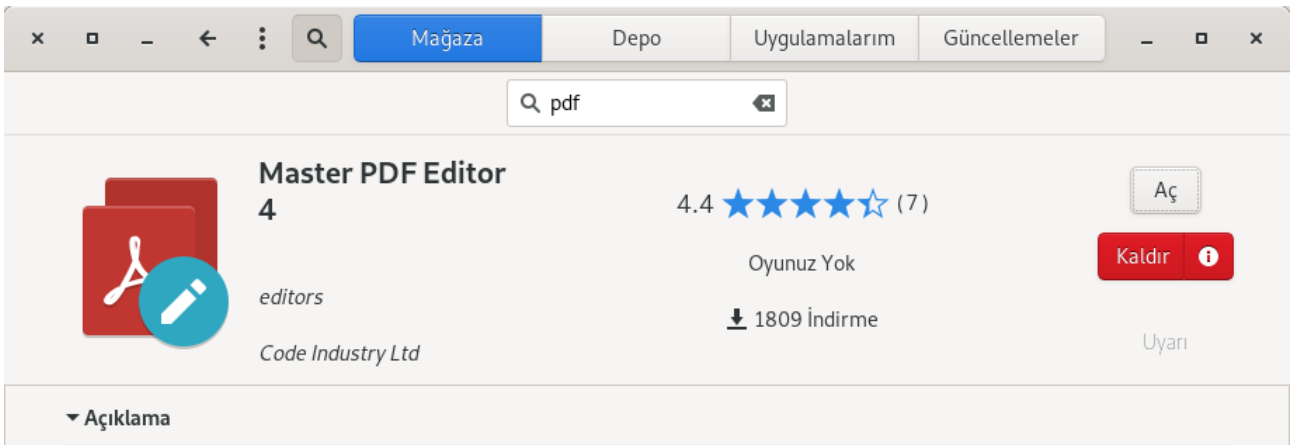
1. İnternet tarayıcı ile apps.pardus.org.tr adresine gidin.

2. "Arama" kısmına uygulama ile ilgili anahtar kelime ("master", "pdf editor", v.b) girin.
3. **"Master pdf Editor 4"** uygulamasına tıklayın.

4. "Yazılım Merkezi ile Aç" butonuna tıklayın.

5. "Yükle" butonuna basın ve yönetici parolası girin. (Eğer uygulama halihazırda sistemde kurulu ise "Kaldır" butonu görünür.)

d) Uygulama kurarken hata alıyorum.

Cevap 1 : Sisteminizi güncelleyin

1. Yönetici oturumunda "Uçbirim" açarak aşağıdaki komutları uygulayın

```
sudo apt-get update  
sudo apt-get upgrade
```

Cevap 2: Sisteminizdeki bozuk paketleri düzeltin.

1. Yönetici oturumunda "Uçbirim" açarak aşağıdaki komutları uygulayın

```
sudo apt-get install -f  
sudo dpkg --configure -a  
sudo apt-get update
```

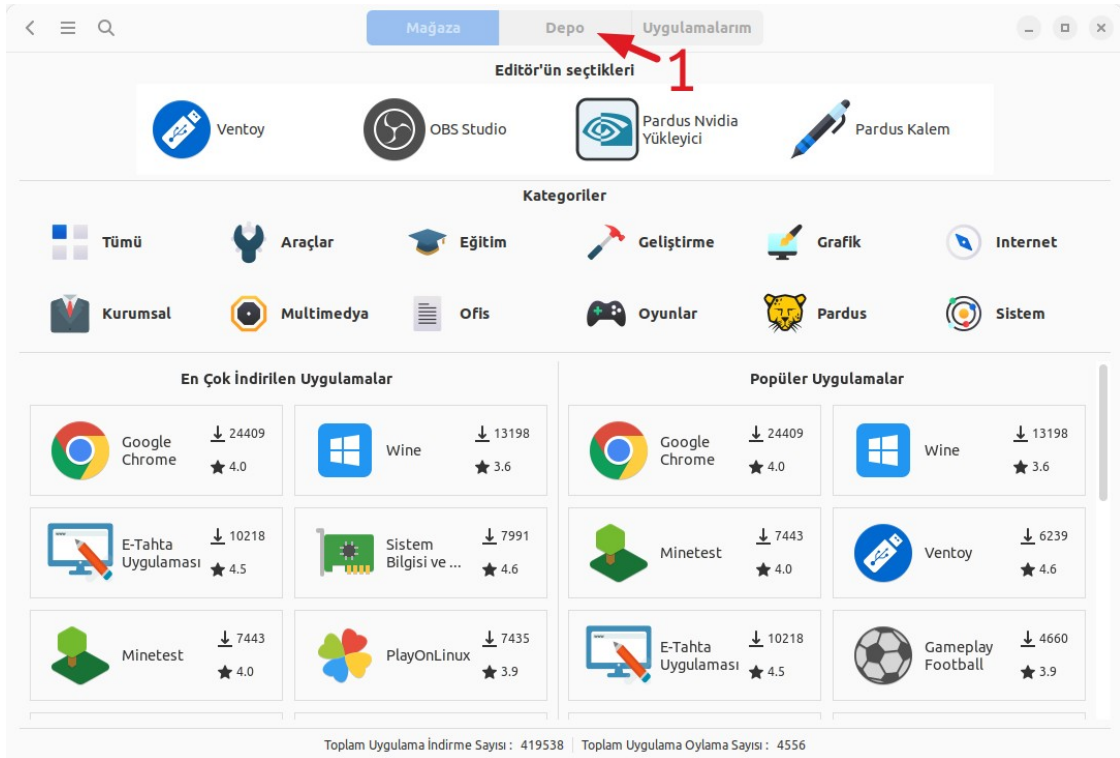
5. Internet ve Tarayıcılar

a) MEB sertifikasını nasıl yüklerim.

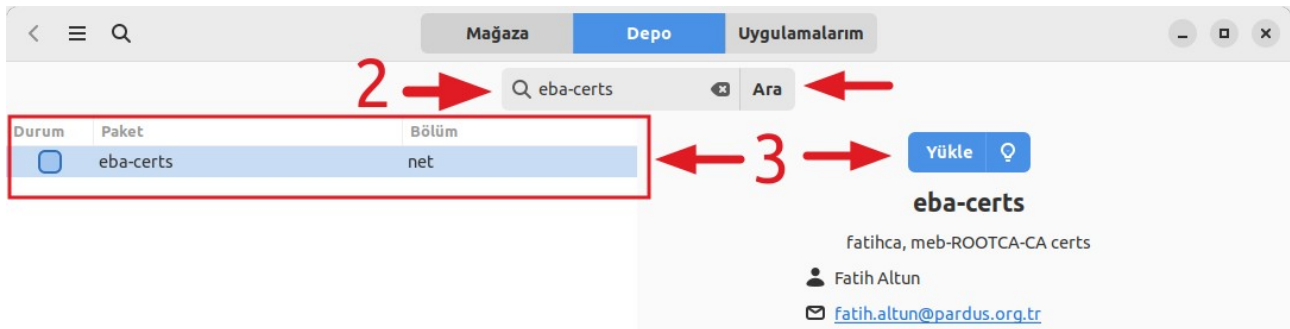
Pardus sistemlerinde (Pardus/ETAP) MEB sertifika Pardus depolarından direkt olarak kurulabilir.

Cevap 1: "Pardus Yazılım Merkezi" ile kurulum.

1. "Pardus Yazılım Merkezi" açılır.
2. "Depo" sekmesi seçilir

3. "Arama" kutucuğuna "eba" ya da "eba-certs" yazılarak "Ara" butonuna tıklanır.

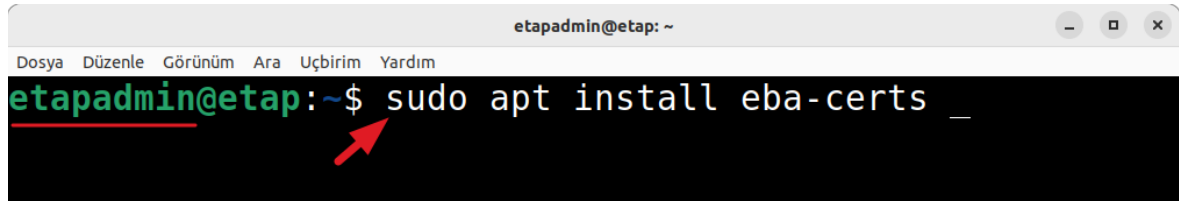
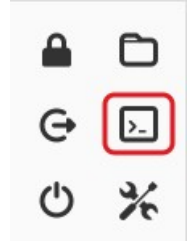
4. Listedeki "eba-certs" seçilerek "Yükle" butonuna basılır.

Cevap 2: Uçbirim ile MEB sertifikasını hızlıca yükleyebiliriz.

1. Yönetici kullanıcı hesabında "Uçbirim" uygulamasını açın.
"Uygulamaları Göster (Pardus)" butonuna tıklanarak "Uçbirim" uygulaması çalıştırılır.

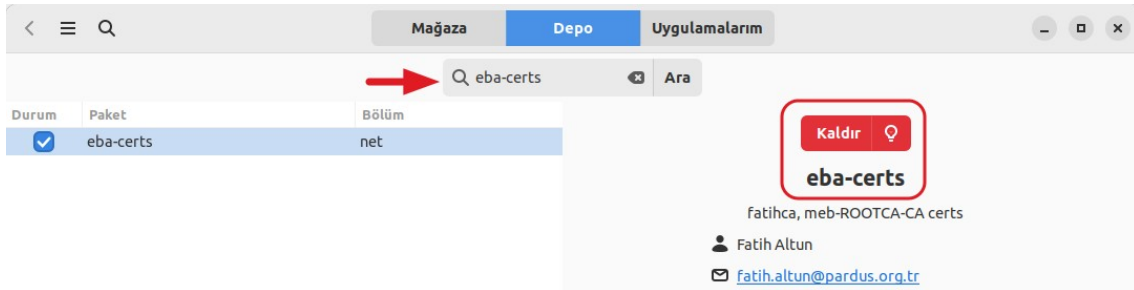
2. "apt" komutu ile "eba-certs" paketi kurulur.

`sudo apt install eba-certs`

b) MEB Sertifika Kurulumunu nasıl kontrol edebilirim?

Pardus Yazılım Merkezi uygulaması ile Pardus depolarında "eba-certs" ifadesi aranır. Eğer MEB sertifika yüklü ise "Yükle" yerine "Kaldır" butonu görüntülenir.

c) Kablo ile İnternet 'e bağlanamıyorum

Cevap 1:

İnternet kablosuna farklı bir cihaz takarak kablonun hatalı olmadığını kontrol edin ve hatta İnternet hizmetinin olduğundan emin olun.

Cevap 2:

Bulunduğunuz ağı değiştirerek deneyebilirsiniz? (idari/etap)

Cevap 3:

Tahta ya da bilgisayarın IP alıp almadığını aşağıdaki komut ile kontrol edin.

ip a

Cevap 4:

Yerel ağa bağlı olup olmadığınızı bir cihazın IP adresine (örneğin 192.168.0.1) ping atarak kontrol edin.

ping <agdaki-cihaz-ip>

Cevap 5:

DNS kontrolü için bir dış IP ve adrese ping atmayı deneyin.

ping meb.gov.tr

ping 1.1.1.1

ping 208.67.222.222

Cevap 6:

Aşağıdaki komut ile aldığınız PCI aygıtları listesinde ethernet sürücüsünün (Ethernet controller) bulunup bulunmadığını kontrol edin.

Lspci | grep -i network

Cevap 7:

IP adresi dağıtan aygıt (DHCP sunucu/Modem) ip havuzunuzu genişletin.

Cevap 8:

Yönetici kullanıcı (**etapadmin**) hesabında oturum açtıktan sonra aşağıdaki adımlar izlenir.

1. Uçbirim uygulamasını açın.
2. Aşağıdaki komutların sonucu oluşan dosyaları (pci.txt, ip.txt, ping.txt, ns.txt, ss.txt, dmesg.txt, dns.txt, route.txt) "bilgi@pardus.org.tr" adresine mail atabilirsiniz. Oluşan bu dosyalar otomatik olarak Ev Dizini'ne (~) kaydedilmektedir. Uçbirim oturumunuzda komutları kullanmadan önce bulunduğunuz konumu değiştirmeniz halinde aşağıdaki komutları kullanırken oluşacak dosyaların ev dizininde oluşması için "tilda (~)" ile ev konumunuzu belirtin. (Örneğin, "lspci -v ~/pci.txt")

lspci -v > pci.txt

ip a > ip.txt

ping -c4 1.1.1.1 > ping.txt

netstat -arn > ns.txt

ss > ss.txt

sudo dmesg > dmesg.txt

```
cat /etc/resolv.conf > dns.txt
```

```
ip route > route.txt
```

d) “etapadmin” oturumunda sadece Kablosuz İnternet bağlanıyor.

Cevap 1 :

Aşağıdaki komut ile “openvpn” e ait tüm paketleri kaldırın.

```
sudo apt-get purge *openvpn*
```

e) Sadece kablosuz İnternet çalışıyor.

Cevap 1 :

“erisim@eba.gov.tr” ile iletişime geçerek uzak bağlantı ile konfigürasyon kontrolü isteyebilirsiniz.

f) Kablosuz olarak İnternet 'e bağlanamıyorum.

Cevap 1:

Telefon ile açtığınız bir bağlantı noktasına (hotspot) bağlanmayı deneyin.

Cevap 2:

OPS cihazında antenleri kontrol edin. OPS yakınında tuttuğunuz bir telefonda açtığınız bağlantı noktasına (hotspot) bağlanmayı deneyin.

Cevap 3:

Aynı kablosuz ağa farklı bir cihaz ile (telefon/pc) bağlanmayı deneyin.

Cevap 4:

Tahta ya da bilgisayarın kablosuz aygıtının IP alıp almadığını aşağıdaki komut ile kontrol edin.

```
ip a
```

Cevap 5:

“Adsl” ya da “vdsl” ağında dar olan IP aralığınızı genişletin.

g) TTVPN internet bağlantısı için IP yapılandırması (aralığı) nasıl?

Cevap 1 :

Kamera ve yazıcılar için IP aralığı : 192.168.0.2 - 192.168.0.20

Ağ geçidi (Gateway) : 192.168.0.1

NetMask : 255.255.248.0

5.2. Donanım (DOKUNMATİK)

a) Dokunmatik çalışmıyor.

Cevap 1 :

Tahta üzerindeki dokunmatik anahtarını açık konumuna getiriniz.

Cevap 2 :

Tahtanın yüzeyine/köşelerine temas eden sakız, kalem, silgi benzeri nesnelerin olmadığından emin olun.

Cevap 3 :

Dokunmatik modülünün düzgün başlatıldığından emin olun. Uçbirim uygulamasında aşağıdaki komut çıktıları size bilgi verecektir.

```
lsmod | grep -w hid
```

- Bu komut çıktısı boş geliyor ise modül yüklenmemiştir.

```
sudo dmesg | grep -iA4 Touchscreen
```

- Bu komutun çıktısında kırmızı renkte satır görüyorsanız modül yüklenmesinde hata alınmıştır.

b) Dokunmatik düzgün çalışmıyor.

Cevap 1 :

Tahta çerçevesini nemli bir bez ile temizleyin.

c) Dokunmatik belirli bir süre sonra çalışmıyor.

Cevap 1:

Diskinizi "fsck" komutu ile düzeltmeyi deneyebilirsiniz. Bu işlem için:

Yönetici kullanıcı (**etapadmin**) hesabında oturum açtıktan sonra aşağıdaki adımlar izlenir.

1. Konsol uygulamasını açın.

"Uygulamaları Göster" butonuna tıklanarak "Uçbirim" uygulaması çalıştırılır.

2. Aşağıdaki gibi "lsblk" komutu ile diskler listelenir.

```

pardus@pardus23: ~$ lsblk
NAME        MAJ:MIN RM  SIZE RO TYPE MOUNTPOINTS
sda          8:0    1   3,7G  0 disk /media/pardus/PRD
nvme0n1      259:0    0  476,9G  0 disk 
├─nvme0n1p1  259:1    0   512M  0 part 
├─nvme0n1p2  259:2    0  476,4G  0 part 
nvme1n1      259:3    0  476,9G  0 disk 
├─nvme1n1p1  259:4    0   286M  0 part /boot/efi
└─nvme1n1p2  259:5    0  476,7G  0 part /

```

1. "lsblk" ile alınan listeye göre sistemin bağlı olduğu (kök dizin " / ") disk "fsck" komutu ile hatalara karşı gözden geçirilir.

Örneğin, Kök'ün "/" bağlı olduğu disk **nvme0n1** ise komut aşağıdaki gibi kullanılır.

```
sudo fsck -a /dev/nvme0n1
```

2. Yönetici kullanıcı parolası girilir.

Sorun devam ediyor ise;

Donma problemi yaşadığınızda aşağıdaki komut ile son 5 dakikanın sistem kayıtlarını görüntüleyebilirsiniz.

```
sudo journalctl --since "5 min ago"
```

Bu sistem kayıtlarını aşağıdaki şekilde bir dosyaya yazarak (kaydederek) bilgi@pardus.org.tr adresine, var ise açıklamanız ile birlikte gönderebilirsiniz

```
sudo journalctl --since "5 min ago" > ~/sistem-kayit.txt
```

d) Tahtaya güvenli kabuk bağlantısı nasıl yapabilirim?

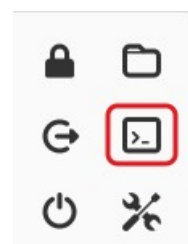
Bir sisteme uzaktan kabuk oturumu sağlamak için sistemde, "sshd" nin (**openssh-server** paketi) kurulu olması gerekir.

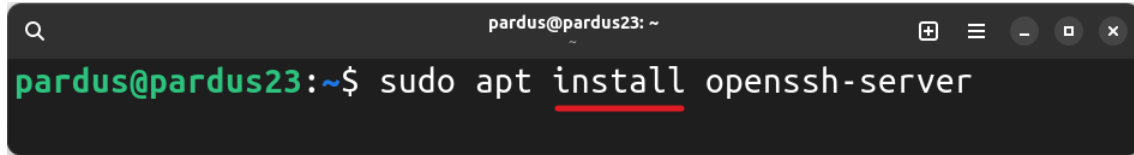
"ssh (Secure Shell)" servisini (**openssh-server**) aşağıdaki yöntemler ile kurabilir ve ardından "ssh" komutu ile bağlanabilirsiniz.

Cevap 1 :

Yönetici kullanıcı (**etapadmin**) hesabında oturum açtıktan sonra aşağıdaki adımlar izlenir.

1. "Uçbirim" uygulamasını açın.
2. "sudo apt install openssh-server" komutunu girin.


```
pardus@pardus23: ~$ sudo apt install openssh-server
```

3. Yetkili kullanıcı (etapadmin) parolasını girin ve istendiğinde "Evet/Yes" onayı verin.
4. "ssh etapadmin@<tahta-ip-adresi>" komutu ile uzak bilgisayardan bağlanmayı deneyin.

Cevap 2 :

1. "Uygulamaları Göster" butonu ile "Synaptic" uygulamasını açın.
2. Yönetici (etapadmin) parolasını girin.
3. "Ara" (Q) butonuna basın ve "openssh-server" ifadesini aratın.
4. "openssh-server" satırına çift tıklayarak "işaretle" seçeneğini seçin.
5. "Uygula" butonuna basın.
6. "ssh etapadmin@<tahta-ip-adresi>" komutu ile uzak bilgisayardan bağlanmayı deneyin.

Cevap 3:

1. Pardus Yazılım Merkezi Uygulamasını açın.
2. "Depo" sekmesine geçin.
3. "openssh-server" ifadesini aratın.
4. "openssh-server" satırını onaylayın.
5. "Yükle" butonuna basın.
6. Yönetici (etapadmin) parolasını girin.
7. "ssh etapadmin@<tahta-ip-adresi>" komutu ile uzak bilgisayardan bağlanmayı deneyin.

e) Tahtaya güvenli kabuk bağlantısı ssh ile bağlanamıyorum.

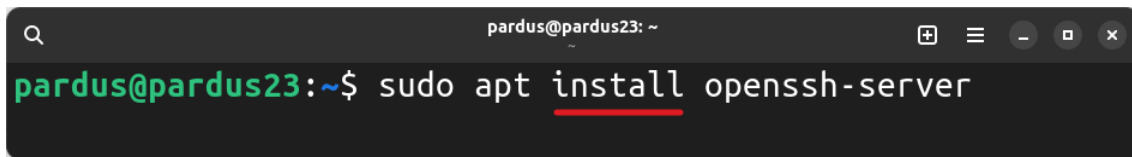
Cevap 1:

"ssh" servisinin kurulu olup olmadığı, kurulu ise servisin durumunu (çalışıp çalışmadığı) Uçbirim (konsol) ile kontrol edilebilir.

Yönetici kullanıcı (etapadmin) hesabında oturum açtıktan sonra aşağıdaki adımlar izlenir.

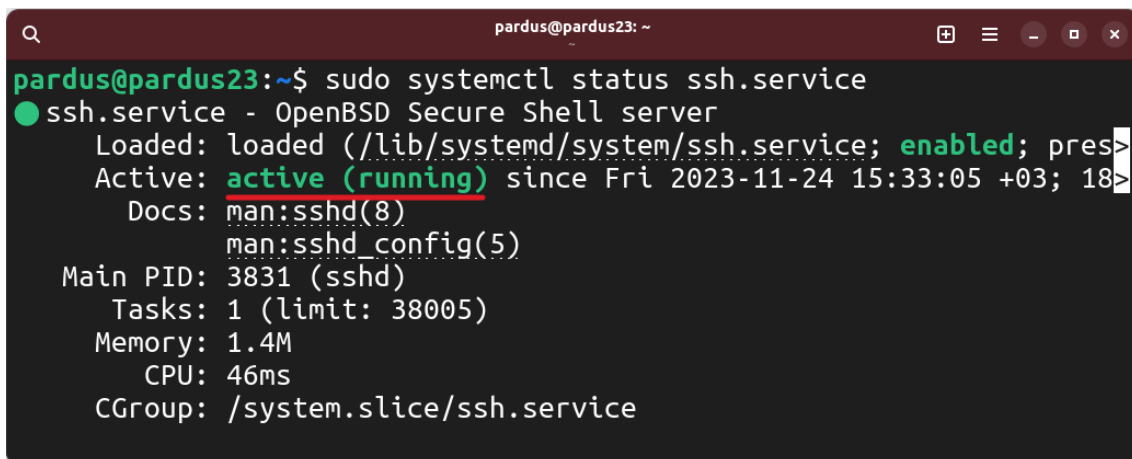
1. Uçbirim uygulamasını açın.

- SSH servisini kurmak için "**sudo apt install openssh-server**" komutunu girin.


```
pardus@pardus23:~$ sudo apt install openssh-server
```

- Servisin durumunu sorgulamak için "**sudo systemctl status ssh.service**" komutu girilir.


```
pardus@pardus23:~$ sudo systemctl status ssh.service
● ssh.service - OpenBSD Secure Shell server
   Loaded: loaded (/lib/systemd/system/ssh.service; enabled; pres>
   Active: active (running) since Fri 2023-11-24 15:33:05 +03; 18>
     Docs: man:sshd(8)
           man:sshd_config(5)
   Main PID: 3831 (sshd)
     Tasks: 1 (limit: 38005)
    Memory: 1.4M
         CPU: 46ms
    CGroup: /system.slice/ssh.service
```

- Yönetici (etapadmin) parolasını girin.
- Ekranda "active" yerine "inactive" ifadesini görüyorsanız "start" eylemi ile ssh servisini başlatın.
"sudo systemctl start ssh.service"
- "ssh etapadmin@<tahta-ip-adresi>" komutu ile uzak bilgisayardan bağlanmayı deneyin.

5.3. Yazılım Yükleme / Çalıştırma

a) Dosya .tar / .tar.gz / .gz / .tar.xz / .tar.bz2 uzantılı? Bu dosyaları nasıl açabilirim?

Cevap 1:

Bu türdeki dosyalar .zip ya da .rar uzantılı dosyalar gibi arşiv ya da sıkıştırılmış dosyalardır. Bu dosyanın içindekilerini üzerinde sağ tuşa basarak "**Buraya çıkart**" seçeneği ile bir klasöre otomatik olarak çıkartabilirsiniz.

Cevap 2 :

Uçbirim açarak tar / gzip gibi komutlar ile arşiv içeriğini çıkartın.

Örnekler:

```
tar xzf <acilacak-arşiv-adi.tar.gz>
```

```
unzip <acilacak-arşiv-adi.zip>
```

b) Dosya deb uzantılı? Bu dosyayı nasıl açabilirim?

Cevap 1:

Bu dosya exe ya da .msi uzantılı dosyalar gibi PARDUS'la uyumlu bir kurulum dosyasıdır. Bu dosyanın üstünde çift tıklayarak "**Paketi Kur**" seçeneğini kullanın.

Cevap 2 :

Yönetici kullanıcı (**etapadmin**) hesabında oturum açtıktan sonra aşağıdaki adımlar izlenir.

1. Uçbirim uygulamasını açın.
2. Aşağıdaki "**apt**" ve "**dpkg**" komutları "**sudo**" (yönetici olarak) ile girilir.

```
sudo apt install ./<kurulacak-paket-adi.deb>
```

```
sudo dpkg -i <kurulacak-paket-adi.deb>
```

6. Sürücü Kurulumları

6.1. Yazıcı Kurulumu

Yazıcı kurulumu için ilk tercih edeceğimiz yöntem ürünün sayfasından yazıcı modeline göre Linux sürücüsünü indirip kurulum yönergelerini izlemek olmalıdır.

a) Yazıcılar için genel paketlerin kurulumları nasıl yapılır?

Yönetici kullanıcı (**etapadmin**) hesabında oturum açtıktan sonra aşağıdaki adımlar izlenir.

1. Uçbirim uygulamasını açın.

2. Aşağıdaki komutları uygulayın.

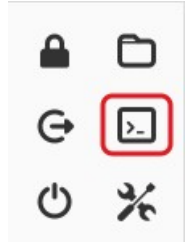
```
sudo dpkg --add-architecture i386
```

```
sudo apt-get update
```

```
sudo apt install --reinstall printer-driver-* cups* tix groff dc make gcc jbigkit-bin hpijs-ppds
```

```
sudo /etc/init.d/cups restart
```

3. Bilgisayarı yeniden başlatın.

b) Kyocera yazıcı kurulumu nasıl yapılır?

Cevap 1 :

1. Yazıcınızın web sayfasında destek bölümünden yazıcı modelinize göre arama yaparak Debian dağıtımları için olan sürücüsünü indirin. Eğer tercihlerde "Debian (.deb)" seçeneğini göremiyorsanız genel "Linux" tercihi ile indirmeyi gerçekleştirebilirsiniz.
2. Üretici sayfasındaki kurulum yönergelerini izleyerek kurulumu tamamlayın.

Cevap 2 :

1. kyoceradocumentsolutions.com.tr adresinde "**Destek**" menüsündeki "**İndirme Merkezi**" sayfasına gidin.
2. Listedeki yazıcı modelinizi seçin
3. "**Linux Universal Driver**" ve "**Linux Driver**" dosyalarını indirin.
4. "**Linux_Universal_Driver.zip**" dosyası üzerinde sağ tıklayarak arşivden çıkartın.
5. Yeni oluşan **KyoceraLinuxPackages-20220928.tar.gz** dosyasında sağ tıklayarak arşivden çıkartın.
6. Yeni oluşan olan **KyoceraLinuxPackages-20220928** dosyasının içerisindeki **Debian/Global/kyodialog_amd64/** dizinine girin.

7. Pencere içerisinde boş bir alanda sağ tıklayarak kullandığınız sürüme göre "**Uç Birimi Burada Aç**" ya da "**Burada Uç Birimi Aç**" seçeneğini seçiniz.
8. Komut satırına aşağıdaki komutları giriniz (kopyala/yapıştır) **Not:** Komutu çalıştırdıktan sonra sizden parola isteyecektir. Terminalden girilen parolalar gözükmez. Siz parolanızı yazarak **ENTER** tuşuna basın.


```
sudo apt update
```

```
sudo apt -f install
```

```
sudo dpkg -i kyodialog_9.2-0_amd64.deb
```
9. "**LinuxDrv_1.1203_FS-1x2xMFP.zip**" dosyası üzerinde sağ tıklayarak arşivden çıkartın.
10. Yeni oluşan **Linux** dizini içerisindeki **/64bit/Global/** dizini içinde bulunan **turkish.tar.gz** dosyası üzerinde sağ tıklayarak arşivden çıkartın.
11. Yeni oluşan **turkish** dizinine girin.
12. Pencere içerisinde boş bir alanda sağ tıklayarak kullandığınız sürüme göre "**Uç Birimi Burada Aç**" ya da "**Burada Uç Birimi Aç**" seçeneğini seçiniz.


```
sudo ./install
```
13. Ayarlardaki Yazıcı kurulumu adımlarında **PPD Dosyasını sağlayın** seçimini seçerek **/usr/share/cups/model/Kyocera/** dizini içerisindeki **Kyocera_FS-1120MFP.GDI.ppd** dosyasını seçerek kurulumu tamamlayınız.

c) **Brother marka yazıcı kurulumu nasıl yapılır?**

Cevap 1:

1. Yazıcınızın web sayfasında destek bölümünden yazıcı modelinize göre arama yaparak Debian dağıtımları için olan sürücüsünü indirin. Eğer tercihlerde "Debian (.deb)" seçeneğini göremiyorsanız genel "Linux" tercihi ile indirmeyi gerçekleştirebilirsiniz.
2. Üretici sayfasındaki kurulum yönergelerini izleyerek kurulumu tamamlayın.

Cevap 2:

İşlem adımları için "belge.pardus.org.tr" adresinde "Donanım Çözümleri > Yazıcı kurulumları > Lokal Yazıcı Kurulumları > Brother" sayfasına gidebilir ya da ana sayfada "**Brother**" ifadesini aratarak gelen listeden çözüm sayfasına erişebilirsiniz.

İşlem adımları için bağlantı: belge.pardus.org.tr/display/PYMBB/Brother

Cevap 3:

Yönetici kullanıcı hesabında oturum açtıktan sonra aşağıdaki adımlar izlenir.

1. Brother için yazıcı sürücüsünü indirin.

"belge.pardus.org.tr" ana sayfasında "Donanım Çözümleri >Yazıcı kurulumları> Lokal Yazıcı Kurulumları > Brother" menüsünden indirebilirsiniz. (İndirme işlemi için [buraya](#) tıklayabilirsiniz.)

2. Konsol uygulamasını açın.

3. Pardus mimarisi 64 bit olduğundan 32-bit (i386) mimarisini mevcut sisteme eklemek için aşağıdaki komutu girin.

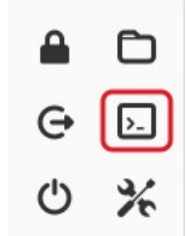
```
sudo dpkg --add-architecture i386 && sudo apt update
```

4. İndirdiğiniz dosya için "chmod" komutu ile çalıştırma izni alın.

```
sudo chmod u+x linux-brprinter-installer-2.2.3-1
```

5. Yazıcı kurulumu için uygulamayı yönetici (sudo) olarak çalıştırın ve yazıcı modelini yazarak adımları takip edin.

```
sudo ./linux-brprinter-installer-2.2.3-1
```


d) Epson marka yazıcı kurulumu nasıl yapılır?

Cevap 1 :

Yönetici kullanıcı (**etapadmin**) hesabında oturum açtıktan sonra aşağıdaki adımlar izlenir.

1. Uçbirim uygulamasını açın.

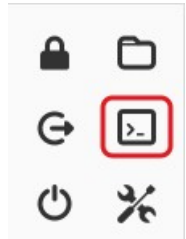
2. Aşağıdaki komutları uygulayın. (Sorulduğunda etapadmin parolasını girin.)

```
sudo apt-get -f install
```

```
sudo dpkg --configure -a
```

```
sudo apt update
```

```
sudo apt install printer-driver-escpr
```


Cevap 2:

İşlem adımları için "belge.pardus.org.tr" adresinde "Donanım Çözümleri >Yazıcı kurulumları > Lokal Yazıcı Kurulumları > Epson" sayfasına gidebilir ya da ana sayfada "**Epson**" ifadesini aratarak gelen listeden çözüm sayfasına erişebilirsiniz.

İşlem adımları için bağlantı: belge.pardus.org.tr/display/PYMBB/Epson

Cevap 3:

Yönetici kullanıcı (**etapadmin**) hesabında oturum açtıktan sonra aşağıdaki adımlar izlenir.

1. Uçbirim uygulamasını açın.

2. Aşağıdaki komutları uygulayın. (Sorulduğunda etapadmin parolasını girin.)


```
sudo apt-get update && sudo apt-get upgrade
```

3. wget ile lsb-compat_9.20161125_amd64.deb paketini indiriniz.

```
wget lsb-compat_9.20161125_amd64.deb
```

4. İndirdiğiniz paketi "dpkg" komutu ile kurunuz.

```
sudo dpkg -i lsb-compat_9.20161125_amd64.deb
```

7. Kurulum Desteği

7.1. Pardus ETAP Kurulumu

a) Etkileşimli Tahtalar için Pardus kurulum dosyalarını nereden indirebilirim?

Cevap :

etap.org.tr

b) ETAP 23 hangi marka tahtalara kurulabilir?

Cevap :

ETAP 23 hali hazırda kullandığınız tüm tahtalara kurulabilir.

c) İndirdiğim ISO veya imaj dosyalarını nasıl USB-Flash diske yazabilirim?

Cevap 1:

Pardus Disk Kalıbı Yazıcı, Ventoy, Rufus gibi programları kullanabilirsiniz.

Bu programların kullanımı ile ilgili şu sitelerden bilgi alabilirsiniz.

Rufus : rufus.ie/tr

Ventoy : ventoy.net

Pardus Disk Kalıbı Yazıcı : gonullu.pardus.org.tr/pardus-usb-kurulum-medyasi-nasil-hazirlanir/

8. Parolalar

Etkileşimli tahtalarda kullanılan parolaların gizliliği konusunda hassasiyet göstermeli ve BT/BTR öğretmenlerimiz haricinde kişi ya da kurumlar ile paylaşılmamalıdır.

Parola bilgileri SOSYAL MEDYA platformlarında PAYLAŞILAMAZ...

a) Yetkili kullanıcı “etapadmin” parolası nedir?

Cevap 1:

Parola bilgisi etkileşimli tahta ETA KAYIT sistemine kaydedildiğinde okul mail adresine (kurumkodu@meb.k12.tr) otomatik gönderilmektedir.

Cevap 2 :

Kurum resmi mail adresinizden bilgi@pardus.org.tr adresinden parola bilgisi talebinde bulunabilirsiniz.

Cevap 3:

İl/ilçe Fatih projesi koordinatörlerinden parola bilgisini alabilirsiniz.

b) Özel okulda BT öğretmeniym etapadmin parolasını alabilir miyim?

Yanıt 1 :

Kurum adı ve sabit hat numarası belirtmeniz halinde sabit hat üzerinden parola bilgisi tarafınız ile paylaşılır.

c) Yayınevi olarak pardus uygulamaları geliştiriyoruz etapadmin parolası nedir?

Cevap 1 :

Yayınevleri ve diğer geliştiriciler için etap.org.tr adresinden parolası “1” olan kurulum “.iso” dosyalarını indirebilirsiniz.

Cevap 2:

GNU/Linux parola sıfırlama adımlarını uygulayabilirsiniz.

d) Parola istediği zaman ekrana yazmıyor.

Cevap 1 :

Konsol ekranında parola bilgisi girilirken ekranda “*” görüntülenmez.

e) Yönetici parolasını doğru yazmama rağmen “parola hatalı” diyor.

Cevap 1 :

1. "etapadmin" oturumunda olduğunuzdan emin olun.
2. Aşağıdaki komutu yazarak yetkili kullanıcıya geçiş yapabilirsiniz.

su etapadmin

f) Açılışta önyükleme seçeneklerini nasıl listelerim?

Vestel : F7

Arçelik : F12

Aidata : F7

g) BIOS ekranına nasıl erişebilirim?

Vestel : Del / Delete

Arçelik : F2

Aidata : F2

h) BIOS'a erişim parolası nedir?

Vestel : Yok

Arçelik : 9301

Aidata : Yok

9. Açılış (boot) Soruları

a) Reboot and Select proper Boot device or Insert Boot Media

Cevap 1:

OPS üzerindeki sabit diskin yuvasına tam oturup oturmadığını kontrol edin.

Cevap 2:

BIOS ekranında sabit diskin listelendiğinden emin olunuz.

b) Tahtaları uzaktan açabilir miyim?

1. Tahtalarınızda kablolu bağlantı var ise BIOS ayarlarındaki “Wake On Lan” seçeneğini “Enable” olarak değiştirin.
2. Konsol üzerinde aşağıdaki komutu uygulayın.
wakeonlan <Hedef-Pc(tahta)-MAC-Adresi>

10. Eğitim

Eğitimler için oba.gov.tr ve uzem.pardus.org.tr sayfalarını ziyaret edebilirsiniz.

10.1. Pardus ETAP Gnome Eğitimleri

oba.gov.tr/egitim/detay/pardus-etap-kursu-537

uzem.pardus.org.tr/course/view.php?id=3

eba.gov.tr/pardus-egitim

10.2. Pardus ETAP KDE Eğitimleri

etap.org.tr/egitim/story_html5.html?lms=1

10.3. Pardus XFCE Eğitimleri

oba.gov.tr/egitim/detay/pardus-masaustu-egitimi-kursu-658

uzem.pardus.org.tr/enrol/index.php?id=6

10.4. LiderAhenk Eğitimleri

oba.gov.tr/egitim/detay/liderahenk-merkezi-yonetim-sistemi-kursu-536

uzem.pardus.org.tr/course/view.php?id=4

10.5. LibreOffice Eğitimleri

Kelime İşlemci (Writer) : uzem.pardus.org.tr/course/view.php?id=11

Hesap Tablosu (Calc) : uzem.pardus.org.tr/course/view.php?id=18

Sunu (Impress) : uzem.pardus.org.tr/enrol/index.php?id=17

10.6. Pardus Uygulama Geliştirme Eğitimleri

uzem.pardus.org.tr/course/view.php?id=23

11. Yayınlar

Bu bölümde gelen sorular genellikle Windows için yazılmış uygulamaların "Wine/PlayOnLinux" ile Pardus ETAP üzerinde çalıştırılmasından kaynaklı olacaktır.

Bu sebeple gelen her sorudan öncelikle çalıştırılan ya da çalıştırılmak istenen uygulamanın türünü sorgulamak gereklidir.

Eğer ürün Windows için yazılmış ".EXE" uzantılı bir uygulama ise öncelikle ürünün Pardus (Debian) üzerinde çalıştırılabilir versiyonları için ürünün web sitesine ya da firma iletişim bilgisine yönlendirme yapılmalıdır.

a) Kullandığım "Z kitap" Pardus uyumlu değil

Cevap 1:

Ürünün üreticisi (yayınevi) ile iletişime geçip talepte bulununuz. Daha fazla yayınevinin ürünlerini Pardus uyumlu bir biçimde yayınlamaları için çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

b) ".EXE" bir uygulama Pardus ETAP üzerinde çalıştırabilir mi?

Cevap 1:

"Wine" gibi platform destekleri aracılığı ile çalıştırmayı deneyebilirsiniz. Bazı öğretmenlerimizin hazırladığı imajlarda da WINE ile bazı .EXE dosyaları çalışabilmektedir. Wine kurulum ve konfigürasyonu için "gonullu.pardus.org.tr/" sitesine bakabilirsiniz.

Fakat Wine ile her Windows uygulamasının çalışması ve/veya sorunsuz çalışması garanti değildir. Bu sebeple doğru yöntem bir Windows uygulamasının Debian dağıtımları üzerinde çalışacak muadilini edinmektir. Microsoft Office yerine LibreOffice kullanmak gibi.

Muadil bir yazılım bulmak için internetteki arama motorlarında örneğin "Microsoft Office Pardus Alternatifi" gibi bir arama yapmayı deneyebilirsiniz. Daha sonra bulduğunuz uygulamanın Pardus Yazılım Merkezi 'nde yer alıp almadığını kontrol edebilirsiniz. Eğer yer alıyorsa öncelikli olarak lütfen Pardus Yazılım Merkezi üzerinde uygulamayı kurun ve onu kullanın. Pardus Yazılım Merkezi'nde aradığınız uygulamayı bulamadıysanız muadil başka bir uygulama bulmayı deneyin. Uygulamaların İnternet üzerinde .deb uzantılı kurulum dosyalarını bulabilirsiniz, fakat bu dosyalar güvenilir kaynaklardan gelmediği müddetçe onları cihazlarınıza kurmanızı önermiyoruz. Çünkü bu kurulum dosyaları Windows işletim sistemindeki .exe uzantılı kurulum dosyalarına karşılık gelmektedir ve virüs içerebilirler.

c) Bir uygulamanın (Z-Kitap) Pardus uyumlu sürümünü bulamıyorum.

Cevap 1:

Eğer ürünün Pardus üzerinde çalıştırılacak versiyonu bulunmuyor ise yayınevine durumu iletebilir ve "Pardus (Debian)" versiyonunu çıkarmasını isteyebilirsiniz. Daha fazla yayınevinin ürünlerini Pardus uyumlu bir biçimde yayınlamaları için çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

d) Kullanılan .exe yayınlar için Pardus yerine Windows kurmalı mıyım?

Cevap 1:

Yayın kullanan öğretmenlerimiz kullandıkları yayının Pardus uyumlu sürümleri bulunmaması durumunda ürününün sahibi yayınevine durumu iletebilir ve "Pardus (Debian)" versiyonunu talep edebilirler.

Milli Eğitim Bakanlığı Tahtaları Pardus kurulu olarak okullara göndermektedir. Bu durumda ürün sunan firmalar cihazın üzerindeki İşletim Sistemi' ne uygun yazılım geliştirmelidir. Bu sebeple yayınevlerinden Pardus uyumlu yayın üretmelerini özellikle talep ediniz. Bu süreçte biz de daha fazla yayınevinin ürünlerini Pardus uyumlu bir biçimde yayınlamaları için çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

e) Bir Z kitap için çalıştırma izni alamıyorum.

Cevap 1 :

Dosya FAT ya da NTFS biçimli flash bellek üzerinde olabilir. Bu sebeple dosyayı etkileşimli tahtaya kopyaladıktan sonra tekrar deneyiniz.

(Flash bellek üzerinden çalışmak isterseniz flash belleğinizi EXT4 formatında biçimlendirebilirsiniz.)

f) Z kitap kullanırken tahta (ETAP) donuyor.

Cevap 1 :

Kullandığınız yayın için ürün sahibinden uygulamanın Pardus uyumlu versiyonunu (Debian ".deb") versiyonunu talep edin.

Cevap 2:

Kullandığınız yayının uygulaması "Appimage" formatında ise bu uygulama gereksiz ekran klavyesini tetikleyebilir. Durumu yayınevine bildirin. Uygulama sahibi çözüm sağlayıncaya kadar tepe çubuğunun sağındaki klavye ikonuna tıklayarak üzerinde yeşil yerine kırmızı nokta görünmesini sağlayın. Bu işlemten sonra ekran klavyesi otomatik

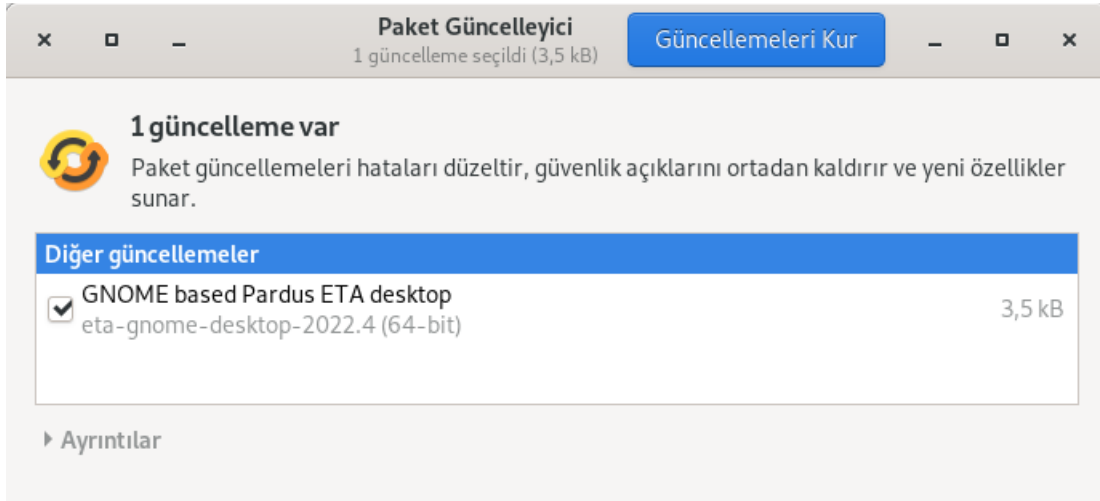
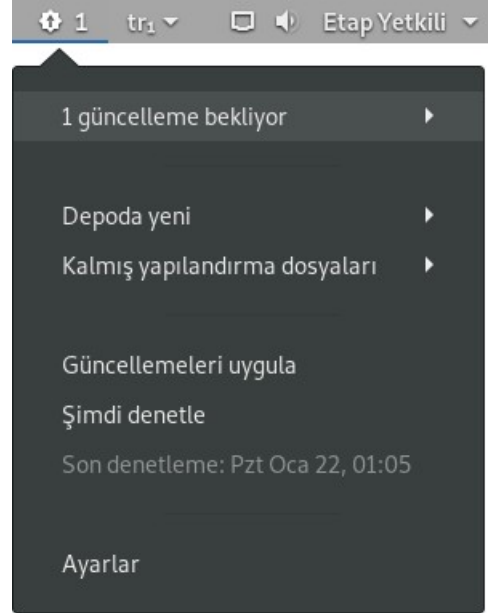
açılmayacaktır. Ekran klavyesini kullanmak istediğinizde panelden aç/kapa yapabilirsiniz...

12. Nasıl Yapılır?

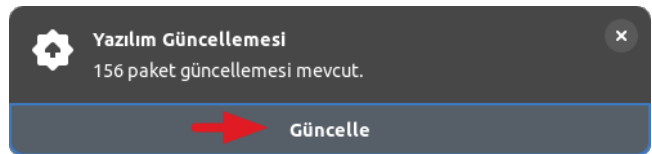
12.1. Sistemi Güncelleme

a) Pardus Güncelleyici

Sistem güncellemenin kolay bir yolu güncelleme yöneticisini kullanmaktır. Tepe çubuğu üzerinden güncelleme simgesi ile güncelleme bekleyen paket sayısını görebiliriz. Güncelleme bekleyen paket sayısına ya da "Şimdi denetle" seçeneğine tıklayarak güncelleme adımına geçebiliriz.

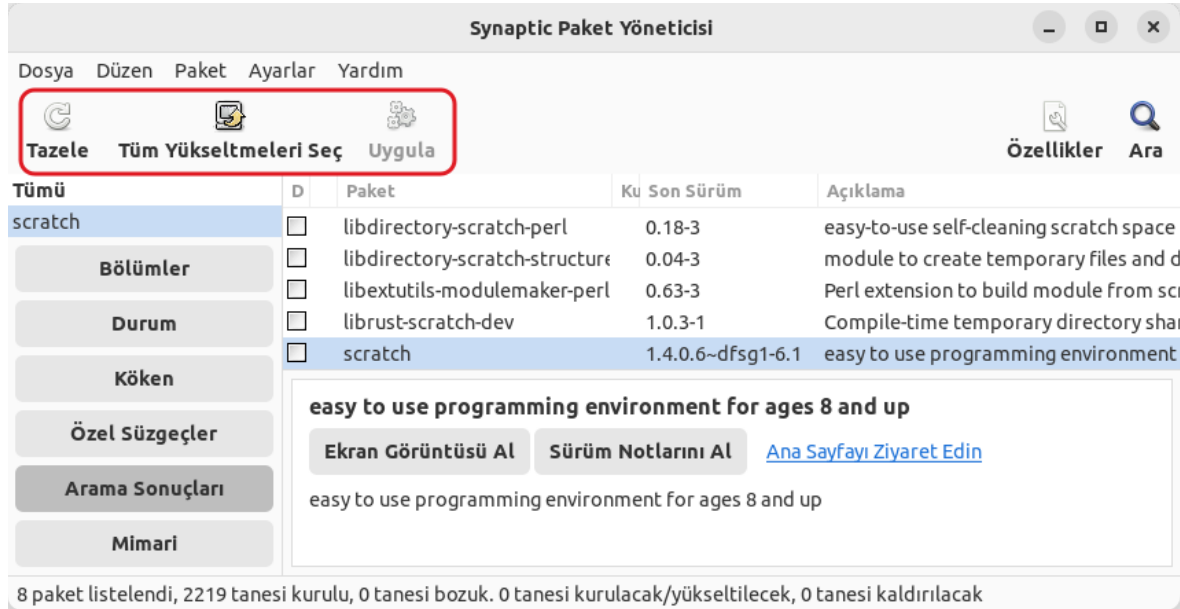

Güncelleme bildirim listesinin altındaki "Güncelle" butonu ile güncelleme işlemine dair bilgiler görüntülenebilir.

b) Synaptic Paket Yöneticisi ile Sistemi Güncelleme

Synaptic, Debian tabanlı GNU/Linux işletim sistemlerinde paket yönetimi için kullanılan bir grafik arayüz yazılımıdır. Synaptic, paketlerin aranması, yüklenmesi, güncellenmesi, kaldırılması ve bağımlılıklarının çözülmesi gibi işlemleri gerçekleştirmemizi sağlar.

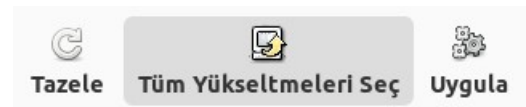

Paket kurma kaldırma gibi işlemlerinden önce **"Tazele"** butonu ile paket indeksini güncellemek uygun olacaktır.

Sistemi güncellemek için ise,

- ① : "Tazele",
- ② : "Tüm Yükseltmeleri Seç",
- ③ : "Uygula"

butonlarını sırasıyla kullanabiliriz.

c) Konsol Komutları ile Sistemi Güncelleme

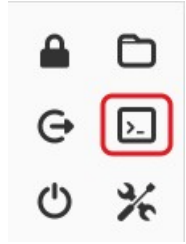
Konsol üzerinden **"apt (Advanced Packaging Tool)** komutu ile, yeni yazılım paketleri **kurma**, mevcut yazılım paketlerini **güncelleme**, paket listesi dizinini **güncelleme** ve hatta tüm Pardus sistemini **yükseltme** işlemlerini gerçekleştirebiliriz. Detay bilgi için **"Konsol Komutları ile Uygulama Kurma ve Kaldırma"** konusunu inceleyebilirsiniz.

Sunucudaki güncel paket bilgilerini (paket indeksi) indirmek için **"apt"** komutunda **"update"** parametresini kullanabiliriz. Paket indeksi güncelleme işlemi tamamlandıktan sonra,

diğer "apt" komutları ile paketlerin yüklenmesi, güncellenmesi veya kaldırılması gibi işlemler gerçekleştirilebilir.

Yönetici kullanıcı (**etapadmin**) hesabında oturum açtıktan sonra aşağıdaki adımlar izlenir.

1. Konsol uygulamasını açın.
2. "**sudo apt update**" komutu girilir. "**sudo**" komutu yetkilendirme için "**parola**" bilgisi isteyecektir.


```

pardus@pardus23: ~
$ sudo apt update
Aynı: 1 http://depo.pardus.org.tr/pardus yirmiuc InRelease
Aynı: 2 http://depo.pardus.org.tr/pardus yirmiuc-deb InRelease
Aynı: 3 http://depo.pardus.org.tr/guvenlik yirmiuc-deb InRelease
Paket listeleri okunuyor... Bitti
Bağımlılık ağacı oluşturuluyor... Bitti
Durum bilgisi okunuyor... Bitti
Tüm paketler güncel.
pardus@pardus23:~$

```

3. Güncel paket listesine göre sistemdeki paketleri "**upgrade**" parametresi ile güncelleyebiliriz.

Öncelikle, "**apt-get update**" komutu ile güncellenmiş olan paket listelerine bakılır. Bu listenin üzerinde, sistemdeki yüklü paketlerin en son sürümlerini içeren güncellemeler tespit edilir. Eğer yeni bir paket sürümü mevcutsa ve güncelleme işlemi gerekliyse, "**apt upgrade**" bu güncellemeleri uygular.

```

pardus@pardus23: ~
$ sudo apt upgrade
Paket listeleri okunuyor... Bitti
Bağımlılık ağacı oluşturuluyor... Bitti
Durum bilgisi okunuyor... Bitti
Yükseltme hesaplanıyor... Bitti
0 paket yükseltilecek, 0 yeni paket kurulacak, 0 paket kaldırılacak ve 0 paket yükseltilmeyecek.
pardus@pardus23:~$

```

Konsol komutlarını, "**and (&&)**", "**or (||)**" bağlacı ve ";" kullanarak "birlikte girebiliriz. Aşağıdaki komut önce "**update**" işlemi ile güncel paket indeksi indirilecek, eğer bu update işlemi hatasız sonuçlanır ise şayet "**upgrade**" ile paketler güncellenecektir.

```
pardus@pardus23: ~$ sudo apt update && sudo apt upgrade
```

Tam sistem yükseltmesi için **"apt full-upgrade"** komutu kullanılabilir.

```
pardus@pardus23:~$ sudo apt full-upgrade
[sudo] password for pardus:
Paket listeleri okunuyor... Bitti
Bağımlılık ağacı oluşturuluyor... Bitti
Durum bilgisi okunuyor... Bitti
Yükseltme hesaplanıyor... Bitti
0 paket yükseltilecek, 0 yeni paket kurulacak, 0 paket kaldırılacak ve 0 paket yükseltilmeyecek.
pardus@pardus23:~$
```

Sadece belirli paketleri yükseltmek için ilgili paketlerin <paket-adı> belirtilmelidir.

(sudo apt upgrade <paket-adı>)

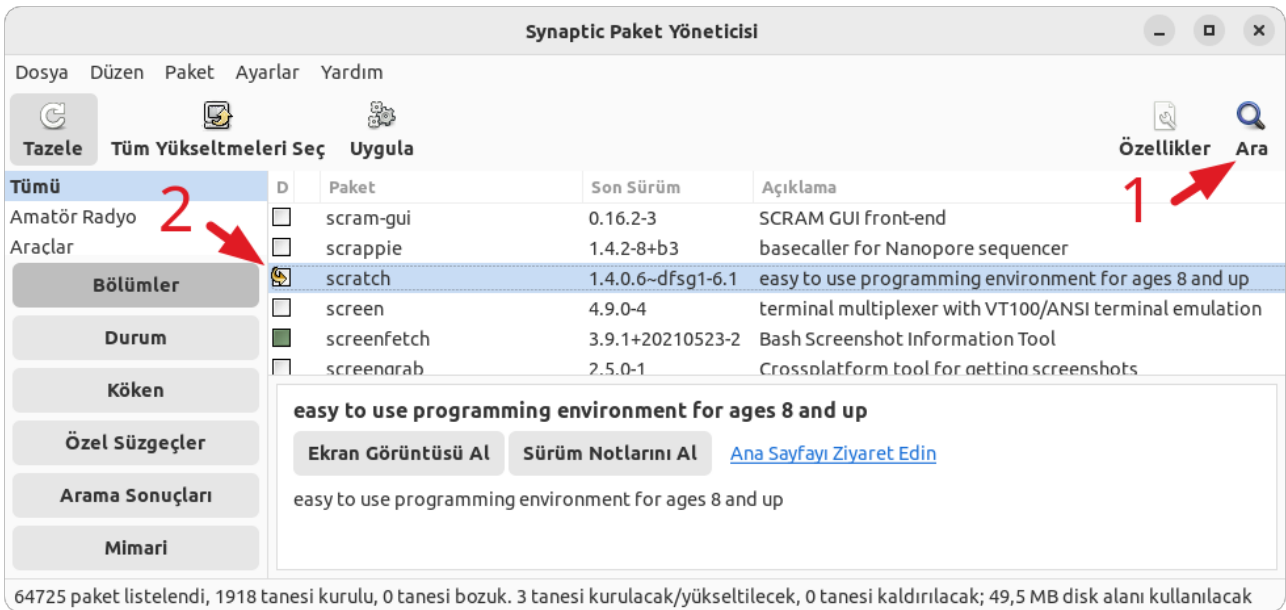
12.2. Uygulama/Program Kurma ve Kaldırma

Tüm GNU/Linux dağıtımlarında olduğu gibi Debian Paket Sistemi 'ni kullanan Pardus üzerinde program kurmanın bir kaç yöntemi vardır. Yazılım kurmak için grafik arabirim araçları ("Synaptic Paket Yöneticisi", "Pardus Yazılım Merkezi", "Apper", "Pardus Paket Kurucu", "Gdebi") kullanılabileceği gibi konsol (uçbirim) komutları ile de yazılım kurulabilir. (Uygulama paketleri (Debian ".deb"), merkezi bir kaynaktan (Depo/repository) kurulabileceği gibi depolama birimlerine kaydedilerek kurulum sağlanabilir.

“.deb” uzantılı bir uygulamayı “**Pardus Paket Kurucu**”, “**Gdebi**” gibi uygulamalar ile kurabileceğimiz gibi uçbirim -terminal- üzerinde “**apt**” ya da “**dpkg**” komutlarını kullanabiliriz.

a) Synaptic Paket Yöneticisi ile Program Kurma ve Kaldırma

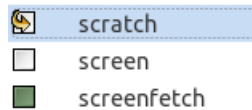
Synaptic, Debian tabanlı GNU/Linux işletim sistemlerinde paket yönetimi için kullanılan bir grafik arayüz yazılımıdır. Synaptic, paketlerin aranması, yüklenmesi, güncellenmesi, kaldırılması ve bağımlılıklarının çözülmesi gibi işlemleri gerçekleştirmemizi sağlar.

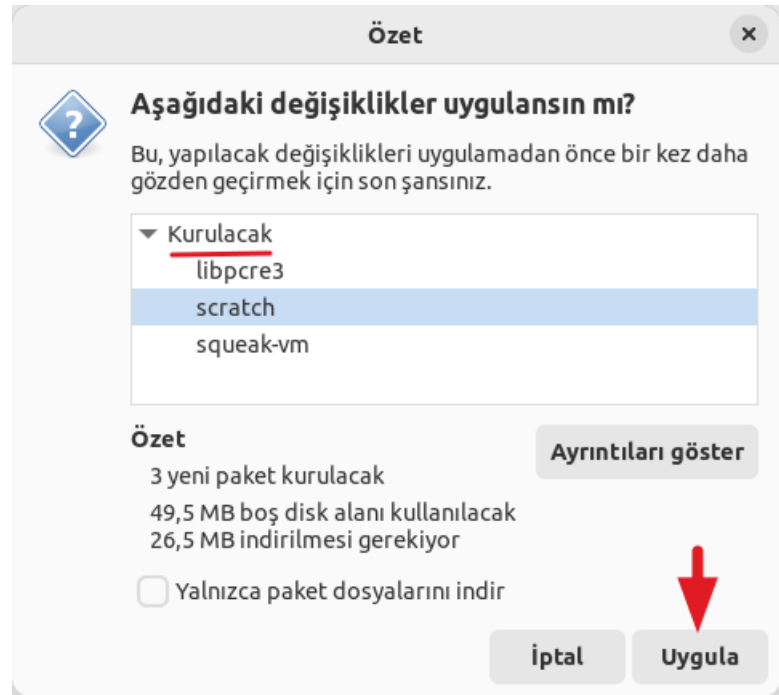
① : “Ara” butonu ile kurulacak uygulama listelenir. Sağdaki görselde “Scratch” uygulaması örneklenmiştir.

② : Kurulum için listede ilgili satıra/pakete çift tıklayabilir ya da sağ tuş ile “Kurulum İçin İşaretle” seçeneğini kullanabiliriz.

③ : “Uygula” butonu ile, kurulum için işaretlenmiş paketler sisteme kurulur.

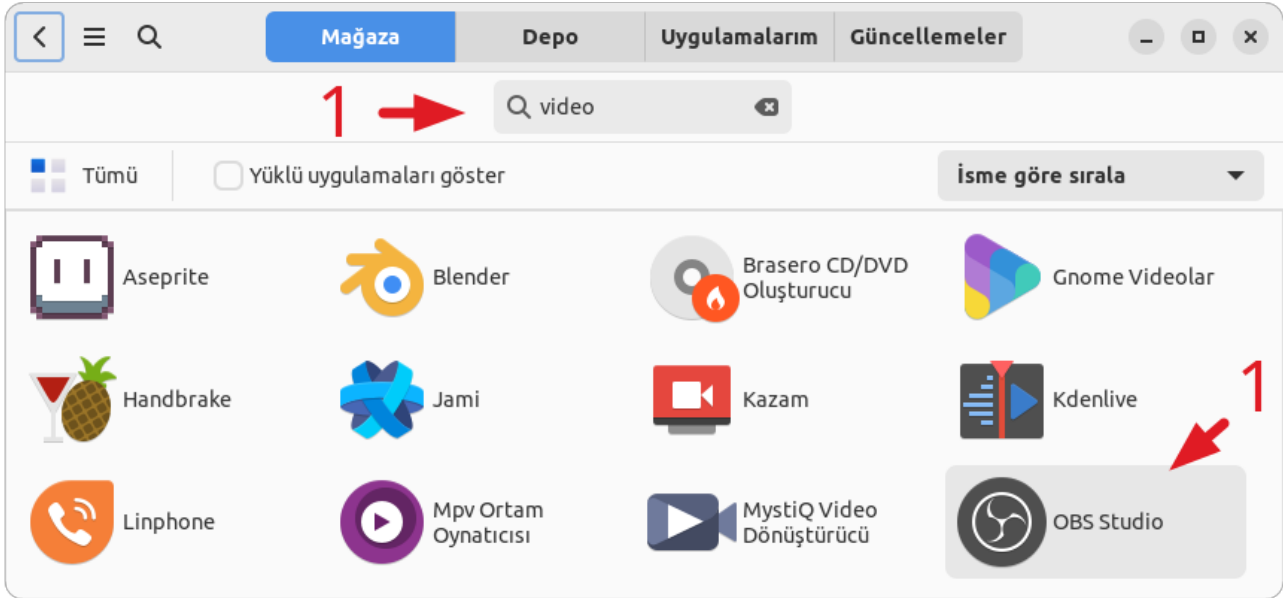

Uygulamayı kaldırmak için; 2. adımdaki işaretleme seçimi, “Kaldırmak için işaretle” ya yada “Tamamen kaldırma için işaretle” olarak uygulanır.

b) Pardus Yazılım Merkezi ile Uygulama Kurma ve Kaldırma

Uygulama kurma ve kaldırma işlemleri için Pardus Yazılım Merkezini kullanabiliriz.

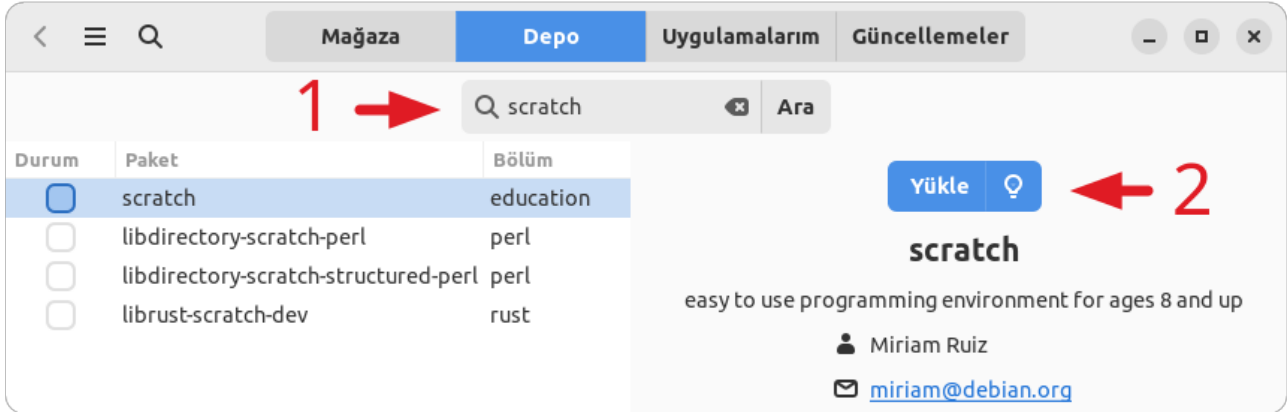
- ① : “Mağaza” sekmesinde kategoriye göre filtreleme yaparak uygulamalara göz atabiliriz. Bir uygulama adı ya da anahtar kelime -kategori- girmek suretiyle aradığımız uygulamaya hızlıca erişebiliriz.

- ② : Uygulama seçildikten sonra “Uygulama Bilgileri” ekrana gelir ve “Yükle” butonu ile kurulum başlatılır. Eğer uygulama sistemde kurulu ise “Yükle” butonu yerine “Kaldır” butonu görüntülenir.

"Synaptic" uygulamasında olduğu gibi Pardus Yazılım Merkezi uygulaması ile pardus depolarına erişerek uygulama kurabiliriz.

- ① : "Depo" sekmesi ile uygulama araması yapılır.
- ② : Uygulama seçildikten sonra "Yükle" butonu ile kurulum başlatılır.

"Uygulamalarım" sekmesinden kurulu olan uygulamalar kaldırılabilir.

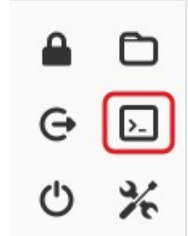
c) Konsol Komutları ile Uygulama Kurma ve Kaldırma

Uygulama yönetimi için grafik arabirim yerine **Konsol** (Terminal/Uçbirim) uygulamasında "kabuk komutları" kullanmak hız ve kolaylık sağlar.

Yönetici kullanıcı (**etapadmin**) hesabında oturum açtıktan sonra aşağıdaki adımlar izlenir.

1. Konsol uygulamasını açın.
2. Paket listesini güncelleyin.

`sudo apt update`

Paket kurmadan önce yakın bir zamanda sistem güncellemesi yapılmamış işe aşağıdaki komutlar ile sistem güncellemesi yapılmalıdır.

```

pardus@pardus23: ~
pardus@pardus23:~$ sudo apt update && sudo apt upgrade

```

Yukarıdaki kullanımda, "apt" paket yönetim komutunun başındaki "sudo" komutu "apt" komutunun yetkili kullanıcı olarak çalışmasını sağlayacaktır.

```

pardus@pardus23: ~
pardus@pardus23:~$ sudo apt install scratch wine

```

Üsteki kullanım "Scratch" ve "wine" uygulamalarını sistemimize kuracaktır. Gördüğünüz gibi çok fazla uygulama kurulumunu aynı anda gerçekleştirebiliyoruz.

```

pardus@pardus23: ~$ sudo apt install ./zoom_amd64.deb

```

Farklı bir kaynaktan -İnternet- edindiğimiz bir uygulamayı (.deb) yine apt komutu ile aşağıdaki gibi yazarak kurabiliriz.

Bu örnekte çalışma dizinindeki "**zoom_amd64.deb**" paketi sisteme kurulur.

Komut dizilimlerinde,

"/" Kök(**root**) dizin

"." bulunduğumuz dizin (çalışma dizini)

".." bir üst dizin

"~" ev dizinimizi

gösterir.

Konsolda "**dpkg**" komutu ile paket kurmak için **-i**, kaldırmak için **-r** opsiyonları kullanılır.

64 Bit zoom paketini (**zoom_amd64.deb**) kurmak için "**dpkg**" komutunu aşağıdaki gibi yazabiliriz.

```

pardus@pardus23: ~$ sudo dpkg -i zoom_amd64.deb

```

"Zoom" uygulamasını sistemden **kaldırmak** için "**dpkg**" komutunu aşağıdaki gibi yazabiliriz.

```

pardus@pardus23: ~$ sudo dpkg -r zoom

```


Uçbirim üzerinden paket kurma/kaldırma/güncelleme gibi işlemler için apt/dpkg komutlarını kullanırken grafik arabirimde Synaptic, GDebi, Pardus Paket Kurucu gibi uygulamalar açık olmamalıdır.

12.3. Yazıcılar

"Sistem Ayarları" penceresi "**Yazıcılar**" menüsü, sisteminize bağlı olan yazıcıları listeler ve bu yazıcıların durumu, bağlantı türü ve belirli özellikleri hakkında genel bilgiler sunar. Buradaki seçenekler ile, belirli bir yazıcıyı ekleyebilir, kaldırabilir veya düzenleyebiliriz. Ayrıca yazıcı kuyruğundaki gönderilen belgeleri de kontrol edebiliriz.

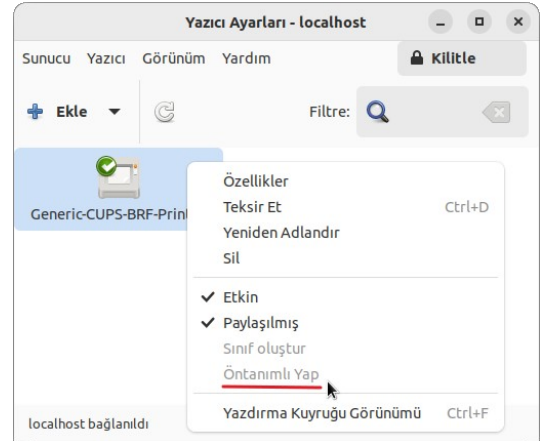
Yazıcı ekleme ya da yapılandırma için öncelikle "**Kilidi Aç...**" butonuna basılarak yetkili kullanıcı parolası girilir. "**lpadmin**" grubu üyeleri yazıcılar yönetebilir.

a) Varsayılan Yazıcıyı Belirleme

Yönetici kullanıcı (**etapadmin**) hesabında oturum açtıktan sonra aşağıdaki adımlar izlenir.

1. "**Yazıcı Ayarları**" açılır.
2. Varsayılan olarak belirlenecek olan yazıcı üzerinde sağ tuş menüsünden "**Öntanımlı Yap**" seçeneğine tıklanır.

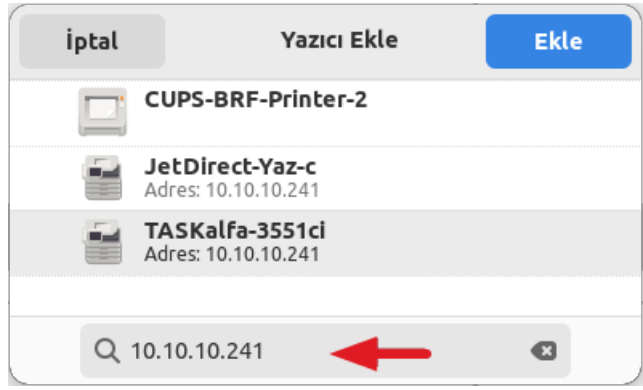

b) Yazıcı Ekleme / Yazıcı Kurulumu

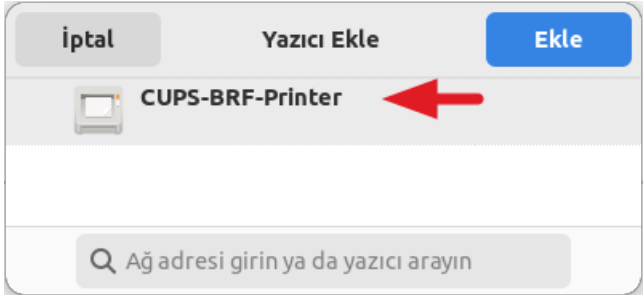
- ① : "**Ayarlar**" penceresinden "**Yazıcılar**" sekmesi açılır.
- ② : "**Kilidi Aç...**" butonuna basılarak yetkili kullanıcı parolası girilir.

③ : "Yazıcı Ekle..." butonuna bastığınızda ekleyebileceğiniz yazıcılar listelenir. Eklemek istediğiniz "ağ yazıcısı" listelenmiyor ise yazıcının "IP" adresini girebilirsiniz.

④ : Eğer listede yüklemek istediğiniz yazıcı markası listelenmiyor ise "CUPS-BRF-Printer" yazıcısını seçerek ekleme işlemini gerçekleştirebilirsiniz.

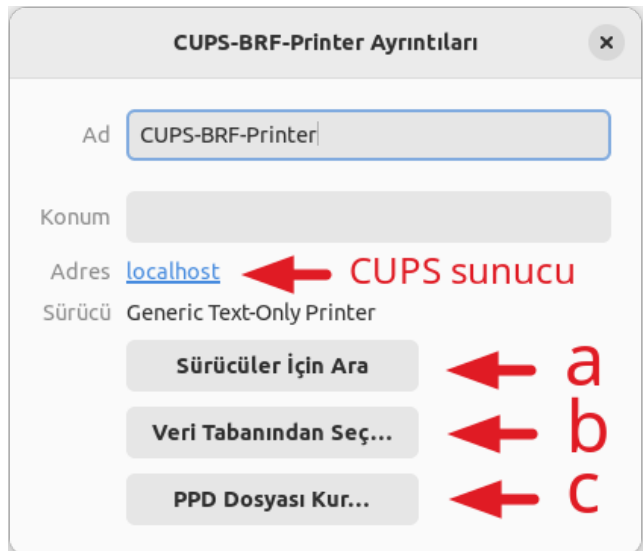

"Yazıcı Ayarları" penceresinde "localhost" bağlantısı ile CUPS¹ sunucusuna web tarayıcı ile bağlanılabilir. Detaylı bilgi için CUPS konusuna bakabilirsiniz.

Yazıcı kurulumu için farklı yöntemler bulunmaktadır. Yazıcı ekleme ve yapılandırma sihirbazının sunduğu adımlardan uygun olan bir yöntemi tercih edebiliriz. Bu işlem için "Ayarlar" butonu listesinden "Yazıcı Ayarları" penceresindeki adımları izleyebiliriz.

Bu yöntemler:

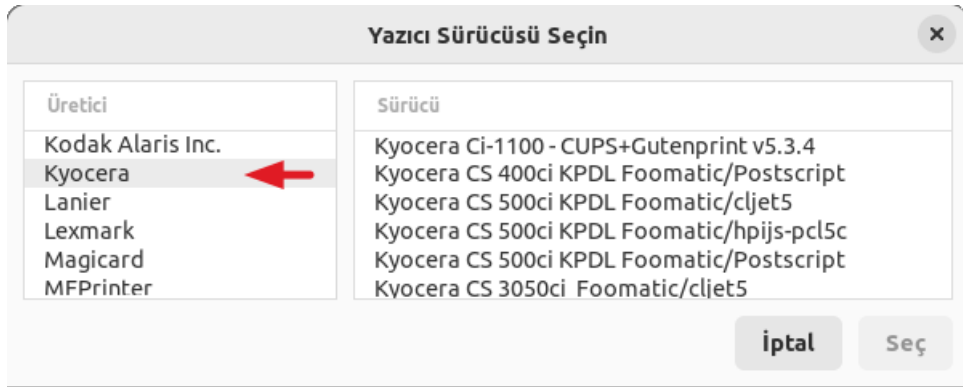
- a) Yazıcı sürücülerinde aramak yapmak.
- b) Veri Tabanından marka-model seçmek
- c) PPD dosyası kurmak.

a) Yazıcı sürücülerinde arama yapılarak yazıcı otomatik kurulabilir.

b) "Veri Tabanından Seç..." adımı tercih edildiğinde marka model listesi ekrana gelir.

1 CUPS: Common Unix Printing System

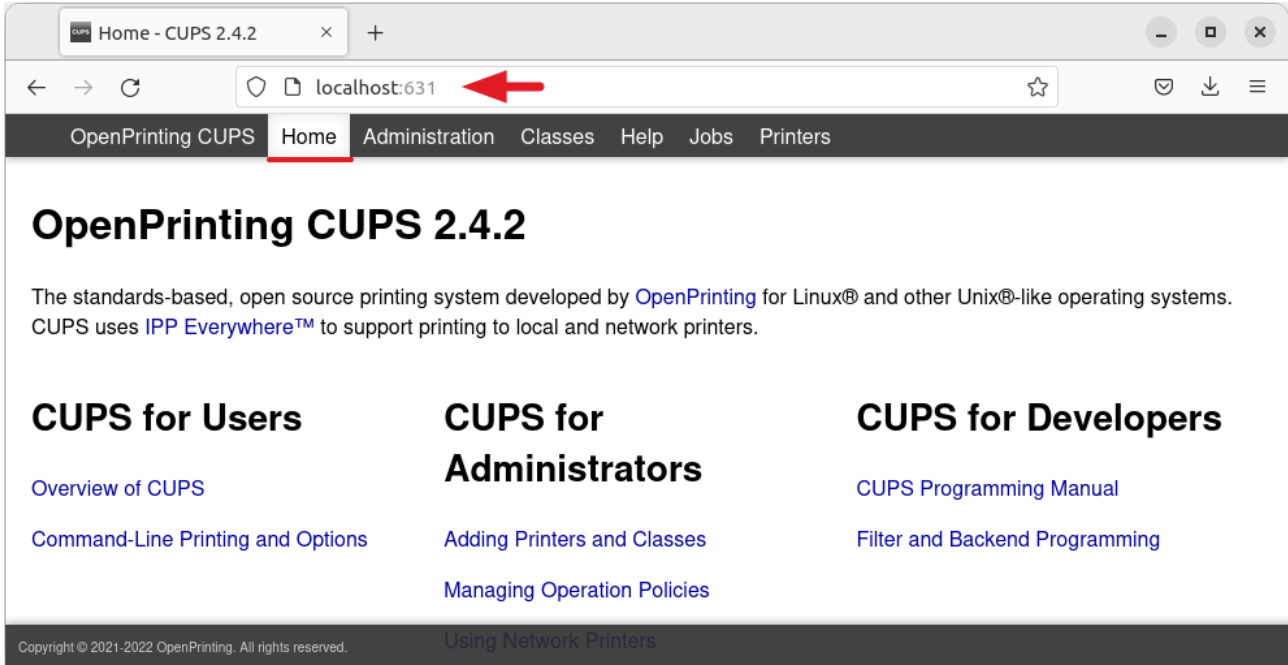
c) "PPD Dosyası Kur..." adımını tercih ettiğinizde sizden .ppd dosyanızı seçmeniz istenecektir.

Yazıcı kurulum ve yönetimi için web tabanlı yönetim arayüzü kullanılabilir. CUPS web arayüzüne erişmek için **631** portunu kullanabiliriz (**localhost:631**)

c) CUPS Bağlantısı ile Yazıcı Kurulumu

CUPS, Unix ve Unix benzeri işletim sistemlerinde kullanılan bir yazdırma sistemidir. CUPS, yazıcıların, bilgisayarlar ve ağ arasında etkileşimli bir şekilde çalışmasını sağlayan açık kaynaklı bir yazdırma yönetim sistemidir.

Cups yazdırma sunucusuna 631 portundan erişebiliriz. Bu işlem için Tarayıcınızın adres satırına **"localhost:631"** yazmanız yeterlidir.

"Administration" menüsünden yazıcı ekleme ve yazıcıları yönetme işlemleri gerçekleştirebiliriz. Yetkili kullanıcı adı ve parola girerek bu adımlara ulaşabiliriz.

Yazdırma sunucusu yönetim sayfasında şu işlemleri gerçekleştirebiliriz:

- **"Yazıcı Ekle (Add Printer)"**
- **"Yazıcıları Ara" (Find New Printers)"**
- **"Yazıcıları Yönet" (Manage Printers)"**

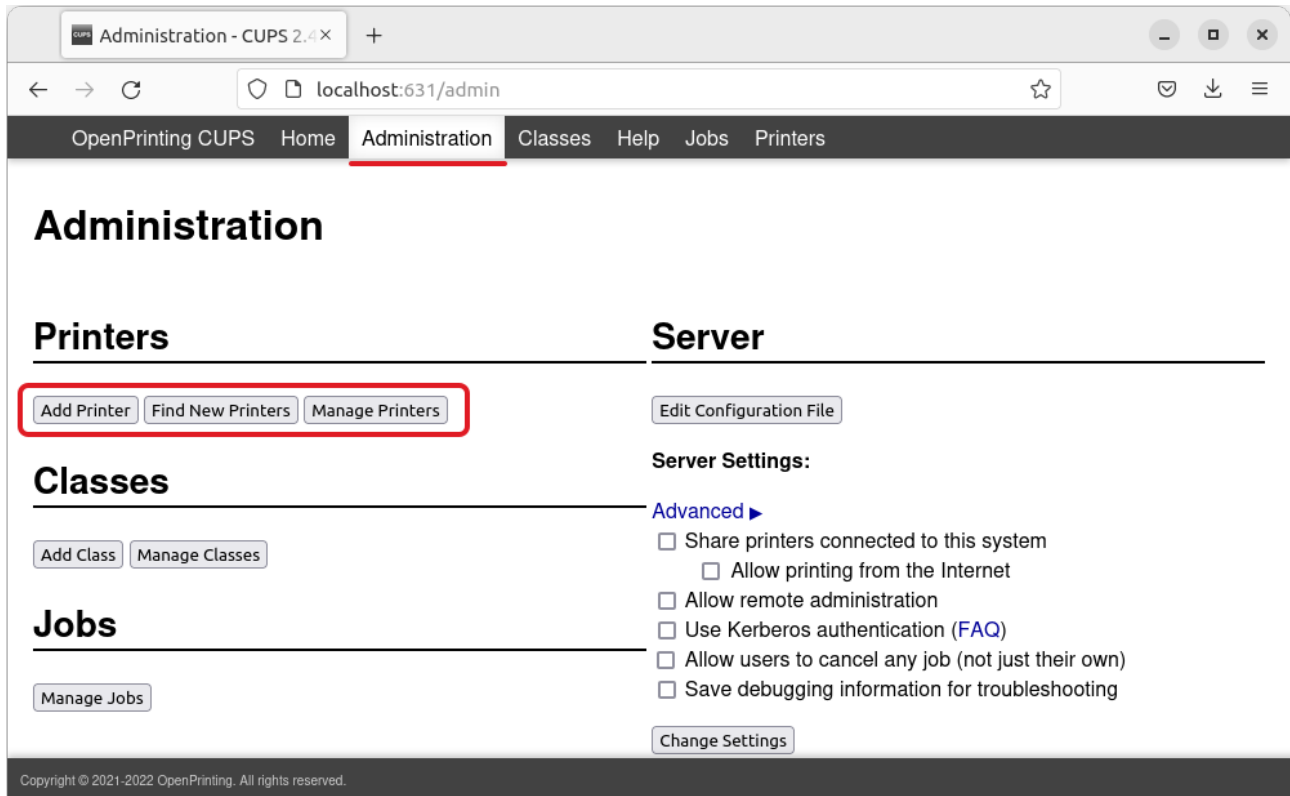
localhost:631

Bu site sizden giriş yapmanızı istiyor.

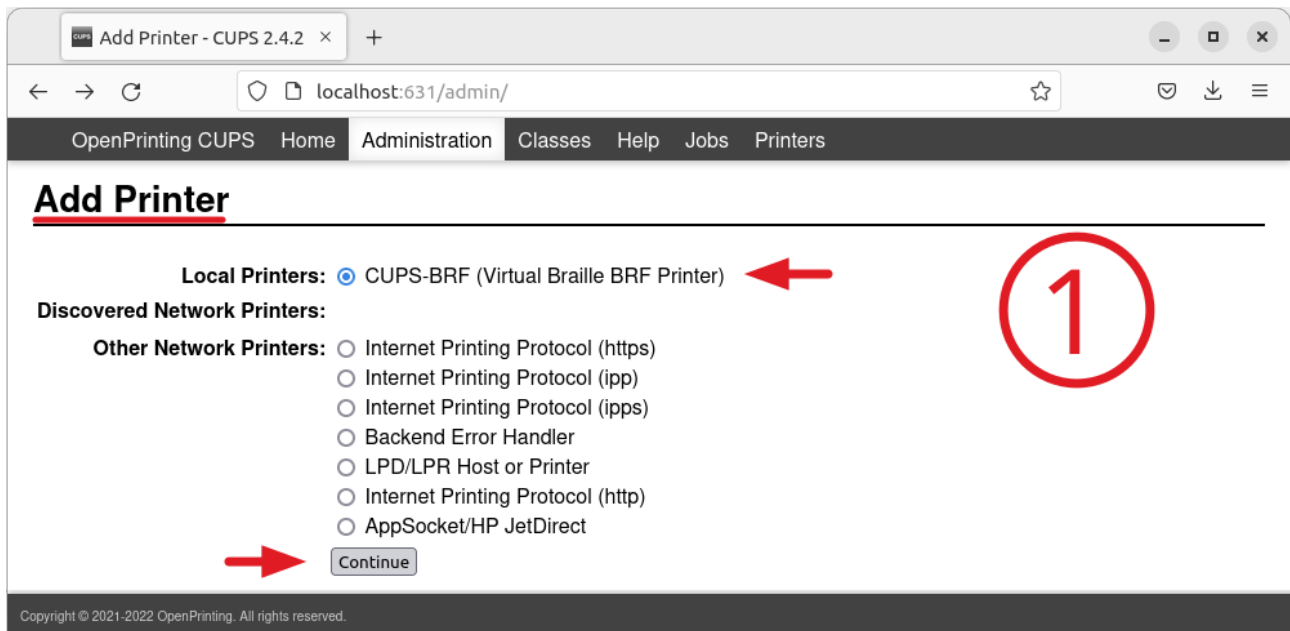
Kullanıcı adı

Parola

Vazgeç Giriş yap

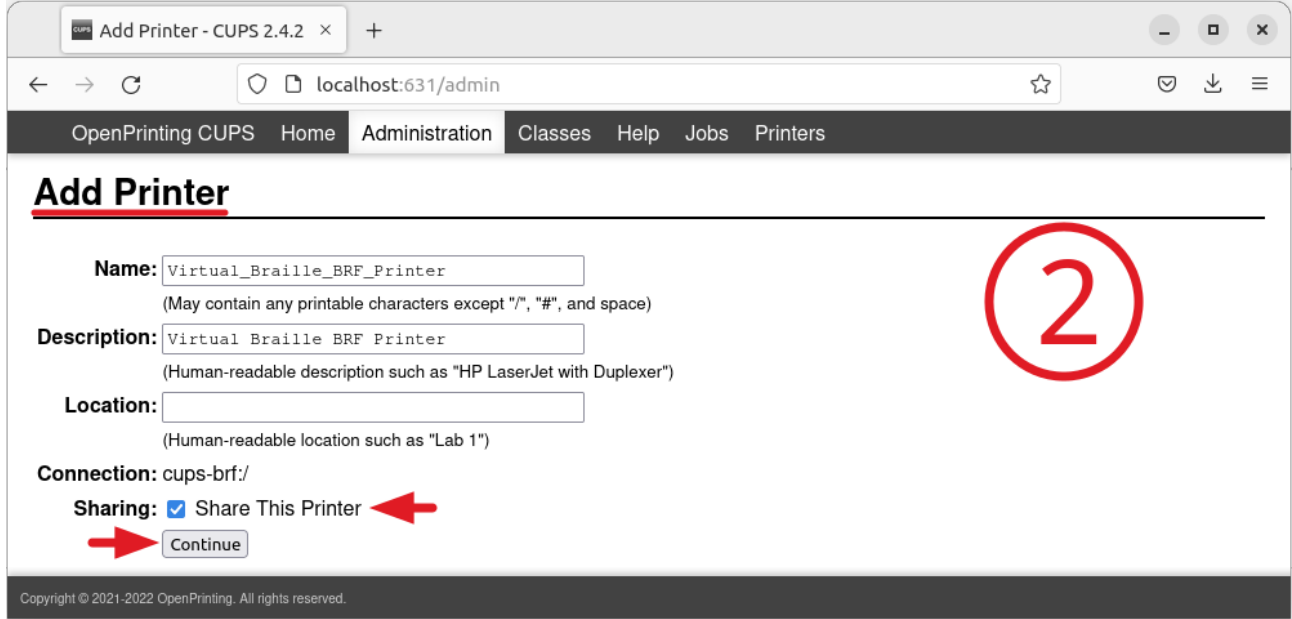
"Add Printer (Yazıcı Ekle)" seçeneği ile yazı ekleme sihirbazını başlatabiliriz.

CUPS-BRF (Virtual Braille BRF Printer): CUPS-BRF, Braille çıktı oluşturmak için kullanılan sanal bir yazıcıdır. Bu, özellikle görme engelliler için Braille metinleri oluşturmak amacıyla kullanılır.

Marka model seçerek kurulum adımlarını sürdürmek için **"Local Printers"** listesinden **"CUPS-BRF"** seçilerek ilerlenebilir.

1 **"CUPS-BRF"** yi seçerek yazıcı veri tabanından marka model seçmek sureti ile yazıcı ekleyebiliriz.

Add Printer

Name: Virtual_Braille_BRF_Printer
(May contain any printable characters except "/", "#", and space)

Description: Virtual Braille BRF Printer
(Human-readable description such as "HP LaserJet with Duplexer")

Location:
(Human-readable location such as "Lab 1")

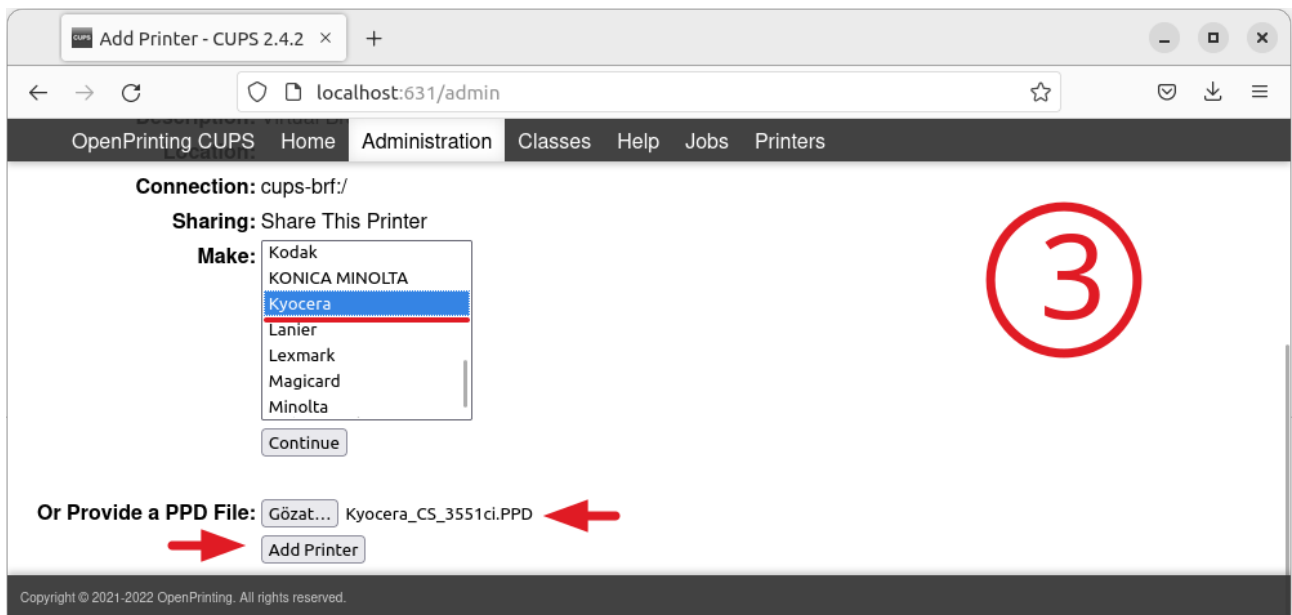
Connection: cups-brf:/

Sharing: ☒ Share This Printer

Continue

Copyright © 2021-2022 OpenPrinting. All rights reserved.

2 Yazıcı tanımlama bilgileri ve yazıcıyı paylaşırma açma işlemleri bu adımda yapılır. Paylaşırma açılan yazıcı diğer cihazlar tarafından da kullanılabilir.

Connection: cups-brf:/

Sharing: Share This Printer

Make: Kodak, KONICA MINOLTA, **Kyocera**, Lanier, Lexmark, Magicard, Minolta

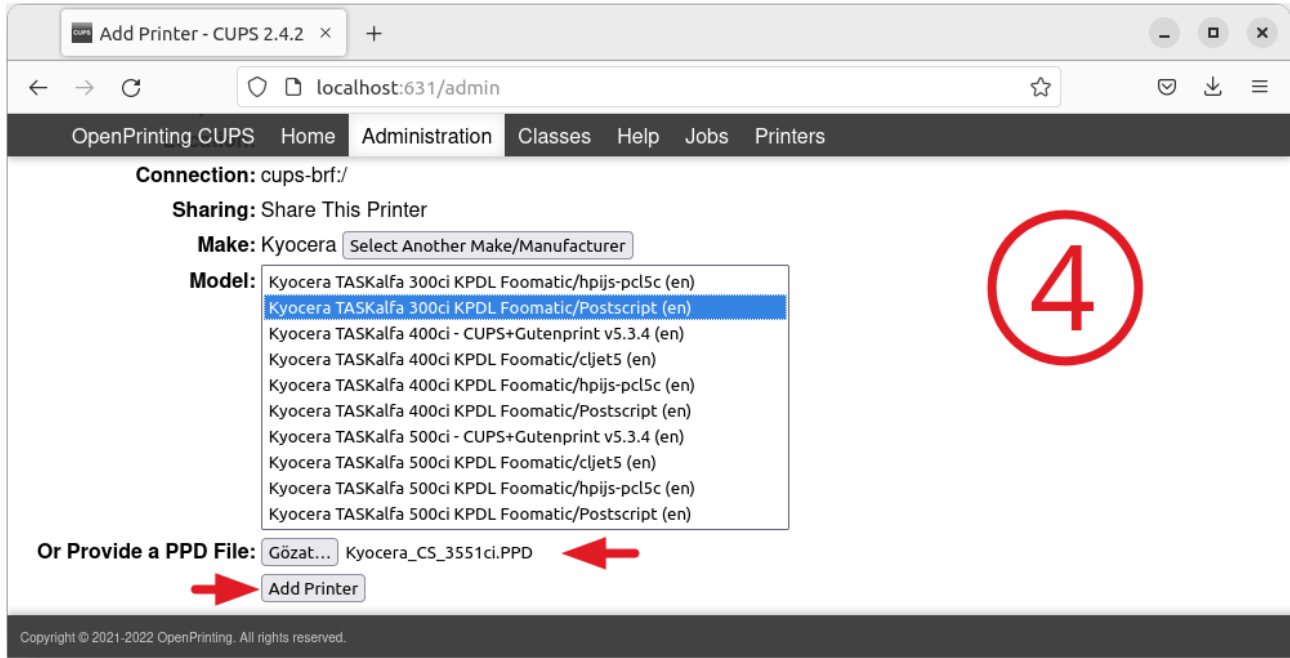
Continue

Or Provide a PPD File: Gözet... Kyocera_CS_3551ci.PPD

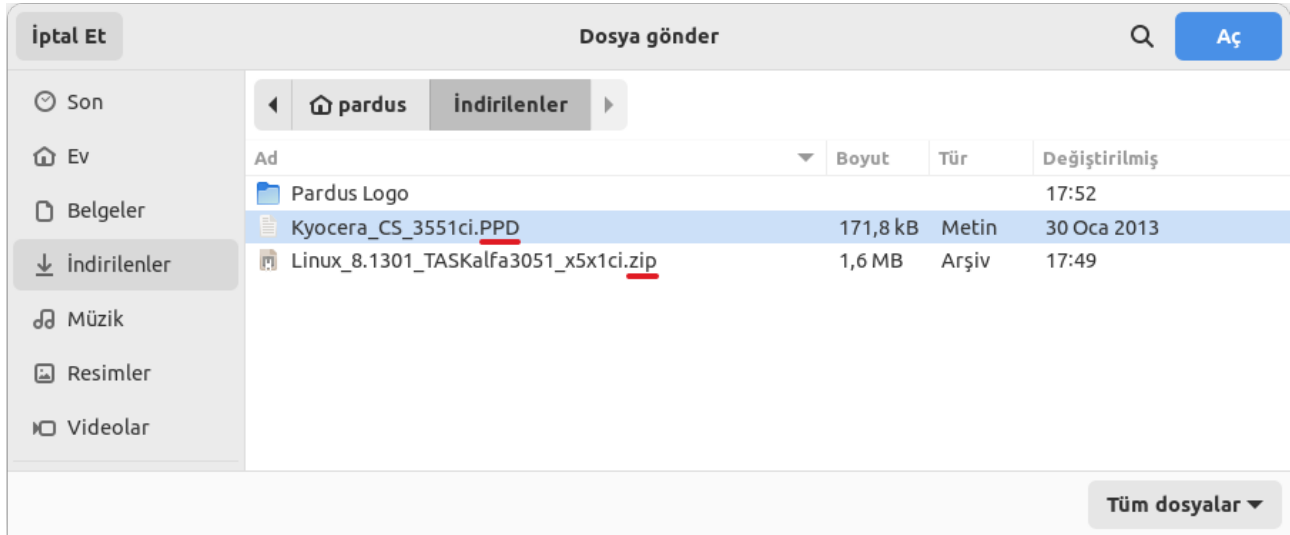
Add Printer

Copyright © 2021-2022 OpenPrinting. All rights reserved.

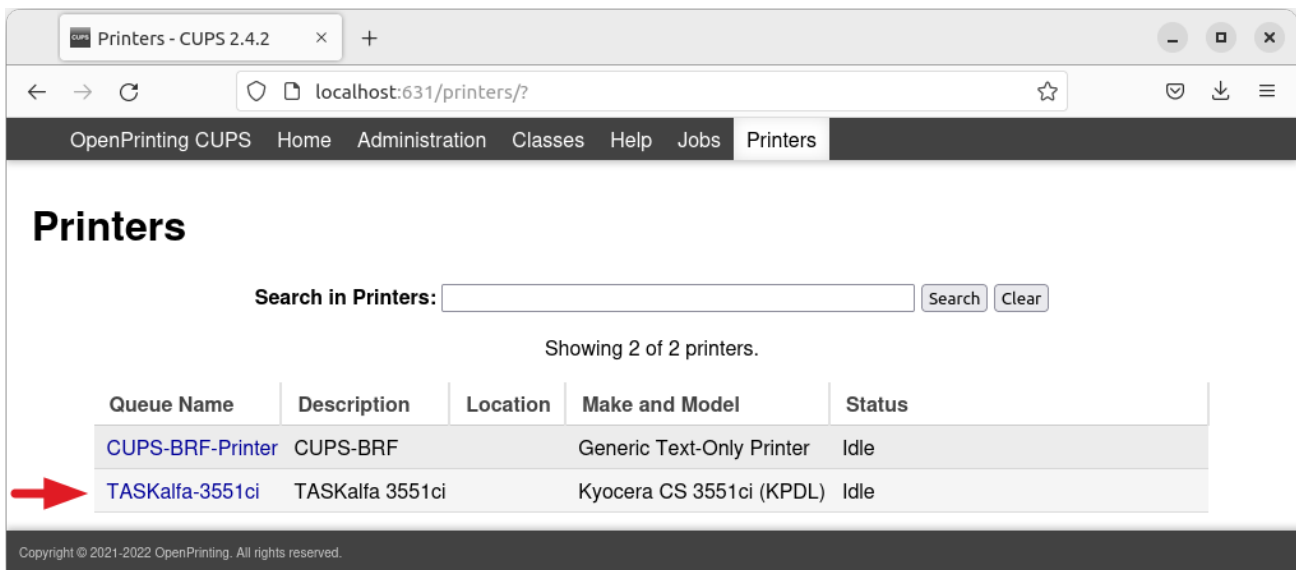
3 Bu adımda yazıcı markası seçilerek model seçimi için bir sonraki adıma geçilebilir. Yazıcı sürücüsü tanımlama dosyası olarak bir "PPD" dosyası mevcut ise "Gözet..." ile bu dosya gösterilebilir.

4 Bir önceki adımda seçilen yazıcı markasının modelleri listelenir. Uygun model seçilir ya da bir önceki adımda da sunulan "PPD" dosyası seçme ("Gözet...") işlemi yapılır.

Kurulum sihirbazı tamamlandığında sisteme eklenen yazıcı aşağıdaki gibi kurulu yazıcılar listesinde yer alır.

Printers - CUPS 2.4.2

localhost:631/printers/

OpenPrinting CUPS Home Administration Classes Help Jobs **Printers**

Printers

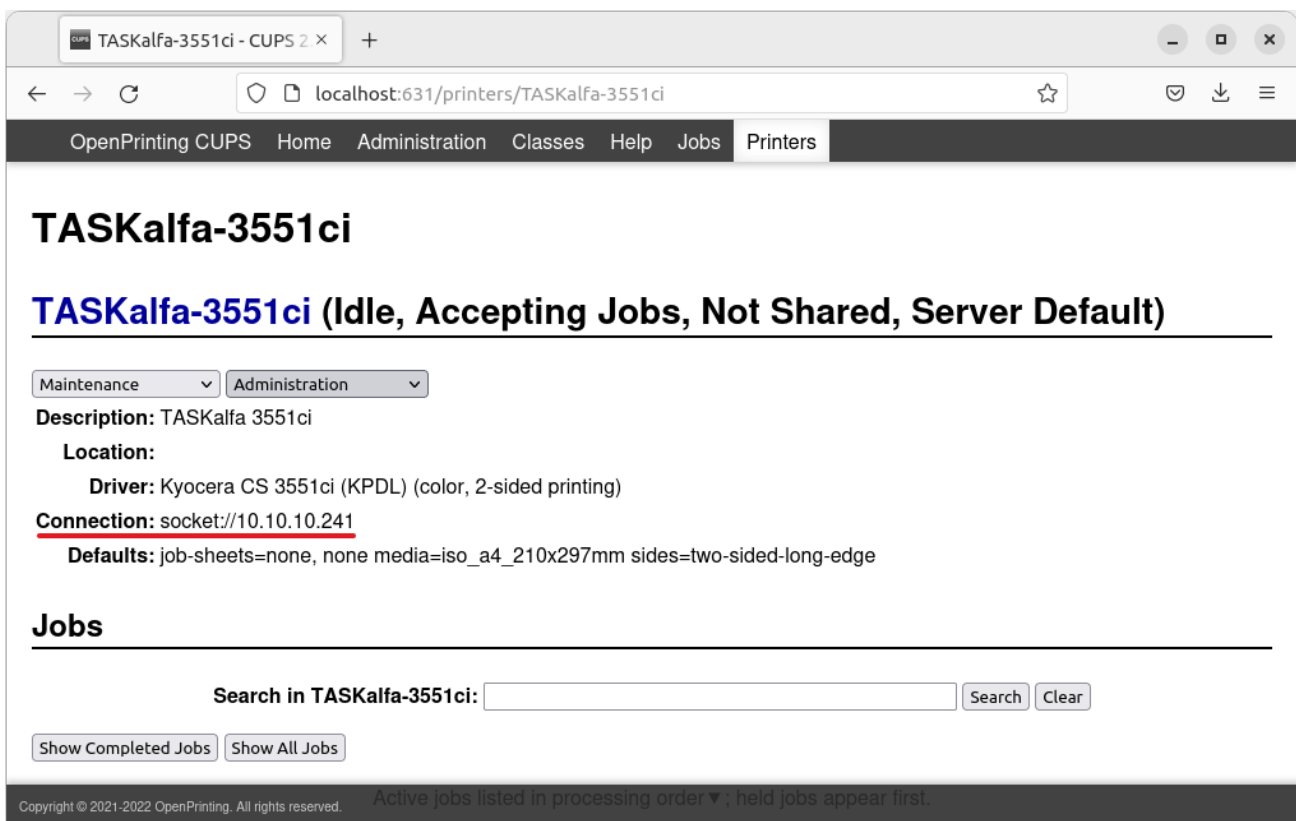
Search in Printers:

Showing 2 of 2 printers.

Queue Name	Description	Location	Make and Model	Status
CUPS-BRF-Printer	CUPS-BRF		Generic Text-Only Printer	Idle
TASKalfa-3551ci	TASKalfa 3551ci		Kyocera CS 3551ci (KPD) L	Idle

Copyright © 2021-2022 OpenPrinting. All rights reserved.

Sistemde kurulu bir yazıcının özellikleri, paylaşım bilgileri, bağlantı noktaları ve yazıcının iş kuyrukları aşağıdaki gibi görüntülenebilir.

TASKalfa-3551ci - CUPS 2.4.2

localhost:631/printers/TASKalfa-3551ci

OpenPrinting CUPS Home Administration Classes Help Jobs **Printers**

TASKalfa-3551ci

TASKalfa-3551ci (Idle, Accepting Jobs, Not Shared, Server Default)

Maintenance Administration

Description: TASKalfa 3551ci

Location:

Driver: Kyocera CS 3551ci (KPD) L (color, 2-sided printing)

Connection: socket://10.10.10.241

Defaults: job-sheets=none, none media=iso_a4_210x297mm sides=two-sided-long-edge

Jobs

Search in TASKalfa-3551ci:

Copyright © 2021-2022 OpenPrinting. All rights reserved. Active jobs listed in processing order ▼ ; held jobs appear first.

12.4. Süreç yönetimi

a) Sistem Gözlemcisi ile Süreç yönetimi

“Sistem Gözlemcisi” (System Monitor), sistem kaynaklarını izleme, performans değerlerini takip etme ve çalışan uygulamaları yönetme amacıyla kullanılan bir araçtır.

Süreç Adı	Kullanıcı	% MiB	No	Bellek	Diskten okuma	Diske yazma	Öncelik
gnome-shell	pardus	93,79	791	303,2 MB	-	1,6 KiB/s	Normal
gnome-system-monitor	pardus	6,21	2110	21,0 MB	-	-	Normal
kgx	pardus	14,58	1636	108,8 MB	-	-	Normal
nautilus	pardus	1,04	1707	225,1 MB	67,5 KiB/s	28,3 KiB/s	Normal

Süreçleri Sonlandır

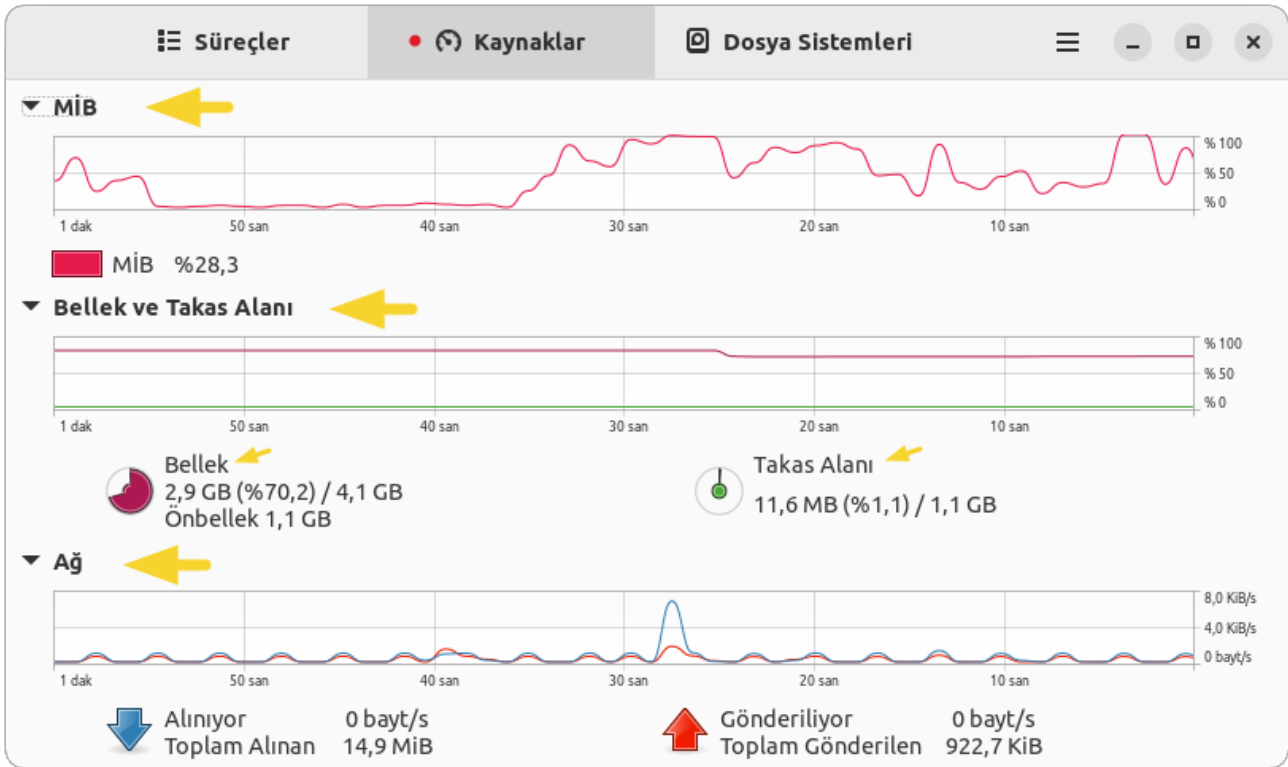
- (a) : Sistemde açık uygulamaları listeleyen sekme.
- (b) : Sistem kaynakları (CPU, Bellek).
- (c) : Dosya Sistemleri.
- (1) : Arama
- (2) : Uygulama Menüsü (≡)
- (3) : Süreç adı.
- (4) : Süreci başlatan kullanıcı.
- (5) : İşlemci üzerindeki yük miktarı.
- (6) : Süreç numarası (PID)
- (7) : Bellek kullanımı.
- (8) : Diskten okuma hızı
- (9) : Diske yazma hızı.
- (10) : Çalışma önceliği.
- (11) : Seçili süreci sonlandır.
- (12) : Seçili süreç özellikleri.

a "Süreçler", Uygulama Menüsü (≡) seçeneklerinden yapılan tercihe göre açık süreçleri listeler. Bu tercih aşağıdaki seçeneklerden biri olabilir.

- Etkin süreçler
- Tüm süreçler
- Süreçlerim

b "Kaynaklar", sekmesi kaynak kullanımını sayısal veri ve grafiklerle gösterir. Bu kaynaklar:

- İşlemci (CPU) üzerindeki yük miktarı.
- Bellek ve Takas Alanı (swap) kullanımı.
- Ağ trafiği.

Grafik göstergelerine tıklayarak renklendirme tercihlerini belirleyebilir, "Tercihler" penceresinde "Kaynaklar" sekmesinden grafik verilerinin gösterilme biçimini ayarlayabiliriz.

"Takas Alanı" disk üzerinde bir alanın sanal bellek olarak kullanılmasını ifade eder.

"Dosya Sistemleri", Disk bölümleri, USB bellek gibi depolama birimlerini, bu birimlerdeki dosya sistemlerini, disk kullanım oranlarını ve bağlama noktalarını listeler.

Süreçler

Kaynaklar

Dosya Sistemleri

Aygıt	Konum	Tür	Toplam	Kullanılabilir	Kullanılan	
/dev/sda1 /		ext4	14,7 GB	2,5 GB	11,4 GB	% 82

Tüm dosya sistemlerini görüntülemek için **"Tercihler"** penceresinde **"Dosya Sistemleri"** sekmesinde **"Tüm Dosya Sistemlerini Göster"** onayı işaretlenmelidir.

① **"Arama"** butonu ile açık süreçler üzerinde süreç adına ve kullanıcılara göre süreçler filtrelenecek üzerinde işlem yapılacak sürece hızlı erişim sağlanabilir.

Q pardus |

② **"Uygulama menüsü"**, listelenecek süreçlerin tercihi, bağımlılıklar, açık süreçlerde arama ve süreç konumlarını görme işlemleri bu menüden yapılabilir.

 "Yenile" süreç listesini yeniler. Süreçleri otomatik yenileme süresi varsayılan olarak 3 saniyedir. Bu süre **"Tercihler"** ile değiştirilebilir.

 Listelenecek süreç tercihleri:

- Etkin Süreçler
- Tüm Süreçler
- Süreçlerim

 "Bağımlılıkları Göster", süreçlerin ağaç yapısı şeklinde bağımlılıklarını listeler. (**Ctrl + D**)

 "Açık dosyaları Ara", uygulama/süreç konumlarını ayrı bir pencerede görmemizi sağlar.

 "Tercihler":

- Açık süreç listesini otomatik yenileme süresi.
- Süreç sonlandırma ve süreç öldürme işleminden önce onay istenmesi.
- Açık süreç bilgilerinin belirlenmesi:
 - ✓ Süreç Adı
 - ✓ Kullanıcı
 - ✓ Durum
 - ✓ Sanal Bellek
 - ✓ Yerleşik Bellek
 - ✓ Bellek
 - ✓ Bekleyen Kanal
 - ✓ Denetim Kümesi
 - ✓ Birim
 - ✓ Oturum

Yenile

Etkin Süreçler ☐
Tüm Süreçler ☐
Süreçlerim ☒

Bağımlılıkları Göster ☐

Açık Dosyaları Ara

Tercihler

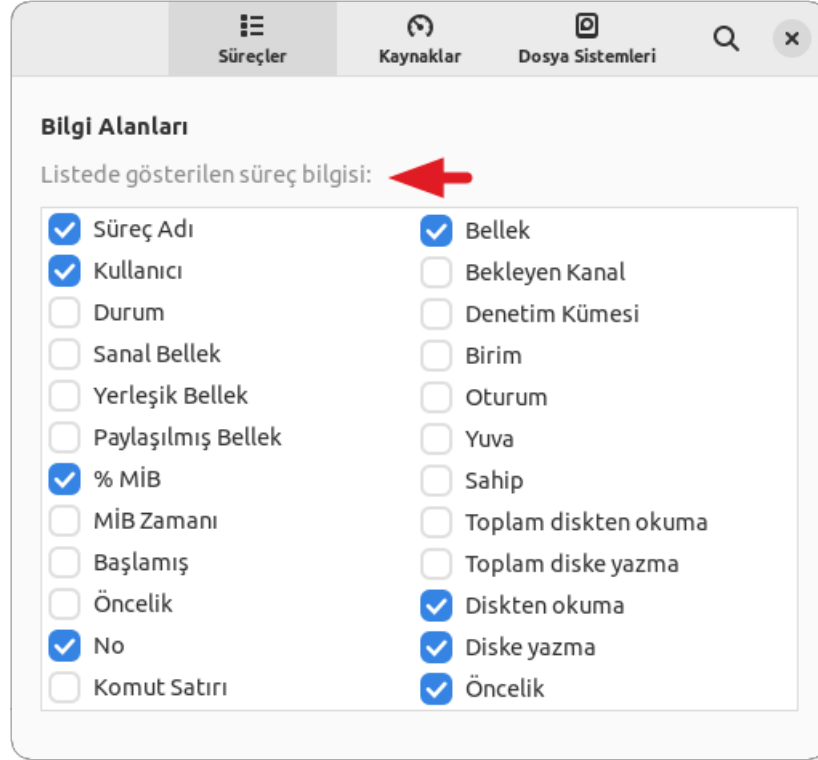
Yardım

Klavye Kısayolları

Sistem Gözlemcisi Hakkında

- ✓ Paylaşılmış Bellek
- ✓ % MİB (CPU)
- ✓ MİB Zamanı
- ✓ Başlamış
- ✓ Öncelik
- ✓ No (PID)
- ✓ Komut Satırı

- ✓ Yuva
- ✓ Sahip
- ✓ Toplam diskten okuma
- ✓ Toplam diske yazma
- ✓ Diskten okuma
- ✓ Diske yazma
- ✓ Öncelik

Resim 1: Sistem Gözlemcisi: Süreç Bilgi Alanları

Süreç listesini süreçlerin görüntülenen alanlarına göre artan ya da azalan şekilde sıralayabiliriz. İlgili alan başlığına bir kez tıklamak o alana göre artan, ikinci tıklama ise azalan şekilde sıralama yapacaktır. Böylece sisteme fazla yük bindiren uygulamaları daha hızlı tespit edebiliriz.

b) Grafik Arayüzünden Uygulama (Süreç) Sonlandırma

Bir uygulamanın üzerinde sağ tuşa basarak uygulamayı durdurabilir, çalışma önceliğini değiştirebilir, yazılımsal sonlandırabilir ya da direkt olarak "öldür" seçeneği ile çalışmasını kesebiliriz. Ancak, süreci sonlandırmak, sürecin mevcut işlerini tamamlamasına izin verirken, öldürmek işlemleri hemen durdurabilir. Sürecin beklenmedik bir şekilde sonlandırılması ve işletim sistemi tarafından kontrol edilmemesi anlamına gelir. Bu, sistem hatalarına, veri kaybına ya da dosya bozulmaların sebep olabilir.

Özellikler	Alt+Enter
Bellek Eşlemler	Ctrl+M
Açık Dosyalar	Ctrl+O
Önceliği Değiştir	►
Benzeşim Belirle	Alt+S
Durdur	Ctrl+S
Süzdür	Ctrl+C
Sonlandır	Ctrl+E
Öldür	Ctrl+K

"Tercihler" bölümünden yaptığımız seçime göre süreç sonlandırma işlemlerinden önce onay penceresi ekrana gelir.

Seçilen "firefox-esr" (PID: 2141) sürecini sonlandırmak istediğinizden emin misiniz?

Süreci sonlandırmak veri yitimine neden olabilir, oturumu bozabilir ya da güvenlik açığı oluşturabilir. Yalnızca yanıtlanmayan süreçler sonlandırılmalıdır.

Vazgeç

Süreçleri Sonlandır

Bir süreci sonlandırmak için, "öldür" sinyali (SIGKILL) yerine "sonlandır" sinyali (SIGTERM) kullanılmalıdır.

c) Konsol ile Süreç Yönetimi

ps

"ps" (Process Status) komutu, Linux ve UNIX işletim sistemlerinde, çalışan işlemlerin listesini görüntülemek için kullanılan bir komuttur. Bu komut, işletim sistemi tarafından çalıştırılan tüm işlemlerin adını, PID (Process ID) numarasını, CPU kullanımını, bellek kullanımını, çalışma süresini ve diğer özellikleri gösterir. ps komutu, sistem yöneticileri için işletim sisteminin çalışma durumunu anlamak için önemli bir araçtır.

```

pardus@pardus23: ~
ps -aux | head -5
USER      PID %CPU %MEM    VSZ   RSS TTY      STAT START   TIME COMMAND
root         1  0.0  0.3 102584 12564 ?        Ss   14:30   0:01 /sbin/init splash
root         2  0.0  0.0      0     0 ?        S    14:30   0:00 [kthreadd]
root         3  0.0  0.0      0     0 ?        I<   14:30   0:00 [rcu_gp]
root         4  0.0  0.0      0     0 ?        I<   14:30   0:00 [rcu_par_gp]
pardus@pardus23:~$

```

top

En çok CPU kullanan süreçleri gösterir. Aynı zamanda süreçleri düzenleyebilecek etkileşimli bir arayüz sunar. Görevleri CPU kullanımına, bellek kullanımına ve çalışma süresine göre sıralar ve sistem yöneticisinin kaynak kullanımını analiz etmesini sağlar.

- d** : Değerlerin güncellenme aralığını belirler.
- k** : Süreç numarası girilen süreci sonlandırır.
- p PID** : Yalnızca verilen PID numarasına sahip süreci izlemeye alır
- q** : Değerler herhangi bir bekleme olmadan güncellenir
- C** : Birden fazla işlemci olan sunucularda tek tek CPU değerini göstermek yerine toplam CPU değerlerini gösterir
- c** : Sadece süreç adını değil tam komut satırı parametrelerini gösterir
- H** : Thread'leri gösterir.

Top komutunu çalıştırdığımızda aşağıdaki gibi bir çıktı alırız.

```

pardus@pardus23: ~
top - 22:32:39 up 8:02, 1 user, load average: 0,78, 0,68, 0,38
Tasks: 181 total, 1 running, 180 sleeping, 0 stopped, 0 zombie
%Cpu(s): 31,9 us, 0,7 sy, 0,0 ni, 66,7 id, 0,0 wa, 0,0 hi, 0,7 si, 0,0 st
MiB Mem : 3915,4 total, 748,8 free, 2073,5 used, 1380,8 buff/cache
MiB Swap: 1053,0 total, 1053,0 free, 0,0 used. 1842,0 avail Mem

  PID USER      PR  NI   VIRT   RES   SHR  S  %CPU  %MEM     TIME+ COMMAND
  805 pardus    15   -5 3455196 438252 162296 S   27,9   10,9   20:29.49 gnome-shell
 2170 pardus    15   -5 1032348 277168 103492 S   23,3    6,9   10:13.77 kgx
 2479 pardus    15   -5 2659364 194388 113044 S   11,0    4,8   58:21.49 Isolated We+
 2289 pardus    15   -5 2999112 322860 147268 S    3,3    8,1   15:26.93 firefox-esr
   650 pardus    15   -5 404340 149272  81124 S    1,7    3,7    1:59.75 Xorg
 1630 pardus    15   -5 2827056  78252  52572 S    0,3    2,0    0:04.03 gjs
 3564 root       20    0      0      0      0  I    0,3    0,0    0:00.41 kworker/0:3+

```

Süreç listesinin üst bölümünde işlemci yükü ve bellek kullanım bilgileri yer alır. İlk satırdaki bilgiyi "uptime" komutu ile de elde edebiliriz.

```

pardus@pardus23: ~$ uptime
23:59:55 up 9:29, 1 user, load average: 0,02, 0,01, 0,00

```

"uptime" komutu şu bilgileri görüntüler:

- Zaman ve sistemin ne kadar süredir ayakta olduğu/çalıştığı -uptime-.
- Oturum açmış kullanıcı sayısı -online user-.
- Sırasıyla, son 1, 5 ve 15 dakikalarındaki sistem yük ortalaması.

Bellek bilgisi için ise "free" komutu kullanılabilir. "free" komutu; bellek -RAM- durum ve takas alanı -swap- ile ilgili bilgi verir.

```

pardus@pardus23: ~$ free
total        used        free        shared  buff/cache   available
Mem:      4009408    1614388    1202888    25632    1480092    2395020
Swap:      1078268         0      1078268

```

htop

"htop", ncurses tabanlı top benzeri çalışan süreçleri gösteren bir uygulamadır. "htop" sistemle birlikte kurulu gelmeyebilir. Bu durumda aşağıdaki komut ile kurabilirsiniz.

```

pardus@pardus23: ~
CPU[||||| 6.8%] Tasks: 126, 421 thr, 58 kthr; 1 runnin
Mem[||||| 1.78G/3.82G] Load average: 0.87 0.82 0.47
Swp[ 0K/1.03G] Uptime: 08:04:28

Main I/O
PID USER PRI NI VIRT RES SHR S CPU% MEM% TIME+ Command
2479 pardus 15 -5 2597M 193M 110M S 20.5 5.0 58:34.21 /usr/lib/fire
805 pardus 15 -5 3374M 428M 158M S 6.0 10.9 20:57.88 /usr/bin/gnom
2170 pardus 15 -5 1010M 271M 101M S 5.1 6.9 10:38.50 /usr/bin/kgx
2289 pardus 15 -5 2928M 316M 143M S 4.3 8.1 15:30.08 /usr/lib/fire
3831 pardus 15 -5 11076 4880 3576 R 2.6 0.1 0:00.86 htop
2489 pardus 15 -5 2597M 193M 110M S 1.7 5.0 0:52.30 /usr/lib/fire
F1Help F2Setup F3Search F4Filter F5Tree F6SortBy F7Nice F8Nice +F9Kill F10Quit

```

Uygulama ana ekranı:

```

CPU[||||| 6.8%] Tasks: 126, 421 thr, 58 kthr; 1 runnin
Mem[||||| 1.78G/3.82G] Load average: 0.87 0.82 0.47
Swp[ 0K/1.03G] Uptime: 08:04:28

Main I/O
PID USER PRI NI VIRT RES SHR S CPU% MEM% TIME+ Command
2479 pardus 15 -5 2597M 193M 110M S 20.5 5.0 58:34.21 /usr/lib/fire
805 pardus 15 -5 3374M 428M 158M S 6.0 10.9 20:57.88 /usr/bin/gnom
2170 pardus 15 -5 1010M 271M 101M S 5.1 6.9 10:38.50 /usr/bin/kgx
2289 pardus 15 -5 2928M 316M 143M S 4.3 8.1 15:30.08 /usr/lib/fire
3831 pardus 15 -5 11076 4880 3576 R 2.6 0.1 0:00.86 htop
2489 pardus 15 -5 2597M 193M 110M S 1.7 5.0 0:52.30 /usr/lib/fire
F1Help F2Setup F3Search F4Filter F5Tree F6SortBy F7Nice F8Nice +F9Kill F10Quit

```

"htop" arayüzü üç kısımdan oluşmaktadır:

Başlık kısmı: İşlemci, bellek ve Swap kullanımı gösteren barlar ve çalışan süreç sayısı, işlemci yük durumu ve sistemin ne kadar süredir açık olduğu gibi bilgileri içermektedir. Bu görüntü htop menüsünden değiştirilebilir.

Gövde kısmı: top'a benzer olarak süreçlerin işlemci kullanımına göre listelendiği kısımdır.

Alt kısım: Htop menüsünü ve kısayollarını gösterir.

F3 : Süreçlerde arama yapar.

F4 : Süreçleri filtreler.

F9 : Seçili sürece "sonlandırma", "öldürme" gibi sinyalleri göndermemizi sağlar.

kill, pkill, killall, xkill

"kill -l" komutu ile süreçlere gönderilebilecek sinyal listesi alınabilir.

```

Send signal:
12 SIGUSR2
13 SIGPIPE
14 SIGALRM
15 SIGTERM
16 SIGSTKFLT
17 SIGCHLD
EnterSend

```

```

pardus@pardus23: ~$ kill -l
• 1) SIGHUP      2) SIGINT      3) SIGQUIT     4) SIGILL      5) SIGTRAP
  6) SIGABRT     7) SIGBUS     8) SIGFPE     • 9) SIGKILL    10) SIGUSR1
11) SIGSEGV    12) SIGUSR2   13) SIGPIPE   14) SIGALRM    • 15) SIGTERM
16) SIGSTKFLT  17) SIGCHLD   • 18) SIGCONT  • 19) SIGSTOP   20) SIGTSTP
21) SIGTTIN    22) SIGTTOU   23) SIGURG    24) SIGXCPU    25) SIGXFSZ
26) SIGVTALRM  27) SIGPROF   28) SIGWINCH  29) SIGIO      30) SIGPWR
31) SIGSYS     34) SIGRTMIN  35) SIGRTMIN+1 36) SIGRTMIN+2 37) SIGRTMIN+3
38) SIGRTMIN+4 39) SIGRTMIN+5 40) SIGRTMIN+6 41) SIGRTMIN+7 42) SIGRTMIN+8
43) SIGRTMIN+9 44) SIGRTMIN+10 45) SIGRTMIN+11 46) SIGRTMIN+12 47) SIGRTMIN+13
48) SIGRTMIN+14 49) SIGRTMIN+15 50) SIGRTMAX-14 51) SIGRTMAX-13 52) SIGRTMAX-12
53) SIGRTMAX-11 54) SIGRTMAX-10 55) SIGRTMAX-9  56) SIGRTMAX-8  57) SIGRTMAX-7
58) SIGRTMAX-6  59) SIGRTMAX-5 60) SIGRTMAX-4  61) SIGRTMAX-3  62) SIGRTMAX-2
63) SIGRTMAX-1  64) SIGRTMAX
pardus@pardus23:~$

```

Sinyal	Değer	Aksiyon	Açıklama
SIGHUP	1	Term	Terminali askıya al yada süreci sonlandır
SIGINT	2	Term	Term Klavyeden gelen kesme
SIGQUIT	3	Core	Klavyeden gelen çıkış kesmesi
SIGILL	4	Core	Tanımsız CPU işlemi
SIGABRT	6	Core	Abort
SIGFPE	8	Core	Matematik işlemci hatası
SIGKILL	9	Term	Süreci öldür
SIGSEGV	11	Core	Geçersiz bellek adreslemesi
SIGPIPE	13	Term	Okuyucusu olmayan kırık pipe'a yazma hatası
SIGALRM	14	Term	Zamanlama sinyali
SIGTERM	15	Term	Sonlandırma sinyali
SIGUSR1	30,10,16	Term	Programcının tanımladığı özel sinyaller
SIGUSR2	31,12,17	Term	Programcının tanımladığı özel sinyaller

Aşağıdaki **"pgrep"** komutu "Firefox" uygulamasının süreç numarasını (PID) verir. **"kill"** komutu ile bu süreç numarasına **"sonlandır"** (SIGTERM) sinyali gönderilerek süreç kapatılır.

```

pardus@pardus23: ~
$ pgrep firefox-esr
4523
$ kill -15 4523
$

```

Sürecin adı veya sahibi gibi değişik pattern'ler verilerek belirtilen sürece sinyal göndermek için "**kill**" kullanılır. Aşağıdaki komut "Firefox" uygulamasını sonlandırır.

```

pardus@pardus23: ~
$ pkill firefox-esr
$

```

"PID" numarasına bakmadan süreç adı, kullanıcı, protokol gibi opsiyonlar ile sürece sinyal göndermek için "**killall**" komutu kullanılabilir. Aşağıdaki komut "test" kullanıcısının tüm süreçlerini sonlandırır. (Farklı bir örnek : killall -HUP httpd)

```

pardus@pardus23: ~
$ sudo killall -u test
$

```


"**xkill**" uygulamasını çalıştırarak (**Ctrl+Alt+Esc**) farenin sol tuşu ile tıkladığımız uygulamayı öldürebilir, sağ tuş ile işlemiden vazgeçebiliriz.

```

pardus@pardus23: ~
$ xkill
Select the window whose client you wish to kill with button 1...

```

12.5. Servisleri Yönetme (Hizmetler)

"Sistem servisleri" veya "**daemons**" olarak adlandırılan hizmetler/servisler, bir işletim sisteminin düzgün çalışması ve çeşitli görevleri yerine getirmesi için kritik öneme sahip bileşenlerdir. Bir başka ifadeyle, bilgisayar sisteminde arka planda çalışan, genellikle sistem hizmetleri veya görevleri için tasarlanmış özel programlardır. İşletim sistemi tarafından yönetilen servisler genellikle başlatılma ve durdurulma durumlarına bağlı olarak sistem başlatılırken veya kapatılırken otomatik olarak yönetilir.

Debian dağıtımı olan Pardus, birçok modern Linux dağıtımı gibi, sistem ve servis yönetimini sağlamak için `systemd` adlı bir init sistemini kullanır. `Systemd`, bir sistem başlangıcında ve çalışma sırasında servisleri yönetir.

Servisler genellikle bir yönetim arayüzü veya komut satırı aracılığıyla kontrol edilir ve yönetilir.

`Systemd` servislerini yönetmek için temel araç "**systemctl**" komutudur.

Komut yapısı:

```
systemctl [eylem] [servis-adi]
```

Eylemler:

status : Servisin durumunu gösterir (active /inactive).

start : Servisi başlatır.

stop: Servisi durdurur.

restart : Servisi yeniden başlatır.

reload : Servisi kapatmadan güncel konfigürasyonu geçerli kılar.

disable : Sistem açılışında servisin otomatik başlatmaz.

enable : Sistem açılışında servisin otomatik başlamasını sağlar.

Eski init sistemlerini (SysVinit) yönetmek için "**service**", sistem başlangıcında çalışacak servisler için ise **update-rc.d** komutu kullanılabilir.

Systemctl örnekleri:

Ağ (network) hizmetinin durumunu (aktif olup olmadığını) görüntülemek:

```

pardus@pardus23: ~
$ sudo systemctl status networking.service
● networking.service - Raise network interfaces
  Loaded: loaded (/lib/systemd/system/networking.service; enabled; preset: enabled)
  Active: active (exited) since Wed 2024-01-03 20:28:11 +03; 33min ago
    Docs: man:interfaces(5)
   Process: 436 ExecStart=/sbin/ifup -a --read-environment (code=exited, status=0/SUCCESS)
   Process: 497 ExecStart=/bin/sh -c if [ -f /run/network/restart-hotplug ]; then /sbin/ifup -a
 Main PID: 497 (code=exited, status=0/SUCCESS)
    CPU: 35ms

Oca 03 20:28:11 pardus23 systemd[1]: Starting networking.service - Raise network interfaces...
Oca 03 20:28:11 pardus23 systemd[1]: Finished networking.service - Raise network interfaces.
lines 1-11/11 (END) (Çıkış: q / Q)

```

Ağ (network) hizmetini durdurmak:

```

pardus@pardus23: ~
$ sudo systemctl stop networking.service
$ sudo systemctl status networking.service
○ networking.service - Raise network interfaces
  Loaded: loaded (/lib/systemd/system/networking.service; enabled; preset: enabled)
  Active: inactive (dead) since Wed 2024-01-03 21:03:35 +03; 37s ago
    Duration: 35min 23.713s
    Docs: man:interfaces(5)
   Process: 436 ExecStart=/sbin/ifup -a --read-environment (code=exited, status=0/SUCCESS)
   Process: 497 ExecStart=/bin/sh -c if [ -f /run/network/restart-hotplug ]; then /sbin/ifup -a
   Process: 2292 ExecStop=/sbin/ifdown -a --read-environment --exclude=lo (code=exited, status=0/SUCCESS)
   Process: 2300 ExecStopPost=/usr/bin/touch /run/network/restart-hotplug (code=exited, status=0/SUCCESS)
 Main PID: 497 (code=exited, status=0/SUCCESS)
    CPU: 12ms

Oca 03 21:03:35 pardus23 systemd[1]: networking.service: Deactivated successfully.
Oca 03 21:03:35 pardus23 systemd[1]: Stopped networking.service - Raise network interfaces.
lines 1-17/17 (END) (Çıkış: q/Q)

```

Ağ (network) hizmetini başlatmak:

```

pardus@pardus23: ~
$ sudo systemctl start networking.service
$ sudo systemctl status networking.service
● networking.service - Raise network interfaces
  Loaded: loaded (/lib/systemd/system/networking.service; enabled; preset: enabled)
  Active: active (exited) since Wed 2024-01-03 21:05:22 +03; 15s ago
    Docs: man:interfaces(5)
   Process: 2358 ExecStart=/sbin/ifup -a --read-environment (code=exited, status=0/SUCCESS)
   Process: 2370 ExecStart=/bin/sh -c if [ -f /run/network/restart-hotplug ]; then /sbin/ifup -a
 Main PID: 2370 (code=exited, status=0/SUCCESS)
    CPU: 25ms

Oca 03 21:05:22 pardus23 systemd[1]: Starting networking.service - Raise network interfaces...
Oca 03 21:05:22 pardus23 systemd[1]: Finished networking.service - Raise network interfaces.
lines 1-11/11 (END) (Çıkış: q/Q)

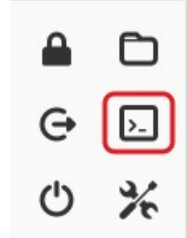
```

12.6. Dosya Paylaşma

a) Konsol ile Dosya Paylaşım Ayarları

Yönetici kullanıcı (**etapadmin**) hesabında oturum açtıktan sonra aşağıdaki adımlar izlenir.

1. Uçbirim uygulamasını açın.
2. Konsol üzerinden hızlıca paylaşım için "**python -m http.server**" komutunu kullanabiliriz.


```

pardus@pardus23: ~
python3 -m http.server
Serving HTTP on 0.0.0.0 port 8000 (http://0.0.0.0:8000/) ...

```

3. Paylaşım konumuna erişmek için İnternet tarayıcının adres kısmına "ip adresi" ve "8000" port numarası girilebilir. (**localhost:8000**)

Alfabetik Dizin

Açılış (boot) Soruları.....	50
Arçelik tahtalar belirli bir süre sonra kendiliğinden kapanıyor.....	10
Arşiv dosyaları nasıl açabilirim?.....	42
BIOS ekranına nasıl erişebilirim?.....	49
BIOS'a erişim parolası nedir?.....	49
Bilgisayarımın ekranını tahtaya yansıtamıyorum.....	10
Brother marka yazıcı kurulumu nasıl yapılır?.....	44
CUPS Bağlantısı ile Yazıcı Kurulumu.....	68
Dokunmatik çalışmıyor.....	38
Dokunmatik düzgün çalışmıyor.....	38
Eğitim.....	51
Epson marka yazıcı kurulumu nasıl yapılır?.....	45
ETA Ekran Karartma.....	31
Eta Yardım.....	7
ETAP Gnome Eğitimleri.....	51
ETAP KDE Eğitimleri.....	51
etapadmin parolası nedir?.....	48

Hata Raporu.....	7
Hesap Tablosu Eğitimleri.....	51
htop.....	79
IP yapılandırma aralığı.....	37
ISO dosyasını USB-Flash diske nasıl yazabilirim?.....	47
Kablo ile İnternet 'e bağlanamıyorum.....	35
Kelime İşlemci eğitimleri.....	51
kill, pkill, killall, xkill.....	80
Kullanıcı Ekleme (Konsol).....	26
Kyocera yazıcı kurulumu nasıl yapılır?.....	43
LibreOffice Eğitimleri.....	51
LiderAhenk Eğitimleri.....	51
MEB Sertifika Kurulumunu nasıl kontrol edebilirim?.....	35
Okulumuzun adı ETA KAYIT siteminde listelenmiyor.....	10
Pardus ETAP Kurulumu.....	47
Pardus Güncelleyici.....	55
Pardus Uygulama Geliştirme Eğitimleri.....	51
Pardus XFCE Eğitimleri.....	51
Pardus ya da ETAP ile ilgili yardım kanalları nelerdir?.....	7
Pardus Yazılım Merkezi.....	61
Parola istediği zaman ekrana yazmıyor.....	48
Parolalar.....	48
PDF türündeki dosyaları nasıl düzenleyebilirim?.....	31
Program Kurma ve Kaldırma.....	59
Sadece Kablosuz İnternet bağlanıyor.....	37
Scratch kurulumu nasıl yapılır?.....	31
Servisleri Yönetme (Hizmetler).....	83
Sistem Gözlemcisi ile Süreç yönetimi.....	73
Sistemi Güncelleme.....	55
Sistemi Güncelleme (Konsol).....	56
SSH - Güvenli kabuk bağlantısı nasıl yapabilirim.....	39
SSH ile bağlanamıyorum.....	40
Sunu (Impress) Eğitimleri.....	51
Süreç Yönetimi (Konsol).....	78
Synaptic Paket Yöneticisi ile Program Kurma ve Kaldırma.....	59
Synaptic Paket Yöneticisi ile Sistemi Güncelleme.....	56
Systemctl.....	84

tahta farklı bir okul adına kayıtlı.....	10
Tahta farklı bir okul adına kayıtlı.....	10
Tahtaları uzaktan açabilir miyim?.....	50
Tahtaların ön paneli çalışmıyor.....	10
Uygulama (Süreç) Sonlandırma.....	77
Uygulama kurarken hata alıyorum.....	33
Uygulama Kurma ve Kaldırma.....	63
Uygulama Kurma ve Kaldırma (Konsol).....	63
Uygulama/Program Kurma ve Kaldırma.....	59
Varsayılan Yazıcıyı Belirleme.....	65
Yayınlar.....	52
Yazıcı Kurulumu.....	43
Yazıcı kurulumu nasıl yapılır?.....	43
Yazıcılar.....	65
Yönetici parolasını hatalı diyor.....	48
Z kitap kullanırken tahta (ETAP) donuyor.....	53
Z kitap için çalıştırma izni alamıyorum.....	53
Z kitap” Pardus uyumlu değil.....	52
Z-Kitap Pardus uyumlu sürümü.....	53
Önyükleme Seçenekleri.....	49
Özel okulda BT öğretmeniyim etapadmin parolasını alabilir miyim?.....	48
“Eta Kayıt” ile tahtayı kaydedemiyorum.....	10